

Forvaltningsrevisjon | Bømlo kommune

Tidleg innsats i tenester for barn og unge med særleg behov

Februar 2023

«Forvaltningsrevisjon av tidleg innsats i tenester for barn og unge med særleg behov»

Februar 2023

Rapporten er utarbeidd for Bømlo kommune av Deloitte AS.

Deloitte AS
Postboks 6013 Postterminalen, 5892
Bergen
tlf: 55 21 81 00
www.deloitte.no
forvaltningsrevisjon@deloitte.no

Samandrag

Revisjonen har i samsvar med bestilling frå kontrollutvalet gjennomført ei undersøking av tidleg innsats i tenester til barn og unge med særlege behov i Bømlo kommune. Føremålet med undersøkinga har vore å undersøkje om Bømlo kommune har etablert eit systematisk og planmessig arbeid for å sikre tidleg innsats i tenester for barn og unge med særleg behov, og om kommunen har ei føremålstenleg organisering av det førebyggjande arbeidet overfor utsette barn og unge. Vidare har det vore eit føremål å undersøkje om kommunen har etablert eit tilfredsstillande system for å sikre at samarbeid og samordning mellom ulike kommunale tenester er i samsvar med regelverket

Som datagrunnlag har revisjonen nytta intervju, spørjeundersøking og dokumentgjennomgang. Undersøkinga har blitt gjennomført frå mars 2022 til januar 2023.

Bømlo kommune har etablert fleire **mål for arbeidet med førebyggjande arbeid** for barn og unge i kommunen, og innan oppvekstsektoren er det vidare utarbeidd kommunedelplan og årlege handlingsplanar for å følgje opp overordna mål og planar. Samtidig er det revisjonen si vurdering at det ikkje er tilstrekkeleg tydeleggjort i kommunen sine planar kven som har ansvaret for å følgje opp psykisk helsearbeid for barn og unge, på tross av at dette er eit satsingsområde i kommunen.

Det går fram av undersøkinga at Sunnhordland interkommunale barnevernsteneste (SIB) ikkje er tilstrekkeleg involvert i kommunen sitt overordna planarbeid når det gjeld førebyggjande arbeid retta mot barn og unge. Revisjonen påpeiker at kommunen kan bidra til eit meir heilskapleg førebyggjande arbeid retta mot barn og unge, dersom det er sikra at alle relevante tenester er inkludert i, og har oversikt over planar som er etablert.

Kommunen har **ikkje i tilstrekkeleg grad sikra at alle relevante tenester har nødvendig kompetanse** til å avdekke barn med særlege behov. Undersøkinga indikerer at tilsette i skulane ikkje får tilstrekkeleg tilbod om opplæring for å kunne avdekke barn med særlege behov, og at det på tvers av tenesteområda særskilt er behov for meir kompetanse for å avdekke omsorgssvikt, rus- og/eller psykiske helseutfordringar. Undersøkinga indikerer også at tilsette som arbeider opp mot barn og unge ikkje har tilstrekkeleg kunnskap om kva forhold som utløyser meldingsplikt til barnevernstenesta. Revisjonen vurderer at dette ikkje er tilfredsstillande, og påpeiker at kommunen etter regelverket skal sørge for at alle tilsette som jobbar opp mot barn, unge og familiar har god kunnskap om meldeplikta til barnevernet, og kva som utløyser denne plikta.

Det er tilgang til ei rekkje **føremålstenlege lågterskel hjelpetiltak** for utsette barn og unge og deira familiar i Bømlo kommune, men kommunen bør etter revisjonen si vurdering i større grad sikre at barn og familiar i kommunen, samt dei tilsette i kommunen som jobbar opp mot barn og familiar, har tilstrekkeleg informasjon om kva lågterskeltilbod kommunen har for utsette barn og familiar.

Kommunen har ikkje i tilstrekkeleg grad sikra ei tydeleg fordeling av ansvar og oppgåver knytt til førebyggjande arbeid retta mot barn og unge i kommunen. Undersøkinga viser at **fordelinga av ansvar og oppgåver ikkje i tilstrekkeleg grad er tydeleggjort**, og at det kan vere utfordrande å ha oversikt over kva teneste som har ansvar for kva oppgåver. Revisjonen understrekar, i samsvar med nasjonal rettleiar, at eit godt tverrsektorielt samarbeid forutset at tenestene mellom anna har tilstrekkeleg kunnskap om kvarandre sitt ansvar og oppgåver.

Bømlo kommune har, gjennom kommunen sin **digitale rettleiar for Betre Tverrfagleg Innsats (BTI)** med tilhøyrande retningslinjer og verktøy, **etablert overordna rutinar** som skildrar tenestene sitt ansvar for å avdekke forhold som kan indikere behov for førebyggjande tiltak retta mot barn og unge, korleis ein skal handle på bakgrunn av uro, og at ein skal drøfte tiltak og eventuelt involvere andre relevante tenester ved behov. Revisjonen påpeiker likevel at kommunen må sikre at alle relevante tenester kjenner til BTI-rettleiaren, og understrekar at kommunen også må sikre at tilsette i tenester som har ansvar for oppfølging av vaksne med barn (t.d. NAV, rustenester), kjenner til kommunen sine rutinar for korleis dei bør handle på bakgrunn av uro for barn og unge.

Undersøkinga viser behov for å i **større grad skriftleggjere rutinar og retningslinjer** for det førebyggjande arbeidet innan barne- og familietenesta. Revisjonen vurderer at kommunen må sikre at det er etablert nødvendige rutinar og retningslinjer i tenestene (jf. kommunelova § 25-1). Eit godt tverrfagleg samarbeid for barn, unge og deira familiar forutset at velferdstenestene har tilstrekkeleg rutinar og samarbeidsstrukturar.¹

Det er **i all hovudsak etablert god samhandling mellom kommunen sine tenester innan oppvekstsektoren**, men det er fleire som viser til at tilsette i skulane har fått auka ansvar for ikkje-pedagogisk oppfølging av elevane, utan at dei får

¹ jf. nasjonal rettleiar om samarbeid om tenester til barn, unge og deira familiar. Kapittel 2.4

tilstrekkeleg støtte frå andre tenester i kommunen. Det er særskilt mange som viser til **utfordringar i samarbeidet mellom PPT og skulane** i oppfølginga av barn og unge. Det er vidare **ikkje etablert eit tilstrekkeleg samarbeid mellom tenester retta mot vaksne (t.d. NAV og rus- og psykisk helseteneste) og tenester retta mot barn og unge**. Både i intervju og i spørjeundersøkinga blir det vist til at samarbeidet med vaksntenestene ikkje er tilstrekkeleg. Revisjonen vurderer at dette ikkje er i samsvar med kommunen si plikt til å samhandle og å samarbeide både på system- og individnivå², og meiner at kommunen må sikre at det er etablert tiltak for å sikre samhandling og samarbeid for barn og unge.

Undersøkinga viser at **covid-19 pandemien har påverka, og påverkar, enkelte tenester sitt førebyggjande arbeid** retta mot barn og unge, og at ikkje alle tenestene har vore tilfredsstillande til ei kvar tid. Det er mellom anna fleire som viser til at det førebyggjande arbeidet for barn og unge i periodar har blitt nedprioritert til fordel for koronarelaterte oppgåver, og fleire viser til utfordringar i oppfølginga av barn og unge med behov for oppfølging frå barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) grunna auka del tilvisingar. I spørjeundersøkinga er det vidare respondentar som peiker på at elevar har mista ein del timar med spesialundervisning grunna sjukefråvær blant tilsette under pandemien.

Det er etablert jamlege leiarmøte på tvers av tenestene i oppvekstsektoren, kommunen er i prosess med å implementere BTI-modellen og *stafettloggen*, og det er etablert tverrfaglege team i barne- og familietenesta for å sikre samhandling opp mot barn og unge. Kommunen har vidare etablert **fleire samarbeidsstrukturar og tverrsektorielle møteplassar** med eksterne aktørar som private barnehagar, lag og frivillige organisasjonar, politi og spesialisthelsetenester for å sikre heilskapleg oppfølging av barn og unge i kommunen. Basert på undersøkinga som er gjennomført har ikkje revisjonen indikasjonar på at dette samarbeidet ikkje er tilstrekkeleg for å sikre førebyggjande tenester opp mot barn og unge på desse områda.

Undersøkinga viser at det er **utfordringar i samarbeidet mellom kommunen og den interkommunale barnevernstenesta (SIB)**. Det blir vist til at barnevernstenesta ikkje alltid har kapasitet til å delta inn i det førebyggjande arbeidet for barn og unge i kommunen, at det er etablert få jamlege møte mellom kommunen og barnevernstenesta, og at barneverntenesta i liten grad stiller opp når dei blir invitert til møte. Revisjonen påpeiker at det går fram av barnevernlova at barnevernstenesta skal samarbeide med offentlege instansar og andre tenesteytarar dersom samarbeidet er nødvendig for å gi barn eit heilskapleg og samordna tenestetilbod (jf. barnevernlova § 15-8). Revisjonen vurderer at kommunen må følgje opp påpeikte utfordringar i samarbeidet med barnevernstenesta. Dersom avtalen med den interkommunale barnevernstenesta ikkje fungerer etter hensikta, er det eit leiaransvar å identifisere problema, og løyse desse (t.d. gjennom å etablere fleire møtearenaar).³

Bømlo kommune **har etablert system for melding om avvik eller manglar i samhandlinga** mellom tenester i arbeid retta mot utsette barn og unge. Undersøkinga indikerer samtidig at det ikkje er etablert kultur for å melde denne typen avvik i kommunen, og svar frå respondentane i spørjeundersøkinga viser at det ikkje er tilstrekkeleg tydeleg korleis ein som tilsett skal gå fram for å melde avvik når det gjeld samhandling med andre tenester. Revisjonen understrekar at tenestene har plikt til å samarbeide for å sikre koordinerte og heilskaplege tenester til barn og unge, og vurderer at kommunen må sette i verk tiltak som sikrar at tenestene får på plass gode rutinar for å melde frå om manglar eller avvik i samhandlinga for barn og unge.

Revisjonen sin konklusjon og tilrådingar går fram i kapittel 6.

² Samarbeidsplikta på systemnivå og individnivå står i barnevernlova § 15-8, familievernkortlova § 1 a, opplæringslova § 15-8, spesialisthelsetjenestelova § 2-1 e, privatskulelova § 3-6 a, barnehagelova § 2 b, NAV-lova § 15 a, krisesenterlova § 4, sosialtenestelova § 13, helse- og omsorgstenestelova § 3-4, tannhelsetenestelova § 1-4 a og integreringslova § 50.

³ Helsedirektoratet. Nasjonal faglig retningslinje. Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge. Anbefaling: Kommunens ledelse bør sikre at det er etablerte avtaler om samarbeid mellom virksomheter involvert i oppfølging av barn og unge det er knyttet bekymring til. S.9

Innhald

1	Innleiing	8
2	Om tenestområdet	10
3	Heilskapleg, systematisk og planmessig arbeid for tidleg innsats	12
4	Organisering og ansvar	22
5	Samarbeid og samordning	36
6	Konklusjon og tilrådingar	45
	Vedlegg 1 : Høyringsuttale	48
	Vedlegg 2 : Revisjonskriterier	49
	Vedlegg 3 : Sentrale dokument og litteratur	53

Detaljert innhald

1	Innleiing	8
1.1	Bakgrunn	8
1.2	Føremål og problemstillingar	8
1.3	Avgrensing	8
1.4	Metode	9
1.4.1	Dokumentanalyse	9
1.4.2	Intervju	9
1.4.3	Spørjeundersøking	9
1.4.4	Verifiseringsprosessar	9
1.5	Revisjonskriterier	9
2	Om tenesteområdet	10
2.1	Organisering	10
3	Heilskapleg, systematisk og planmessig arbeid for tidleg innsats	12
3.1	Problemstilling	12
3.2	Revisjonskriterier	12
3.2.1	Mål og planar	12
3.2.2	Kompetanse	12
3.2.3	Lågterskel hjelpetiltak	13
3.3	Mål og planar for førebyggjande arbeid for barn og unge med særlege behov	13
3.3.1	Datagrunnlag	13
3.3.2	Vurdering	15
3.4	Kompetanse til å avdekke barn med særlege behov	16
3.4.1	Datagrunnlag	16
3.4.2	Vurdering	18
3.5	Lågterskel hjelpetiltak	19
3.5.1	Datagrunnlag	19
3.5.2	Vurdering	21
4	Organisering og ansvar	22
4.1	Problemstilling	22
4.2	Revisjonskriterier	22
4.2.1	Rutinar og retningslinjer	22
4.2.2	Samhandling	23
4.3	Fordeling av oppgåver og ansvar	23
4.3.1	Datagrunnlag	23
4.3.2	Vurdering	26
4.4	Retningslinjer og rutinar	26
4.4.1	Datagrunnlag	26
4.4.2	Vurdering	29
4.5	Samhandling mellom kommunale tenester	30
4.5.1	Datagrunnlag	30
4.5.2	Vurdering	33
4.6	Konsekvensar av covid-19 pandemien	33

4.6.1	Datagrunnlag	33
4.6.2	Vurdering	35
5	Samarbeid og samordning	36
5.1	Problemstilling	36
5.2	Revisjonskriterier	36
5.3	Samarbeidsstruktur og tverrsektorielle møteplassar.	37
5.3.1	Datagrunnlag	37
5.3.2	Vurdering	42
5.4	System for melding og oppfølging av avvik	43
5.4.1	Datagrunnlag	43
5.4.2	Vurdering	44
6	Konklusjon og tilrådingar	45
	Vedlegg 1 : Høyringsuttale	48
	Vedlegg 2 : Revisjonskriterier	49
	Vedlegg 3 : Sentrale dokument og litteratur	53

Figurar

Figur 1: Organisering av oppvekst, kultur og idrett (OKI) (Kjelde: Bømlo kommune)	10
Figur 2: Organisering av Barne- og familietenesta (Kjelde: Bømlo kommune)	10
Figur 3: Arbeid med kommunedelplan i OKI (Kjelde: Bømlo kommune)	14
Figur 4: Mål for det førebyggjande arbeidet for barn og unge	15
Figur 5: Kompetanse til å identifisere barn med risiko for læringsutfordringar og åtferdsproblem	17
Figur 6: Kompetanse til å identifisere barn med risiko for omsorgssvikt, rus- og psykisk helseutfordringar	17
Figur 7: Kompetanse til å avdekke barn med særlege behov	18
Figur 8: Meldeplikt til barnevernet	18
Figur 9: Tiltakspyramide (Kjelde: Bømlo kommune)	19
Figur 10: Tilgang til lågterskeltilbod for barn og unge	21
Figur 11: Ansvarsdeling mellom tenestene til kommunen	24
Figur 12: Tiltak og tilbod til barn og unge med særlege behov	25
Figur 13: BTI-retteljar for Bømlo kommune (Kjelde: bomlo.betreinnsats.no)	27
Figur 14: Kjennskap til nedskrivne rutinar på arbeidsplassen om framgangsmåte ved bekymring for eit barn	28
Figur 15: Rutinar for førebyggjande arbeid	28
Figur 16: Tidlegare inn i saker ved bruk av BTI-modellen?	29
Figur 17: Samhandling mellom tenester	32
Figur 18: Samarbeid med tenester retta mot vaksne	32
Figur 19: Påverknad av covid-19 pandemien på det førebyggjande arbeidet	34
Figur 20: Oppløving av om BTI-modellen sikrar samhandling	38
Figur 21: Samarbeid med barnevernstenesta	40
Figur 22: Føremålstenleg samarbeid mellom kommunen og barnehagane	40
Figur 23: Tydeleg korleis ein skal melde avvik knytt til manglande samhandling?	43

Tabellar

Tabell 1: Respondentar frå dei ulike kommunale tenestene i spørjeundersøkinga	9
Tabell 2: Målsetting og tiltak tilknytt "førebygging og samhandling" i KDPO (Kjelde: Bømlo kommune)	14
Tabell 3: Eksempel på mål, tiltak mv. frå handlingsplan 2022-2023 (Kjelde: Bømlo kommune)	14
Tabell 4: Oversikt over tiltak retta mot barn, unge og deira familiar (Kjelde: Bømlo kommune)	20
Tabell 5: Tiltak og kriterier knytt til kjennskap om tenestetilbod (Kjelde: Bømlo kommune)	25
Tabell 6: Status for innsatsområde innan BTI-arbeidet per januar 2023	38
Tabell 7: Prosjekt, prosessar og satsingar i Bømlo som byggjer på ABCD-metoden (Kjelde: Bømlo kommune)	42

1 Innleiing

1.1 Bakgrunn

Revisjonen har gjennomført ein forvaltningsrevisjon av tidleg innsats i tenester for barn og unge med særleg behov i Bømlo kommune. Prosjektet blei bestilt av kontrollutvalet i Bømlo kommune i sak 7/22, 10. februar 2022.

Forvaltningsrevisjonsprosjektet er sett opp som nummer 2 på lista over prioriterte prosjekt i perioden 2020-2024.

1.2 Føremål og problemstillingar

Føremålet med prosjektet har vore å undersøkje om Bømlo kommune har etablert eit systematisk og planmessig arbeid for å sikre tidleg innsats i tenester for barn og unge med særleg behov, og om kommunen har ei føremålstenleg organisering av det førebyggjande arbeidet overfor utsette barn og unge. Vidare har det vore eit føremål å undersøkje om kommunen har etablert eit tilfredsstillande system for å sikre at samarbeid og samordning mellom ulike kommunale tenester er i samsvar med regelverket.

Med bakgrunn i formålet er det utarbeidd følgjande problemstillingar som har blitt undersøkt:

- 1) I kva grad har Bømlo kommune etablert eit heilskapleg, systematisk og planmessig arbeid for tidleg innsats for barn og unge med særlege behov? Under dette:
 - a) Har Bømlo kommune etablert tilstrekkeleg mål og planar for førebyggjande arbeid for barn og unge med særlege behov?
 - b) I kva grad har Bømlo kommune sikra at relevante tenester har nødvendig kompetanse til å avdekke barn med særleg behov knytt til t.d. omsorgssvikt, åtferdsproblem, psykisk helse og/eller rusutfordringar eller lærevanskar?
 - c) I kva grad er det tilgang til føremålstenlege lågterskel hjelpetiltak for utsette barn, unge og deira familiar i Bømlo kommune?
- 2) Har Bømlo kommune ei føremålstenleg organisering av tenestetilbodet med tanke på å sikre eit heilskapleg og godt koordinert tilbod til barn og unge med særleg behov? Under dette:
 - a) Er oppgåver og ansvar knytt til førebyggjande arbeid blant barn og unge tydeleg fordelt?
 - b) I kva grad er det etablert rutinar som skildrar ulike tenester sitt og arbeid med:
 - i) å avdekke forhold som kan indikere behov for førebyggjande tiltak retta mot barn og unge (t.d. omsorgssvikt, åtferdsproblem, psykisk helse- og/eller rusutfordringar eller lærevanskar)?
 - ii) å handle på bakgrunn av ei bekymring for barn og unge?
 - iii) å drøfte tiltak med/involvere andre relevante tenester?
 - c) Er samhandlinga mellom kommunale einingar tilstrekkeleg for å sikre eit heilskapleg og godt koordinert førebyggjande arbeid for barn med særlege behov?
 - d) I kva grad har førebyggjande arbeid retta mot barn og unge med særlege behov blitt påverka av covid-19 pandemien?
- 3) I kva grad har kommunen etablert system for å sikre at samarbeid og samordning mellom kommunale tenester er i samsvar med regelverket?
 - a) Er det etablert tilstrekkelege samarbeidsstrukturar og tverrsektorielle møteplassar mellom dei ulike velferdstenestene og mellom velferdstenestene og andre aktuelle tenester eller aktørar (t.d. kultur og fritidstilbod) som arbeider opp mot barn og unge i kommunen?
 - b) Er det etablert system for melding om avvik/manglar i samhandlinga og for oppfølging av slike avvik/manglar?

1.3 Avgrensing

Undersøkinga har primært fokusert på kommunen sitt arbeid retta mot barn og unge opp til 18 år. Forvaltningsrevisjonen har i hovudsak retta seg mot tidleg innsats for å avdekke og avhjelpe utfordringar knytt til omsorgssvikt, åtferdsproblem, psykisk helse og/eller rusproblem, samt lærevanskar.

1.4 Metode

Oppdraget er utført i samsvar med gjeldande standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001) og kvalitetssikra i samsvar med krava til kvalitetssikring i Deloitte Policy Manual (DPM).

Oppdraget er gjennomført i tidsrommet mars 2022 til januar 2023.

1.4.1 Dokumentanalyse

Rettsreglar og kommunale vedtak har blitt gjennomgått og nytta som revisjonskriterium. Vidare har informasjon om Bømlo kommune og dokumentasjon på etterleving av interne rutinar, regelverk m.m. blitt samla inn og analysert. Innsamla dokumentasjon har blitt vurdert opp mot revisjonskriteria. Dokumentanalysen har blitt gjennomført løypande, slik at også dokument som har blitt utarbeidd under prosjektperioden har blitt analysert.

1.4.2 Intervju

For å få supplerande informasjon til skriftlege kjelder har revisjonen gjennomført intervju med utvalde personar frå Bømlo kommune som er involvert i eller har ansvar for tidleg innsats i tenester for barn og unge med særleg behov i ulike delar av organisasjonen. Dette inkluderer kommunalsjef for oppvekst, kultur og idrett, verksemdleiar for barne- og familietenesta, leiande helsesjukepleiar, TIBIR-ansvarleg, SLT-koordinator og ungdomskontakt. I tillegg har vi gjennomført intervju med leiar for Sunnhordland interkommunale barnevernteneste.

Revisjonen har til saman gjennomført seks intervju med sju personar.

1.4.3 Spørjeundersøking

Revisjonen har gjennomført ein spørjeundersøking for å få informasjon om korleis tenestene jobbar med å sikre tidleg innsats til barn og unge med særlege behov.

Spørjeundersøkinga ble sendt ut til alle tilsette i kommunale skular og i barne- og familietenesta, totalt 333 personar.

Revisjonen fekk, etter fleire purringar på e-post og telefon, e-post adresser til tilsette i to av dei åtte private barnehagane i kommunen. Av desse tilsette var det totalt to personar som har svart på undersøkinga. Vi har derfor valt å ta barnehagetilsette ut av utvalet av respondentar, då dette ikkje vil vere representativt for barnehagane i kommunen.

Figuren under viser fordelinga av respondentar frå barne- og familietenesta og skulane, samt svarprosent for tilsette i dei ulike tenestene og totalt.

Tabell 1: Respondentar frå dei ulike kommunale tenestene i spørjeundersøkinga

Teneste	Tal tilsette	Respondentar	Svarprosent
Grunnskule (barne- og ungdomsskular)	264	85	32 %
Barne- og familietenesta	69	32	46 %
Totalt	333	117	35 %

1.4.4 Verifiseringsprosessar

Oppsummering av intervju er sendt til dei som er intervjuet for verifisering og det er informasjon frå dei verifiserte intervjureferata som er nytta i rapporten.

Datadelen av rapporten er sendt til kommunedirektøren for verifisering, og eventuelle faktafeil vil bli retta opp i den endelege versjonen. Høyringsutkast av rapporten er sendt til kommunedirektøren for uttale. Kommunedirektøren sin høyringsuttale er å finne i vedlegg 1 til rapporten.

1.5 Revisjonskriterier

Revisjonskriteria er dei krav og forventningar som forvaltningsrevisjonsobjektet skal bli vurdert opp mot. Kriteria er utleia frå autoritative kjelder i samsvar med krava i gjeldande standard for forvaltningsrevisjon. I dette prosjektet er revisjonskriteria i hovudsak henta frå kommunelova, folkehelselova og særlover for dei ulike velferdstenestene (t.d. opplæringslova, barnehagelova, barnevernlova) med forskrifter. Kriteria er nærare presentert innleiingsvis under kvart tema, og i vedlegg 2 vedlegg til rapporten.

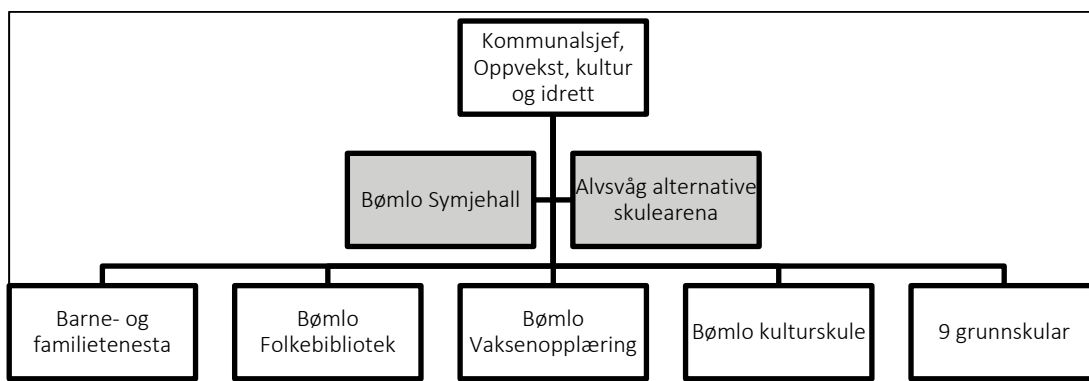
2 Om tenesteområdet

2.1 Organisering

Bømlo kommune er administrativt organisert etter ein to-nivåmodell. Det er tre kommunalområde med eigne kommunalsjefar underlagt kommunedirektør: oppvekst, idrett og kultur (OKI), helse, sosial og omsorg (HSO) og sentrale styringsorgan for samfunnsutvikling (SSO – SAM).

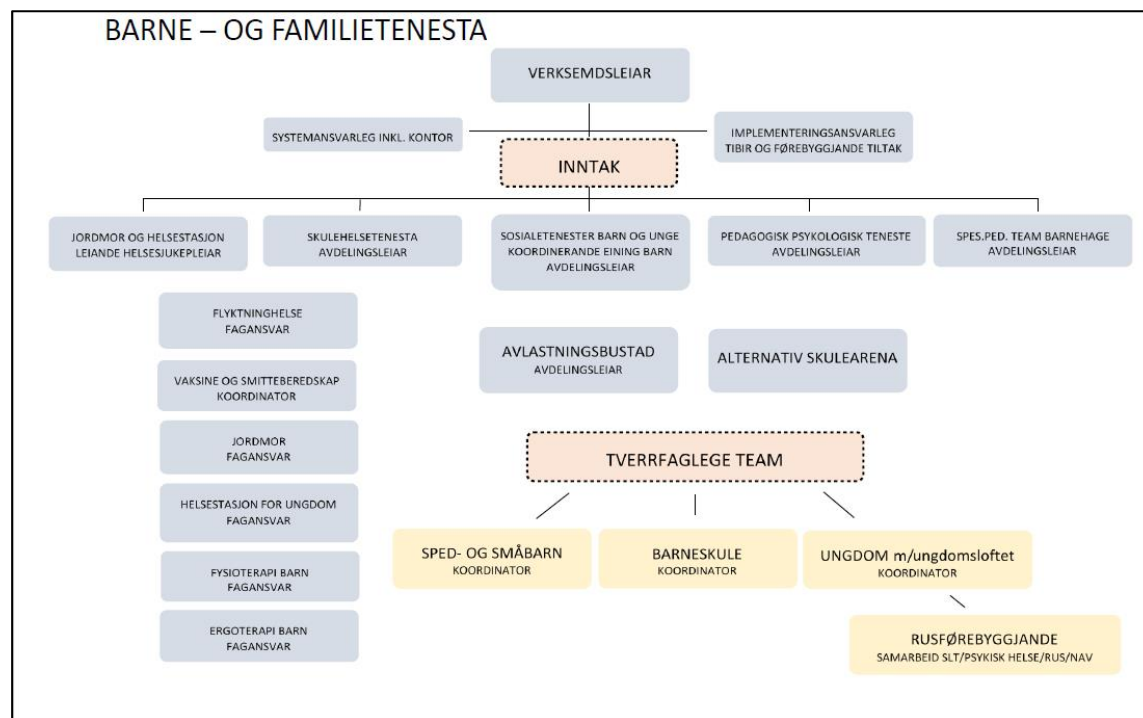
Som framstilt i figur 1 under, er kommunalsjef for OKI direkte overordna kulturskulen, Folkebiblioteket, Vaksenopplæringa, barne- og familietenesta og grunnskulane. Det er ni barne- og ungdomsskular i kommunen.

Figur 1: Organisering av oppvekst, kultur og idrett (OKI) (Kjelde: Bømlo kommune)

Innan barne- og familietenesta finn ei fleire tenester retta mot barn, unge og familiar, til dømes helsestasjons- og skulehelsetenesta, sosiale tenester for barn og unge, pedagogisk psykologisk teneste (PPT) og spesialpedagogisk team. Figur 2 under viser korleis barne- og familietenesta er organisert.

Figur 2: Organisering av Barne- og familietenesta (Kjelde: Bømlo kommune⁴)

⁴ Presentasjon frå Bømlo kommune på digital samling for alle som møter barn, unge og foreldre i sitt arbeid. Tema: tverrfaglig samarbeid og samordning av tenester til barn og unge. Statsforvalteren i Vestland. 07.12.2022. <https://www.statsforvalteren.no/nn/vestland/kurs-og-konferansar/2022/12/digital-samling-for-alle-som-moter-barn-unge-og-foreldre-i-sitt-arbeid/>

Bømlo kommune er del av vertskommunesamarbeidet **Sunnhordland Interkommunale Barnevern** (SIB), som er ei felles barnevernteneste for kommunane Stord, Fitjar og Bømlo. Det er Stord kommune som er vertskommune for SIB.

Det er åtte barnehagar i kommunen, og alle er privat eigde.

3 Heilskapleg, systematisk og planmessig arbeid for tidleg innsats

3.1 Problemstilling

I dette kapittelet vil vi svare på følgjande hovudproblemstilling med underproblemstillingar:

I kva grad har Bømlo kommune etablert eit heilskapleg, systematisk og planmessig arbeid for tidleg innsats for barn og unge med særlege behov?

Under dette:

- Har Bømlo kommune etablert tilstrekkeleg mål og planar for førebyggjande arbeid for barn og unge med særlege behov?
- I kva grad har Bømlo kommune sikra at relevante tenester har nødvendig kompetanse til å avdekke barn med særlege behov knytt til t.d. omsorgssvikt, åtferdsproblem, psykisk helse og/eller rusutfordringar eller lærevanskar?
- I kva grad er det tilgang til føremålstenlege lågterskel hjelpetiltak for utsette barn, unge og deira familiar i Bømlo kommune?

3.2 Revisjonskriterier

3.2.1 Mål og planar

I § 25-1 i kommunelova skildrar kommunedirektøren sitt ansvar for internkontrollen i kommunen. Det går her mellom anna fram at kommunedirektøren skal utarbeide ei skildring av verksemda sine hovudoppgåver, mål og organisering.

§ 15-1, andre ledd i barnevernlova⁵ gjev vidare kommunen plikt til å vedta ein plan for kommunen sitt førebyggjande arbeid for barn og unge. Planen skal beskrive kva som er måla for arbeidet, korleis arbeidet skal organiserast og delast mellom etatane i kommunen, og korleis dei skal samarbeide.

3.2.2 Kompetanse

Ein viktig del av det helsefremjande og førebyggjande arbeidet er ansvar for å identifisere barn og unge med ulike utfordringar. Dette inneber at dei som arbeidar med barn og unge bør ha kunnskap og kompetanse om faktorar som kan påverke den psykiske helsa hos barn og unge. Den nasjonale faglege retningslinja *Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge*⁶ rettar seg mot barnehage, skule, helsestasjon og skulehelsetenesta, og andre instansar som har ei viktig oppgåve i tidleg oppdaging av barn og unge med utfordringar og/eller sårbarheit. Retningslinja har anbefalingar om kva beskyttelses- og risikofaktorar, teikn og signal som kan gi grunn til bekymring for at barn og unge lever i ein risikosituasjon, basert på bl.a. omsorgssituasjon, samspel, fysiske teikn og signal.

Ein kvar som utfører tenester eller arbeid etter opplæringslova, barnehagelova, privatskulelova, krisesenterlova, integreringslova, i arbeids- og velferdsforvaltninga, er fagpersonell ved familievernkontor og den som yter helsehjelp har plikt til å være merksam på forhold som kan føre til tiltak frå barnevernstenesta.⁷ For at personalet skal kunne oppfylle merksemdsplikta si, er det ein forutsetning at dei har kunnskap om kva situasjonar som kan føre til tiltak frå barneverntenesta og kva situasjonar som er så alvorlege at meldeplikta til barnevernet blir utløyst.

⁵ § 3-1 i barnevernlova gjeldande fram til 31.12.2022

⁶ Helsedirektoratet. Nasjonal veileder for tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge. Sist faglig oppdatert 03.12.2019.

⁷ jf. barnehagelova § 46, opplæringslova § 15-3, privatskulelova § 7-4, sosialtenestelova § 45, integreringslova § 49, folketrygdlova § 25-11, helsepersonellova § 33, familievernkontorlova § 10 og krisesenterlova § 6.

3.2.3 Lågterskel hjelpetiltak

Ifølge Nasjonal fagleg retningslinje for helsestasjon- og skulehelsetenesta⁸, skal alle barn og ungdom ha eit lett tilgjengeleg **lågterskeltilbod i helsestasjon, skulehelsetenesta og helsestasjon for ungdom**. Lågterskelomgrepet blir her nytta for å tydeleggjere at barn, ungdom og deira foreldre skal kunne henvende seg utan avtale eller tilvising (drop-in). For å sørge for eit lett tilgjengeleg lågterskeltilbod skal tenesta sørge for opningstider som er tilpassa målgruppa og formålet med tenesta. Tilbodet bør lokaliserast på stader der det er enkelt for unge å oppsøke, og opningstidene bør vere tilpassa ungdommen sine behov.⁹

Lågterskeltenester innan psykisk helsearbeid kan definerast som tenester som gir direkte hjelp utan tilvising, er tilgjengeleg for alle og har opningstid tilpassa målgrupper og formål.¹⁰

*Fritidserklæringa*¹¹ er eit samarbeid mellom regjeringa, kommunar og frivilligheita, og blei første gang signert i 2016. Fritidserklæringa for 2022 seier at alle barn skal ha moglegheit til å delta jamleg i minst ein **organisert fritidsaktivitet** saman med andre. Det blir vidare slått fast at alle barn og unge må inkluderast på lik linje, uavhengig av til dømes kjønn, etnisitet, religion, seksuell orientering, funksjonsevne, bustad og foreldra sin sosiale og økonomiske situasjon.

Sjå vedlegg 2 for utfyllande revisjonskriterium.

3.3 Mål og planar for førebyggjande arbeid for barn og unge med særlege behov

3.3.1 Datagrunnlag

Overordna planar for førebyggjande arbeid for barn og unge

Dei overordna føringane for Bømlo kommune sitt arbeid med førebyggjande arbeid for barn og unge ligg i kommuneplanen sin samfunnsdel (KPS), #Bømlo2049¹². Føringane i KPS er vidare operasjonalisert i kommunedelplan for dei ulike kommunalområda i kommunen. Kommunalområdet Oppvekst, kultur og idrett (OKI) utarbeidar ein årleg handlingsplan som skal følgje opp måla i kommunedelplanen for området.

Kapittel 4 i KPS, «Rusta for livet», slår mellom anna fast at kommunen innan både helse og oppvekst skal arbeide førebyggjande og helsefremjande gjennom universelle tiltak (for alle) og tidleg innsats (for førebygging). Det blir peikt på at kommunen skal ha ein heilskapleg strategi for å møte behovet for desse tenestene i framtida.

Under del 4.6 om opplæring i KPS går det fram at skulane og barnehagane skal ha nulltoleranse for mobbing og trakassering, og det skal satsast sterkt på førebyggjande arbeid. Under 4.7 om helse- og sosialpolitiske målsettingar blir det vist til at kommunen skal tilby individuelt tilpassa og koordinerte tenester med høg kvalitet og brukarmedverknad til innbyggjarar med behov for hjelp og bistand. Det går fram at ei sentral strategisk oppgåve er å gripe fatt i dei unge som slit med psykiske problem, og det blir peika på at psykisk helse skal vere eit satsingsområde.

Det er vidare utarbeidd fleire målsettingar med tilhøyrande tiltak. Det er mellom anna lagt inn ei målsettingar om førebygging av psykiske problem, der nokre av tiltaka er å sikre rask tilgang til psykisk helsehjelp for å unngå sjukdomsutvikling og fokus på psykisk helse gjennom informasjon, undervisning og samtalar med barn og unge. Det er ikkje lagt inn i kva underliggende planar eller instansar i kommunen som skal følgje opp tiltaka knytt til psykisk helse. Det er lagt inn oppfølgingsplanar mv. når det gjeld dei andre målsettingane og tiltaka under kapittel 4 i KPS.

Det er utarbeidd ein **kommunedelplan for Helse, sosial og omsorg (HSO)** for perioden 2017-2027¹³, men det går fram av planen at denne omhandlar helse, sosial- og omsorgstenester til vaksne over 18 år.¹⁴

Dei overordna føringane for oppvekstområdet i KPS er operasjonalisert i **kommunedelplan for oppvekst (KDPO)** for 2019-2024¹⁵. I del fire av KDPO er det lagt inn målsettingar og tiltak for perioden, og det overordna målet er å **arbeide for at alle barn i Bømlo skal kjenna at dei høyrer til, og at det er bruk for dei**. Det er peika ut **fire**

⁸ Nasjonal faglig retningslinje for helsestasjons- og skulehelsetjenesten. Helsedirektoratet. Sist faglig oppdatert 10.06.2022.

⁹ Helsedirektoratet. Psykisk helsearbeid for barn og unge – en innsiktsrapport. Publisert og sist fagleg oppdatert 19.05.2021.

¹⁰ Helsedirektoratet. Psykisk helsearbeid for barn og unge – en innsiktsrapport. Publisert og sist fagleg oppdatert 19.05.2021.

¹¹ Fritidserklæringen. Datert 11.08.2022.

¹² Bømlo kommune. #Bømlo2049. Kommuneplanen sin samfunnsdel – KPS (2019-2049). Vedteke i Bømlo kommunestyre 17.06.2019.

¹³ Bømlo kommune. Kommunedelplan Helse-sosial-omsorg 2017-2027. Vedteke i Bømlo kommunestyre 05.12.2016.

¹⁴ Kommunen har per desember 2022 utarbeidd utkast til ny kommunedelplan for Helse, sosial og omsorg som er ute til høyring.

Høyringsfrist er sett til 2. februar 2023. Også denne planen omhandlar tenester til personar over 18 år.

¹⁵ Bømlo kommune. Kommunedelplan for oppvekst 2019-2024. Vedteke i Bømlo kommunestyre 30.09.2019.

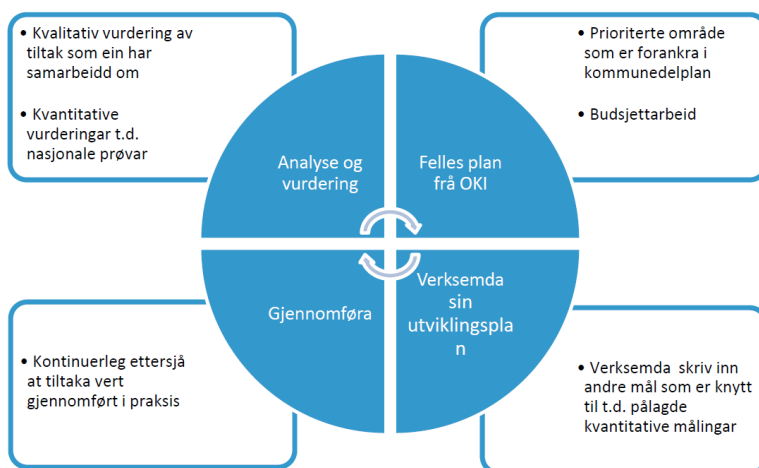
hovudområde som skal vere med å sikre ein god oppvekst i Bømlo kommune: inkludering og deltaking, førebygging og samhandling, folkehelse og livsmeistring og kultur og fritidstilbod. Det er lagt inn målsettingar og tiltak under kvart av dei fire områda. Eit eksempel på målsetting og tilhøyrande tiltak går fram av tabellen under.

Tabell 2: Målsetting og tiltak tilknytt "førebygging og samhandling" i KDPO (Kjelde: Bømlo kommune)

Barn og deira familiar i Bømlo får rett teneste til rett tid	<ul style="list-style-type: none"> Bømlo skal ta barn som pårørande på alvor og ha gode kartleggingsverktøy og gode, avlastande tiltak for heile familien Barn, unge og foreldre/føresette skal ha medverknad i alle fasane i ei sak; kartlegge, vurdere, utforma og setja i verk tiltak Tenestene skal ha rutinar som sikrar at barn, unge og foreldre/føresette skal ha medverknad på avgjerder som angår dei
--	--

Det går fram av KDPO at rådmannen skal utarbeide ein felles årleg handlingsplan for verksemdene under kommunalområdet oppvekst, kultur og idrett (OKI), for å sikre at det blir arbeidd heilskapleg og parallelt med mål og tiltak i planen. I arbeidet skal ein også kvalitetssikra at ein får med andre planer som inneber aksjonar for oppvekst-området:

Figur 3: Arbeid med kommunedelplan i OKI (Kjelde: Bømlo kommune)

Kommunalsjef for OKI viser til at handlingsplanen blir til gjennom leiarmøte der verksemdleiarane, tillitsvalde og verneombod er til stades. *Handlingsplan 2022-2023 til kommunedelplan oppvekst*¹⁶ er utforma som ein tabell delt inn i dei ovanfor nemnte hovudområda i KDPO (inkludering og deltaking, førebygging og samhandling, folkehelse og livsmeistring og kultur og fritidstilbod). Kvart hovudområde har fem kolonnar som viser 1) mål, 2) tiltak, 3) konkrete tiltak 2022/2023, 4) kriteria for måloppnåing og 5) ansvar. Eksempel frå handlingsplanen går fram av tabell 3 under.

Tabell 3: Eksempel på mål, tiltak mv. frå handlingsplan 2022-2023 (Kjelde: Bømlo kommune)

Mål (Slik vil me ha det)	Tiltak (Slik gjer me det)	Konkrete tiltak 2022/2023	Kriteria for måloppnåing	Ansvar/Møte
KDPO: Hovudområde 2: Førebygging, samhandling, støtte				
Bømlo kommune har heilskaplege og koordinerte tenester	<ul style="list-style-type: none"> Tenestene skal nytta handlingsrettleiar og stafettloggen aktivt når det er uro for barn og unge 	<ul style="list-style-type: none"> Tenestene nyttar Stafettloggen når det er uro for barn og ungdom Etablera nettverk for BTI-ansvarlege Vidareføra nystarta BTI-arbeidsutval BTI-arbeidet vert koordinert og handlingsrettleiarane vert betre kjent i einingane 	<ul style="list-style-type: none"> Aktive loggar BTI-nettverk er etablert BTI-arbeidsutval har jamlege møter Tal inaktive loggar, eller loggar det ikkje har vore aktivitet i på 90 dagar vert redusert 	Einingsleiarar BTI-koordinator

Kommunen opplyser at dei er prosess med å vedta **ein plan for det førebyggjande arbeidet**, jamfør kravet om dette i § 3-1 i barnevernlova. I intervju blir det vist til at det ikkje er eit mål å utarbeide eit nytt plandokument knytt til

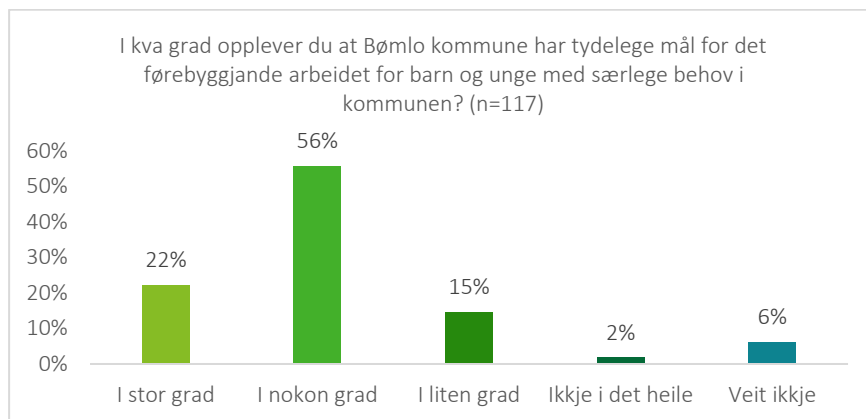
¹⁶ Bømlo kommune. Handlingsplan 2022-2023 til kommunedelplan oppvekst. Vedteke i kommunestyremøte 07.11.2022.

dette kravet, men å integrere plan for førebyggjande arbeid i handlingsplanen for OKI. I eit intervju blir det peikt på at det er eit ønskje om at barnevernsreforma (også kalla oppvekstreforma) vil bidra til at barneverntenesta blir involvert i prosessen med å utarbeide planar for det førebyggjande arbeidet for barn og unge med særleg behov i Bømlo kommune. Det går fram at barneverntenesta på revisjonstidspunktet ikkje har vore involvert i utarbeidinga av planar for det førebyggjande arbeidet for barn og unge i Bømlo kommune. Det blir i samband med verifiseringa av rapporten understreka at den interkommunale barnevernstenesta (SIB) samhandlar med kommunale tenester, også i planarbeid, men at det er betringpunkt når det gjeld nivået på samhandlinga. Det blir til dømes vist til at SIB deltar i utarbeiding av økonomiplanen med årsbudsjett der mål for barnevernstenesta blir omtalt, at dei leverer årsmeldingar som gjev grunnlag for evaluering og endring og at dei leverer årleg tilstandsrapport for barnevernet. SIB deltar også i SLT-arbeidsutval med oppfølging av konkrete handlingsplanar (meir om kommunen sitt SLT-arbeid i avsnitt 5.3.1 om *samordning av lokale rus- og kriminalitetsførebyggjande tiltak (slt)*).

I intervju blir det vist til at det er utarbeidd tydelege mål for arbeidet knytt til barn og unge med særleg behov, og at leiinga i oppvekstsektoren satsar på, og prioriterer det førebyggjande arbeidet. Mellom anna blir det vist til at handlingsplanen til kommunedelplan for oppvekst er eit konkret dokument som etablerer tydelege målsettingar for det førebyggjande arbeidet i Bømlo kommune. Samtidig blir det vist til at det er låg kjennskap til handlingsplanen blant dei tilsette, både i barne- og familietenesta og i andre tenester retta mot barn og unge.

I spørjeundersøkinga blei respondentane bedt om å ta stilling til i kva grad dei opplever at Bømlo kommune har tydelege mål for det førebyggjande arbeidet for barn og unge med særlege behov. Som vist i figur 4 under, svarar 56 prosent av respondentane at dei opplever at Bømlo kommune *i nokon grad* har tydelege mål for det førebyggjande arbeidet, og 22 prosent opplever at det *i stor grad* er etablert tydelege mål. 17 prosent opplever at det *i liten grad* (15 prosent) eller *ikkje i det heile* (2 prosent) er tydelege mål for det førebyggjande arbeidet. Det er ikkje stor skilnad mellom tilsette i skulane og tilsette i barne- og familietenesta når det gjeld svar på dette spørsmålet.

Figur 4: Mål for det førebyggjande arbeidet for barn og unge

3.3.2 Vurdering

Revisjonen vurderer at Bømlo kommune har etablert fleire mål for arbeidet med førebyggjande arbeid for barn og unge i kommunen. Det er innan området oppvekst, kultur og idrett vidare utarbeidd kommunedelplan og årlege handlingsplanar for å følgje opp kommunen sine overordna mål og planar. Revisjonen merkar seg at det, på tross av at det i KPS blir vist til at barn og unge si psykiske helse skal vere eit satsingsområde, ikkje går tydeleg fram kva kommunalområde og tenester som har ansvaret for å følgje opp psykisk helsearbeid for barn og unge.

Revisjonen vurderer at kommunen bør sikre at alle relevante tenester som arbeider opp mot barn og unge i kommunen er tilstrekkeleg involvert i planar knytt til førebyggjande arbeid for barn og unge. Det går fram av undersøkinga at barnevernstenestene ikkje er tilstrekkeleg involvert i overordna planarbeid når det gjeld førebyggjande arbeid retta mot barn og unge. Revisjonen vil påpeike at kommunen kan bidra til eit meir heilskapleg førebyggjande arbeid retta mot barn og unge, dersom det er sikra at alle relevante tenester er inkludert i og har oversikt over planar som er etablert.

3.4 Kompetanse til å avdekke barn med særlege behov

3.4.1 Datagrunnlag

I Bømlo kommune sin økonomiplan 2023-2026¹⁷ blir det vist til at det er eit tydeleg signal frå staten om at kommunane må lukkast med meir heilskapleg og inkluderande tilbod til barn og unge. Det blir peikt på at nasjonale styringsdokument viser til at kommunen må bygge eit kompetent lag rundt barnet/eleven og at kommunen også må forhalde seg til ei rekkje lov- og strukturendringar som samla sett blir omtala som ein *oppvekstreform* (barnvernreforma). Det blir vidare vist til at det framover vil vere sentralt å sjå på korleis kommunen kan utnytte sin samla kompetanse, men at endringar i krav mellom anna også vil krevje kompetanseutvikling og systematisk utviklingsarbeid.

Som nemnt i avsnitt 3.3.1 har kommunen utarbeidd fire hovudområde som dei vil arbeide med i kommunedelplan for oppvekst. Eit av hovudområda er «inkludering og deltaking», og to av tiltaka knytt til dette området er at skule og barnehage skal få auka kompetanse gjennom satsinga «inkluderande skule- og barnehagemiljø», og det er planlagd fleire konkrete tiltak innan dette området i inneverande skuleår.¹⁸ Det går vidare fram i intervju at Bømlo kommune i 2022 inngjekk eit samarbeid med NLA Høgskulen om samarbeid innan dei statlege kompetanseutviklingsordningane ReKomp¹⁹ og DeKomp²⁰ og kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderande praksis²¹. Kompetanseløftet er eit tiltak for leiarar og tilsette i barnehagar, skular og PP-tenesta, og skal bidra til at den spesialpedagogiske hjelpa er tett på dei borna som har behov for det. Den første delen av samarbeidet som er starta opp er knytt til kompetanseløftet, og på revisjonstidspunktet var kommunen i ein kartleggingsfase for å undersøke behovet for kompetanse innan spesifike tema.

Kommunalsjefen viser til at dei private barnehagane er villige og motiverte til å delta og medverke i felles kompetanseutviklingstiltak i kommunen. Han viser til at kommunen har lukkast med å oppfordre barnehagane til å medverke i kommunale satsingar ved å mellom anna å betale for kompetansehevingstiltak i barnehagane. Bakgrunnen for at kommunen går inn med økonomiske insentiv er at det er til felles nytte for kommunen og barnehagane.

Kommunalsjef for OKI viser til at tilsette i kommunalområdet har god kompetanse til å avdekke barn med særlege behov, og at han opplever at kommunen har god tilgang til kvalifiserte lærarar og har eit breitt samansett team i barne- og familietenesta som er flinke til å utvikle relevante tiltak for barn og unge. Det går samtidig fram i intervju at barne- og familietenesta har hatt utfordringar med å rekruttere og behalde personar med spisskompetanse på barn og unge med særlege behov, og at dette særskilt gjeld psykologar og logopedar.

I fleire intervju blir det vist til at **barne- og familietenesta** prioriterer opplæring og kompetanseheving for tilsette, og at tilsette i tenesta jamleg får kompetanseheving gjennom deltaking i kurs og vidareutdanning. Det blir vidare vist til at tilsette i barne- og familietenesta har god kompetanse på tidleg innsats. Fleire peiker samtidig på at det som regel berre er tilsette i barne- og familietenesta som får tilbod om kurs og opplæring i denne tematikken, og at det er behov for å inkludere tilsette frå skular og barnehagar i større grad, då det er desse tilsette som i størst grad har dagleg kontakt med barn og unge. Det blir vist til behov for meir spesialkompetanse i skulane og barnehagane for å sikre at dei tilsette har tilstrekkeleg kompetanse til å avdekkje barn med vanskar, og vite korleis dei skal bruke informasjonen dei ser hos barn og unge. Det blir vidare vist til at det ville ha vore føremålstenleg med kompetanseheving knytt til rusutfordringar og psykisk helse i skulane, for å sikre at elevar med slike utfordringar blir fanga opp og får tilstrekkeleg oppfølging på eit tidleg stadium. Det blir vidare vist til at det er behov for ein meir heilskapleg plan for kompetanseheving på rus, for å sikre at det ikkje er opp til kvar enkelt skule korleis ein arbeider med dette.

I spørjeundersøkinga blei respondentane bedt om å ta stilling til i kva grad dei opplever å ha tilstrekkeleg kompetanse til å identifisere barn med risiko for åtferdsproblem eller læringsutfordringar. Resultata, som er framstilt i figur 5, viser at 95 prosent av respondentane svarar at dei *i stor grad* (52 prosent) eller *i nokon grad* (43 prosent) har tilstrekkeleg kompetanse til å identifisere barn med risiko for **åtferdsproblem**. Vidare opplever respondentane å ha høg kompetanse på å identifisere **læringsutfordringar**, her svarar nesten halvparten (47 prosent) at dei *i stor grad* har kompetanse til å identifisere dette, medan 38 prosent svarar at dei *i nokon grad* har

¹⁷ Bømlo kommune. Økonomiplan 2023-2026. Vedtatt i kommunestyret 12.12.2022 i sak 103/2022.

¹⁸ Læringsøkt med mobbeombodet, kurs i mobbeførebygging, å nytta filmar frå Udir sitt tilbod *inkluderande barnehage- og skulemiljø* (IBSM) i kollektive læringsøktar på eigen skule, og å nytta kompetansepakkar på Udir sine nettsider.

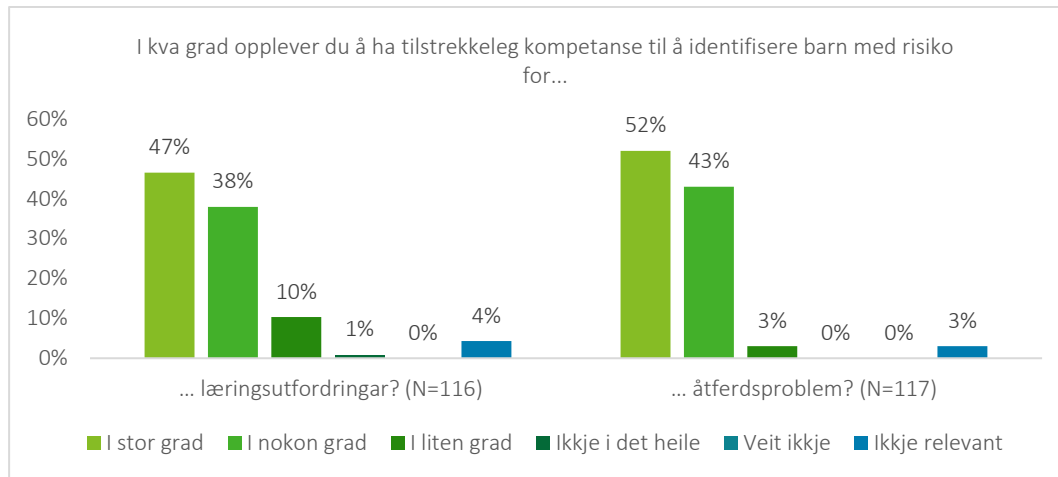
¹⁹ Regional kompetanseutviklingsordning for barnehage

²⁰ Desentralisert kompetanseutviklingsordning i grunnskulen

²¹ Det er statsforvaltaren i det enkelte fylke som har ansvar for forvaltning av tilskotsordninga, og som tildeler midlar etter prioritering i samarbeidsforumet. Udir.no: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/lokal-kompetanseutvikling/kompetanseløftet-for-spesialpedagogikk-og-inkluderende-praksis/>

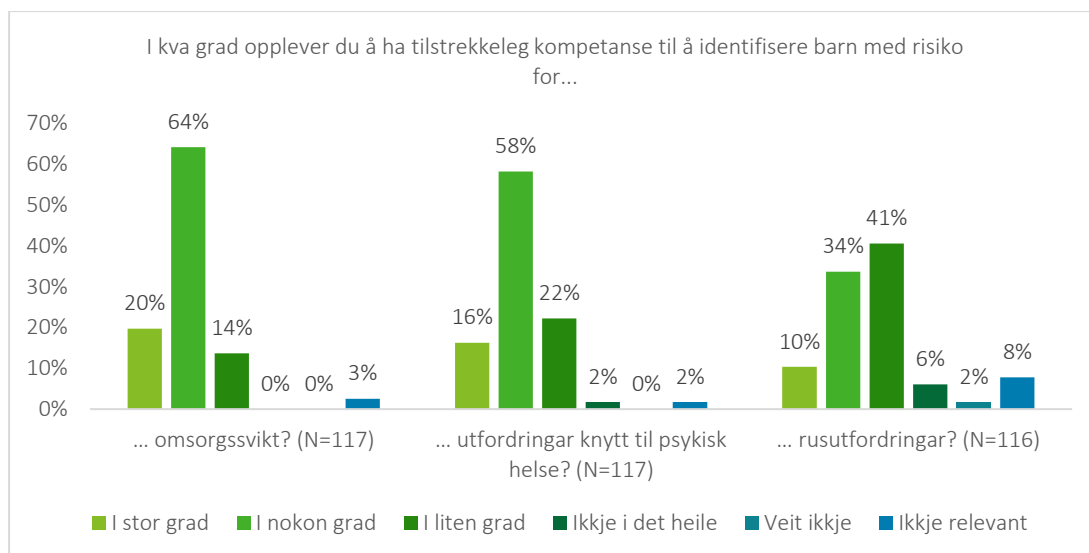
denne kompetansen. Nærare analysar viser at medan tre av fem respondentane frå skulane oppgjev å *i stor grad* har kompetanse på å identifisere barn med risiko for læringsproblem, svarar 13 prosent av respondentane frå barne- og familietenesta det same. Det er vidare 28 prosent av respondentane frå barne- og familietenesta som svarer at dei *i liten grad* har denne kompetansen, og 16 prosent svarer at dette ikkje er relevant.

Figur 5: Kompetanse til å identifisere barn med risiko for læringsutfordringar og åtferdsproblem

Respondentane blei vidare spurt om dei har kompetanse til å identifisere barn med risiko for **omsorgssvikt, psykiske helseutfordringar eller rusutfordringar** (figur 6). 41 prosent av respondentane svarar at dei *i liten grad* har kompetanse til å avdekke rusutfordringar hos barn og unge, medan 34 prosent oppgjev at dei *i nokon grad* har denne kompetansen. Det er ikkje store variasjonar mellom tilsette i høvesvis barne- og familietenesta og grunnskule når det gjeld svar på dette spørsmålet. 84 prosent av respondentane oppgjev å *i stor grad* (20 prosent) eller *i nokon grad* (64 prosent) ha kompetanse til å avdekke omsorgssvikt.

Figur 6: Kompetanse til å identifisere barn med risiko for omsorgssvikt, rus- og psykisk helseutfordringar

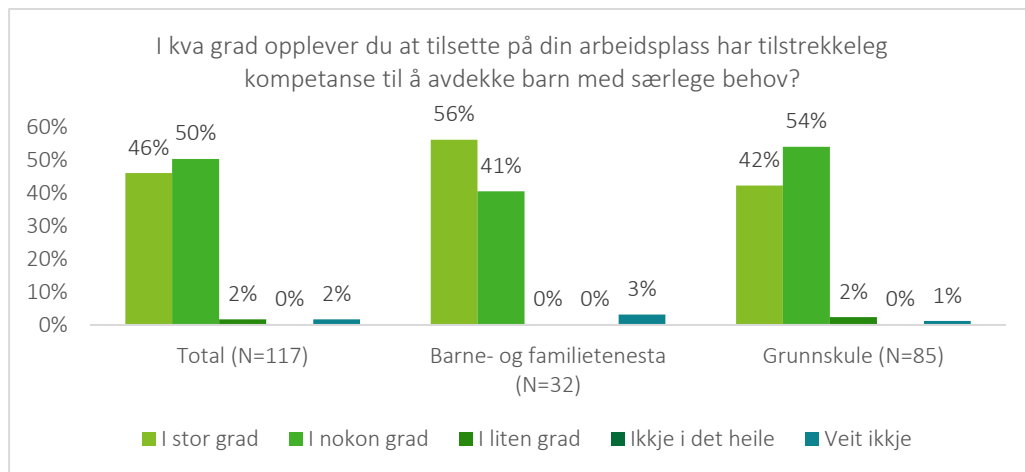

Som framstilt i figuren over svarar 16 prosent av respondentane at dei *i stor grad* har kompetanse til å identifisere barn med risiko for psykiske helseutfordringar, medan 22 prosent svarar at dei *i liten grad* har denne kompetansen. Nærare analyse viser at 28 prosent av respondentane frå barne- og familietenesta svarar at dei *i stor grad* har kompetanse til å identifisere barn med risiko for psykiske helseutfordringar, medan 12 prosent av respondentane frå skulane svarar det same. Vidare svarer 28 prosent av respondentane frå skulane at dei *i liten grad* har denne kompetanse, medan det er 6 prosent av respondentane frå barne- og familietenesta som svarer det same. Litt under tre av fem av respondentane frå høvesvis skulane og barne- og familietenesta svarer *i nokon grad* på spørsmålet om kompetanse om teikn til psykiske helseutfordringar.

Respondentane blei også bedt om å ta stilling til i kva grad dei opplever at *tilsette på deira arbeidsplass* har tilstrekkeleg kompetanse til å avdekkje barn med særlege behov. Som vist i figuren under svarer over halvparten

av dei tilsette i barne- og familietenesta (56 prosent) at tilsette på deira arbeidsplass *i stor grad* har tilstrekkeleg kompetanse til å avdekke barn med særlege behov, medan 42 prosent av respondentane frå skulane svarer det same. Det er samtidig ingen av respondentane som svare *ikkje i det heile* på dette spørsmålet, men 2 prosent av tilsette i skulane svarer *i liten grad*.

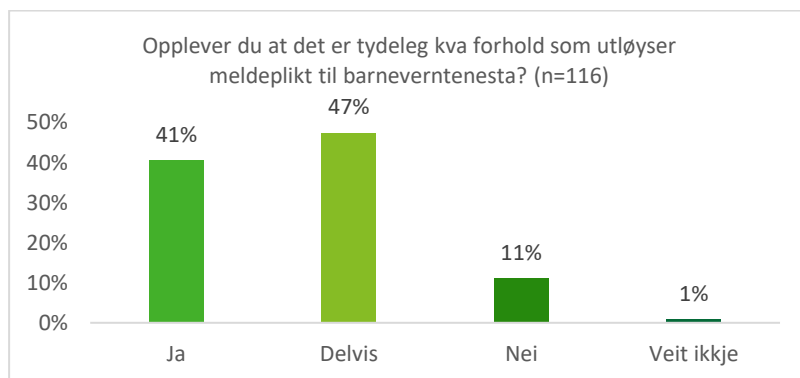
Figur 7: Kompetanse til å avdekke barn med særlege behov

I fritekstsvaret viser fleire lærarar og tilsette ved grunnskulane til at dei ikkje har formell utdanning innafor mange av problemstillingane dei står ovanfor (utfordringar med psykisk helse, omsorgssvikt, åtferdsproblem, mm.). Fleire peiker på at dei saknar dedikerte ressursar på skulen til desse aktuelle områda, for eksempel spesialpedagogar. Fleire viser vidare til at det er mykje god kompetanse, men at det manglar rammer og struktur for korleis dei skal arbeide godt saman tverrfagleg. Betre tverrfagleg innsats (BTI) blir trekt fram som eit verkøy som kan nyttast, men fleire opplever at dette er eit tungvindt system å jobbe i (meir om BTI-modellen i kapittel 4 og 5). Kommunalsjef viser i intervju til at det er særleg behov for å auke kompetansen og kapasiteten på samhandling for å støtte og følgje opp BTI som samhandlingsmodell.

I spørjeundersøkinga blei respondentane spurt om dei opplever at det er tydeleg kva forhold som utløyer **meldeplikt til barnevernet**. Som framstilt i figur 8 svarar om lag 2 av 5 *ja* på dette spørsmålet, medan om lag halvparten (47 prosent) svarar *delvis*. 11 prosent av respondentane svarer *nei* på spørsmål om det er tydeleg kva forhold som utløyer meldeplikt til barnevernet.

Figur 8: Meldeplikt til barnevernet

3.4.2 Vurdering

Basert på undersøkinga som er gjennomført, vurderer revisjonen at kommunen ikkje i tilstrekkeleg grad har sikra at alle relevante tenester har nødvendig kompetanse til å avdekke barn med særlege behov. Undersøkinga indikerer at tilsette i skulane ikkje får tilstrekkeleg tilbod om opplæring for å kunne avdekke barn med særlege behov, og at det på tvers av tenesteområda særskilt er behov for meir kompetanse for å avdekke omsorgssvikt, rus- og/eller psykiske helseutfordringar. 41 prosent av respondentane i spørjeundersøkinga svarer at dei *i liten grad* har kompetanse til å avdekke rusutfordringar hos barn og unge og 22 prosent oppgjev å *i liten grad* ha kompetanse til å avdekke psykiske helseutfordringar. Revisjonen understrekar at dette ikkje er i samsvar med

Nasjonale veileder for tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge som påpeiker at ein sentral del av det førebyggjande arbeidet for barn og unge er at dei tilsette som dagleg er i kontakt med barn og unge har tilstrekkeleg kompetanse til å kunne identifisere barn og unge med ulike utfordringar.

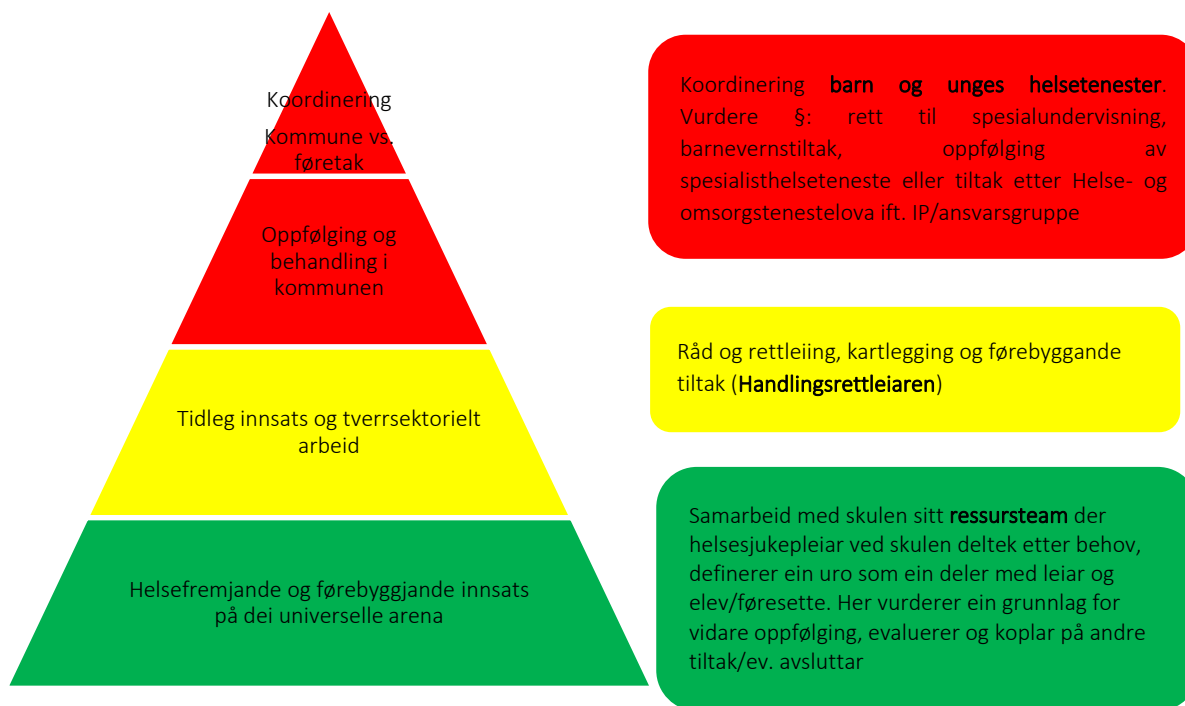
Undersøkinga indikerer også at tilsette som arbeider opp mot barn og unge ikkje har tilstrekkeleg kunnskap kva forhold som utløyser meldingsplikt til barnevernstenesta. 47 prosent av respondentane i spørjeundersøkinga svarer at dei *delvis* opplever at det er tydeleg kva forhold som utløyser meldeplikta, medan 11 prosent svarer at dette ikkje er tydeleg. Revisjonen vurderer at dette ikkje er tilfredsstillande, og vil påpeike at kommunen etter regelverket²² skal sørge for at alle tilsette som jobbar opp mot barn og unge har god kunnskap om meldeplikta til barnevernet, og kva som utløyser denne plikta.

3.5 Lågterskel hjelpetiltak

3.5.1 Datagrunnlag

Bømlo kommune har etablert fleire tilbud til barn og unge både retta mot enkeltindivid og grupper med kjent og/eller auka risiko for å utvikle problem, samt universelle tiltak som er retta mot alle barn og unge i kommunen. Kommunen viser til at tiltaka kan organiserast i ein *tiltakspyramide*, der lågterskeltiltaka ligg i den grønne og gule delen av pyramiden, som vist i figuren under.

Figur 9: Tiltakspyramide (Kjelde: Bømlo kommune²³)

Det går fram at kommunen har fleire førebyggjande tiltak for barn og unge, og at desse blir tilbydd gjennom barnevernet, skulehelsetenesta, helsestasjon/jordmortenesta, PPT, tenester retta mot ungdom og *tverrfaglege team*. Kommunen har fire tverrfaglege team som er retta inn mot høvesvis sped- og småbarn, barneskule, ungdom og rusførebyggjande arbeid (sjå figur 2 i kapittel 2).

På kommunen sine nettsider for betre tverrfagleg innsats²⁴ finn ein oversikt over kommunen sine førebyggjande tiltak retta mot barn, unge og deira familiar. Tiltaka går fram av tabell 4 på neste side.

²² Opplæringslova § 15-3, helsepersonellova § 33, sosialtenestelova § 45, barnehagelova § 45, barnevernlova 13-2.

²³ Statsforvaltaren i Vestland. 07.12.2022. Presentasjon frå Bømlo kommune på digital samling for alle som møter barn, unge og foreldre i sitt arbeid. Tema: tverrfagleg samarbeid og samordning av tenester til barn og unge. <https://www.statsforvalteren.no/nn/vestland/kurs-og-konferansar/2022/12/digital-samling-for-alle-som-moter-barn-unge-og-foreldre-i-sitt-arbeid/>

²⁴ <https://bomlo.betreinnsats.no/>

Tabell 4: Oversikt over tiltak retta mot barn, unge og deira familiar (Kjelde: Bømlo kommune)

Kommunale tenester	Tiltak
Tverrfaglege team	TIBIR ²⁵ foreldrerådgeving, sosial ferdighetstrening, PMTO-behandling ²⁶ , konsultasjon tilsette i skule og barnehage, støtte og oppfølging av ungdom i særskilt risiko (LOS modellen ²⁷).
Barnevernet	Kartlegging, AIM 2-kartlegging ²⁸ , TIBIR foreldrerådgeving, Marte Meo-rettleiing, COS-P/tryggleikssirkelen (foreldrerettleiing), COS-I, generell rettleiing/praktisk rettleiing frå familierettleiar eller miljøterapeut, EuroADAD (strukturert intervju med ungdom) og samtale med barn i vanskelege livssituasjonar knytt til heim og omsorgssituasjon.
Skulehelsetenesta	Skulehelsetenesta, PIS-grupper/skilsmissesgrupper for barn,
Helsestasjon/jordmortenesta	Jordmorteneste, helsestasjon 0-6 år, søvngrupper, utvida heimebesøk, NBO (Newborn behavioral observation system), COS foreldrerettleiingsprogram, Marte Meo-rettleiing, leiketerapi, helsestasjon for ungdom, rusførebyggjande team,
PPT	Råd- og rettleiing, kartlegging, sakkunnig vurdering, konsultasjon tilsette i skule og barnehage.
Tiltak retta mot ungdom	Informasjon, råd og rettleiing, urosamtale, rusførebyggjande team, helsestasjon for ungdom, støtte og oppfølging av ungdom i særskilt risiko (LOS-modellen).

Det går fram av intervju at personar i Bømlo kommune med funksjonsnedsetting eller sosiale vanskar kan søkje kommunen om **støttekontakt**. Støttekontakten skal vere med på å leggja til rette for at brukaren kan delta i fritidsaktivitetar og får utvida det sosiale nettverket sitt. Det blir peikt på at barne- og familietenesta ønskjer å dreie tilbodet om støttekontakt til å vere meir gruppefokusert i staden for å berre vere eit ein-til-ein tilbod.

Eit anna tiltak som blir nemnt er også **valdsfri**, som er eit tiltak som har blitt utvikla av barnevernstenesta saman med helsestasjonstenestene i kommunane Bømlo, Fitjar og Stord. Det er utvikla ei nettside (valdsfri.no) og eit samtaleverktøy som er spesifikt retta mot oppdragarvald, og som er oversett til ei rekkje ulike språk.

Bømlo kommune har hausten 2021 og våren 2022 deltatt i pilotering av **Fritidskortet** saman med kommunane Stord og Fitjar. Fritidskortet er ei økonomisk ordning der alle barn og unge i kommunen får dekka inntil 1000 kroner i halvåret til deltakaravgifter til faste, organiserte aktivitetar. Tiltaket blei avvikla ved regjeringsskiftet i 2021, og kommunalsjef viser til i intervju at kommunen ikkje har ressursar til å vidareføre tiltaket i sin noverande form utan statleg støtte. Kommunestyret har for 2023 innvilga vidareføring av Fritidskortet for hausten 2022, men justert til aldersgruppa 11-15 år. Bømlo kommune er vidare del av nettsida *aktivitetforalle.no*, saman med kommunane Stord og Fitjar. På denne nettsida kan ein finne oversikt over fritidsaktivitetar og komande arrangement som passar for ulike aldersgrupper.

Det går vidare fram at kommunen har ope ein møteplass for ungdom som går i 8.-10. trinn i skulane i Bømlo. Møteplassen er kalla **Ungdomsloftet**, er gratis og ope ein kveld i veka. I intervju blir det vist til at ungdomsloftet er eit godt lågterskeltilbod, då det mellom anna har vist seg at kommunen her kjem i kontakt med ungdom ein elles ikkje har nådd. Samtidig blir det påpeikt behov for fleire gratis møteplassar for barn og unge i kommunen, også i samarbeid med frivilligheita. Kommunalsjef peiker på at det har vore ei bevisstgjering i organisasjonen om at kultur- og idrettstilbod til barn og unge skal ha så låg økonomisk terskel som mogleg. Samtidig blir det vist til at det er fleire barrierar til deltaking utover det økonomiske, mellom anna infrastruktur, offentleg transport, og tilstrekkeleg informasjon om tilgjengelege tilbod.

Fleire av dei intervjuja viser også til at det hadde vore føremålstenleg med fleire lågterskeltilbod til ungdom og deira føresette, men samtidig blir det peikt på at dette har betra seg noko hausten 2022, då fem tilsette i barne- og familietenesta har tatt vidareutdanning i foreldrerettleiingsprogrammet Tuning into Teens (TNT).

²⁵ TIBIR står for tidleg innsats for barn i risiko.

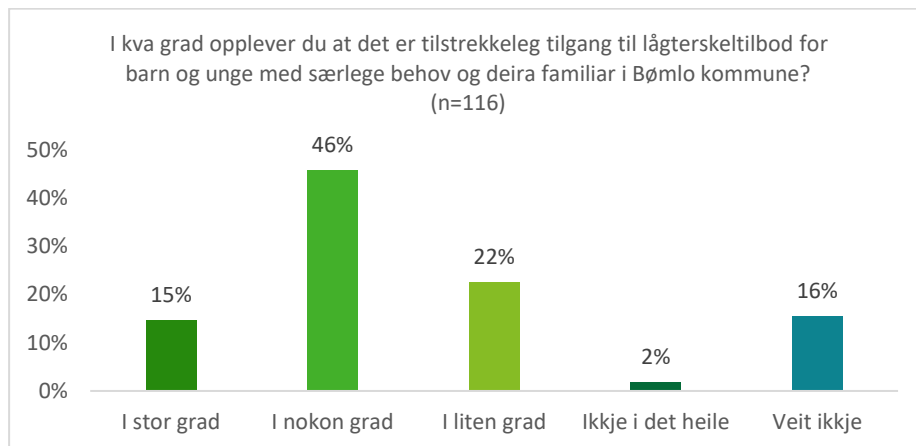
²⁶ PMTO (Parent Management Training Oregon) er eit behandlingstilbod til familiar med barn som viser tydelege teikn på åtferdsvanskar (3-12 år). Buudir: https://www.buudir.no/barnevern/Tiltak_i_barnevernet/Metoder/PMTO/

²⁷ LOS er eit tiltak knytt til skulefråvær. Dei som treng LOS får støtte til å auka skulenærveret, trivsel og meistring, der ein siktar mot betre skuleprestasjonar og auka gjennomføring i vidaregåande skule

²⁸ AIM er eit kunnskapsbasert verktøy for utredning, behandling og anna type oppfølging av barn/ ungdom som er sterkt mistenkt for, eller har utøvd, skadeleg seksuell åtferd (SSA) (10-18 år).

I spørjeundersøkinga blei respondentane bedt om å ta stilling til i kva grad dei opplever at det er tilstrekkeleg tilgang til lågterskeltilbod for barn og unge med særlege behov og deira familiar i Bømlo kommune. Som framstilt i figur 10 under, svarar 22 prosent av respondentane at dei opplever at det *i liten grad* er tilstrekkeleg tilgang til lågterskeltilbod for barn/unge/familiar med særskilte behov. 46 prosent av respondentane opplever at det *i nokon grad* er tilstrekkeleg tilgang på lågterskeltilbod, medan 15 prosent svarar at dei opplever at det *i stor grad* er tilstrekkeleg tilgang på lågterskeltilbod for denne gruppa innbyggjarar. 16 prosent av respondentane svarar *veit ikkje* på dette spørsmålet.

Figur 10: Tilgang til lågterskeltilbod for barn og unge

I fritekstsvar blei respondentane bedt om å utdjupe kva lågterskeltilbod for barn og unge med særlege behov og deira familiar som eventuelt manglar i Bømlo kommune. Det var 32 respondentar som svarte på dette, og mange av desse peiker på eit behov for rettleiing og tilbod til familiar som til dømes har barn med skulevegving eller med autismespekterforstyringar. Det er vidare fleire som peiker på behov for tilbod til barn som pårørande av foreldre med rus- og/eller psykisk helseutfordringar. Det er også nokre som etterlyser fleire sosialarbeidarar og miljøarbeidarar, både på skulane, på sosiale arenaar på fritida og inn mot familiar. Nokre etterlyser vidare tilgang til psykolog for barn og unge med særskilte behov og fleire fritidstilbod fleire stadar i kommunen (ikkje berre fotball, og ikkje berre på Svortland).

3.5.2 Vurdering

Revisjonen vurderer at det er tilgang til ei rekkje føremålstenlege lågterskel hjelpetiltak for utsette barn og unge og deira familiar i Bømlo kommune. Det går samtidig fram at det kan vere behov for fleire lågterskeltilbod, mellom anna til familiar som har barn med utfordringar knytt til autisme. Revisjonen merker seg at fleire tilsette har tatt vidareutdanning i familierettleiing hausten 2022, og meiner at kommunen bør vurdere om dette, saman med allereie eksisterande tilbod i tenestene, er tilstrekkeleg til å dekke behovet for tilbod for utsette barn, unge og deira familiar.

I undersøkinga blir det også nemnt at kommunen kan bli betre på å informere om kva lågterskel hjelpetilbod som er tilgjengeleg for utsette barn, unge og deira familiar. Revisjonen vurderer at kommunen bør sikre at både barn og familiar, samt dei tilsette i kommunen som jobbar opp mot barn og familiar, har tilstrekkeleg informasjon om kva lågterskeltilbod kommunen har for utsette barn og familiar. I *Nasjonale veileder for samarbeid om tenester til barn, unge og deres familier* blir det påpeikt at kunnskap om andre tenester sine tilbod mellom anna er nødvendig for at velferdstenestene skal vere i stand til å avdekke barn og unge sine behov for andre tenester så tidleg som mogleg, og vite kven som har ansvaret for å gi den aktuelle hjelpa.

4 Organisering og ansvar

4.1 Problemstilling

I dette kapittelet vil vi svare på følgjande hovudproblemstilling med underproblemstillingar:

Har Bømlo kommune ei føremålstenleg organisering av tenestetilbodet med tanke på å sikre eit heilskapleg og godt koordinert tilbod til barn og unge med særlege behov? Under dette:

- Er oppgåver og ansvar knytt til førebyggjande arbeid blant barn og unge tydeleg fordelt?
- I kva grad er det etablert rutinar som skildrar ulike tenester sitt arbeid med:
 - Å avdekke forhold som kan indikere behov for førebyggjande tiltak retta mot barn og unge (t.d. omsorgssvikt, åtferdsproblem, psykisk helse- og/eller rusutfordringar eller lærevanskar)?
 - Å handle på bakgrunn av ei bekymring for barn og unge?
 - Å drøfte tiltak med/involvere andre relevante tenester?
- Er samhandlinga mellom kommunale einingar tilstrekkeleg for å sikre eit heilskapleg og godt koordinert førebyggjande arbeid for barn med særlege behov?
- I kva grad har førebyggjande arbeid retta mot barn og unge med særlege behov blitt påverka av covid-19 pandemien?

4.2 Revisjonskriterier

§ 25-1 slår fast at kommunedirektøren har ansvar for internkontrollen i kommunen og at internkontrollen skal vere systematisk og tilpassa verksemda si storleik, størrelse, eigenart, aktivitetar og risikoforhold. Ved internkontroll etter § 25-1 skal kommunedirektøren:

- a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

Etter folkehelselova § 4 første ledd skal kommunar fremme befolkninga si helse, trivsel og gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å førebygge psykisk og somatisk sjukdom, skade eller lidning, bidra til utjamning av sosiale helseskilnader og bidra til å verne befolkninga mot faktorar som kan ha negativ innverknad på helsa.

4.2.1 Rutinar og retningslinjer

I den nasjonale rettleiaren for tidleg oppdaging av utsette barn og unge²⁹ blir det gitt ei **sterk tilråding** om at kommunen si leiding bør sikre at relevante verksemder der tilsette møter barn og unge i sitt daglege arbeid har rutinar for korleis dei tilsette kan handle på bakgrunn av ei bekymring for barn og unge. Det blir vidare peika på at rutinane bør vere kjende for mellom anna tilsette i barnehagar, skular, helse- og omsorgstenester som har regelmessig oppfølging av barn og unge, helse- og omsorgstenester som har ansvar for vaksne som har barn (**barn som pårørande**) og tenester som av ulike årsaker har oppfølgingsansvar for foreldre og ev. familiar (t.d. NAV). Rettleiaren set vidare krav til kva punkt som bør inngå i rutinane, mellom anna systematisk observasjon og dokumentasjon av vedvarande teikn og signal som gir grunnlag for bekymring.

Ein kvar som utfører tenester eller arbeid etter opplæringslova, barnehagelova, privatskulelova, krisesenterlova, integreringslova, i arbeids- og velferdsforvaltninga, er fagpersonell ved familievernkontor og den som yter helsehjelp har **plikt til å være merksam** på forhold som kan føre til tiltak frå barnevernstenesta.³⁰ For at personalet skal kunne oppfylle merksemdsplikta si, er det ein forutsetning at dei har kunnskap om kva situasjonar som kan føre til tiltak frå barneverntenesta og kva situasjonar som er så alvorlege at **meldeplikta** til barnevernet blir utløyst.

Alle som utfører tenester eller arbeid på **skulane** skal vere **merksam på forhold som bør føre til tiltak frå kommunen i arbeids- og velferdsforvaltninga eller helse- og omsorgstenesta** (jf. opplæringslova § 15-4). Ei tilsvarande plikt gjeld for barnehagepersonalet (jf. barnehagelova § 45). Bestemminga vil for offentlege skular omfatte personalet

²⁹ Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge. Nasjonal veileder. Helsedirektoratet. Sist fagleg oppdatert 3. desember 2019.

³⁰ jf. barnehagelova § 46, opplæringslova § 15-3, privatskulelova § 7-4, sosialtenestelova § 45, integreringslova § 49, folketrygdlova § 25-11, helsepersonellova § 33, familievernkontorlova § 10 og krisesenterlova § 6.

i leksehjelpordninga, skulefritidsordninga, kulturskulen, vaksenopplæringa, oppfølgingstenesta og PP-tenesta, i tillegg til personalet i skulen. Kommunen må sørge for at dei tilsette har kunnskap om kva tiltak som kan vere aktuelle etter både sosialtenestelova og helse- og omsorgstenestelova. Kommunen skal også sørge for at alle som utfører tenester eller arbeid etter lova, oppfyller plikta til å vere merksam på behov for tiltak, og plikta til å gi opplysningar om slike forhold (forutsett samtykke).³¹

4.2.2 Samhandling

Kommunane står i utgangspunktet fritt til å organisere tenesteapparatet slik dei sjølv meiner er mest føremålstenleg, men dei har ansvar for å samordne sine tenester.

I september 2022 blei det etablert ein nasjonal rettleiar om samarbeid om tenester til barn, unge og deira familjar.³² I rettleiaren blir det mellom anna slått fast at samordningsplikta lovfestar kommunen sitt ansvar for å sikre eit samordna tenestetilbod til den enkelte tenestemottakar. Det blir peikt på at samordningsplikta gjeld når tenestene har plikt til å **samarbeide på individnivå**, og skal sørge for at ei kommunal teneste får hovudansvaret for samordninga av tenestene. Det blir understreka at det er kommunen, og ikkje den enkelte kommunale tenesta som har ei samordningsplikt. Det er presisert at dersom det er oppnemnd **barnekoordinator**, så er det barnekoordinatoren som skal sørge for at tenestetilbodet blir samordna.

Velferdstenestene har også plikt til å samarbeide utan at samarbeidet er knytt til ei enkelt sak (**samarbeid på systemnivå**). Velferdstenestene skal sørge for at barn og unge som treng det, får rett hjelp til rett tid. Dette forutset at tenestene jobbar saman for å styrke barna sitt samla oppvekst- og læringsmiljø. Velferdstenestene skal samarbeide både for 1) å ivareta eigne oppgåver og 2) at andre tenesteytarar skal kunne ivareta sine oppgåver.

§ 13-5 i opplæringslova set vidare krav til at skulen skal samarbeide med barnehagen om barna sin **overgang frå barnehage til skule og skulefritidsordning** (jf. § 2 a. i barnehagelova). Det går fram at samarbeidet skal bidra til at barna får ein trygg og god overgang, og at det skal utarbeidast ein plan for overgangen.

Sjå vedlegg 2 for utfyllande revisjonskriterium.

4.3 Fordeling av oppgåver og ansvar

4.3.1 Datagrunnlag

Ansvarsdeling

I Bømlo kommune er oppgåver og ansvar knytt til førebyggjande arbeid retta mot barn og unge i all hovudsak lagt til kommunalområdet for oppvekst, kultur og idrett (OKI). Som tidlegare nemnt, mellom anna i kapittel 2, ligg skulesektoren og barne- og familietenesta til OKI. Under verksemdsleiar i barne- og familietenesta ligg det sju område med eigne avdelingsleiarar: jordmor- og helsestasjon, skulehelseteneste, sosiale tenester for barn og unge³³, PPT, spesialpedagogisk team for barnehagar, avlastningsbustad og alternativ skulearena. Barne- og familietenesta har vidare fagansvar for flyktningshelse, ergo- og fysioterapi for barn, helsestasjon for unge og jordmor. Vidare har barne- og familietenesta koordinatoransvar for vaksine og smitteberedskap.

Ergo- og fysioterapitenesta for barn blei flytta frå kommunalområdet for helse, sosial og omsorg (HSO) og over til barne- og familietenesta i januar 2022. Det går vidare fram at også PPT og avlastingstilbodet for nokre år sidan blei flytta frå HSO til barne- og familietenesta. Kommunalsjefen viser til at dette har vore nødvendige grep for å sikre at kommunen har eit heilskapleg tenestetilbod til barn og unge. Han viser vidare til at slik samorganisering gjev eit godt organisatorisk utgangspunkt for å møte dei nye krava til tverrfagleg samarbeid.

Frå august 2022 innførte regjeringa plikt for kommunane å ha barnekoordinator. Kommunen opplyser at retten til barnekoordinator og koordinator blir sakshandsama av sosiale tenester barn og unge (i barne- og familietenesta), og at retten blir vurderer ut frå grad av vanskar og tidsperspektiv. Det blir vidare vist til at kommunen har auka kapasitet til koordinator, slik at dei kan ivareta plikta til å innvilge barnekoordinator der dei ser at det er behov innafor dei rammene den nasjonale rettleiaren skildrar. Kommunen peiker på at rolla som barnekoordinator kan utførast av dei som allereie har rolle som koordinator frå tidlegare, men at dei også har etablert dedikerte

³¹ Helsedirektoratet. Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier. Del 7: Veiledningsplikt, oppmerksomhetsplikt og taushetsplikt. Nasjonal veileder. Sist fagleg oppdatert 15. september 2022.

³² Helsedirektoratet. Nasjonal veileder. Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier. Publisert 15. september 2022.

³³ Sosiale tenester for barn og unge inkluderer mellom anna tilbod om støttekontakt, privat avlastning, avlastning i bustad, omsorgsløsn, brukarstyrt personleg assistanse (BPA), råd og rettleiing.

koordinatorar som får meir kontinuitet og erfaring i arbeidet enn dei som gjer dette på toppen av andre arbeidsoppgåver (t.d. helsesjukepleiarar i skulen).³⁴

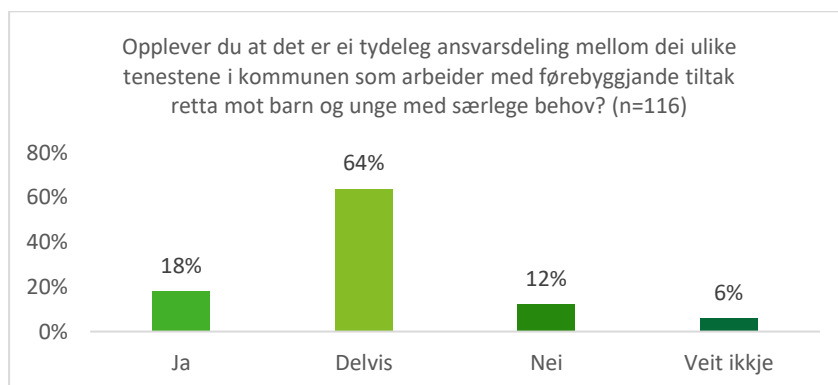
Verksemdsleiar for barne- og familietenesta peiker på at det er tydeleg klargjort og definert kva ansvar og oppgåver knytt til førebyggjande arbeid som ligg til barne- og familietenesta. Samtidig blir det i intervju peikt på at det tidvis kan vere noko uklart kven som skal gjere kva. Dei ulike tenestene innan barne- og familietenesta arbeider innan fleire ulike lovverk, og det blir vist til at det kan vere utfordrande å halde oversikt over kva for lovverk som gjeld i ulike saker.

Kommunalsjef viser også til at det er rom for forbetring når det gjeld samhandling mellom tenestene i oppvekstsektoren for å sikre heilskaplege og godt koordinerte tenester retta mot barn og unge. Han peiker særskilt på at det er behov for å i større grad tydeleggjere kva som er ansvarsfordelinga mellom PPT og skulene/ barnehagane.

Det blir i intervju vist til at det også tidvis kan vere uklar ansvarsfordeling mellom barne- og familietenesta og *vaksentenester*. Det blir peikt på at det er ein viss risiko for at barn og unge med særleg behov ikkje blir fanga opp, dersom det er utydeleg kva ansvar som ligg hos tenester som ikkje arbeidar direkte med barn og unge, til dømes NAV. Det blir også vist til at det kan vere utydeleg når psykisk helseteneste for vaksne, som ligg under kommunalområdet for helse, sosial og omsorg (HSO), skal involverast i saker som ligg hos barne- og familietenesta. Det blir vidare peikt på at barne- og familietenesta samarbeider lang mindre med psykisk helseteneste no enn det dei har gjort tidlegare, utan at det er tydeleg kva som gjer dette.

Dei tilsette som deltok i spørjeundersøkinga fekk spørsmål om dei opplever at det er ei tydeleg ansvarsdeling mellom dei ulike tenestene i kommunen som arbeider med førebyggjande tiltak retta mot barn og unge med særlege behov. Som framstilt i figur 11 under svarar totalt 64 prosent av respondentane at det *delvis* er ei tydeleg ansvarsdeling, og 12 prosent opplever at det ikkje er ei tydeleg ansvarsdeling. 18 prosent svarar at dei opplever at ansvarsfordelinga er tydeleg. Det er ikkje store skilnader mellom korleis respondentar frå barne- og familietenesta og skulane svarar på dette spørsmålet.

Figur 11: Ansvarsdeling mellom tenestene til kommunen

Respondentane som svarte *delvis* eller *nei* på dette spørsmålet, fekk eit oppfølgingsspørsmål der dei blei bedt om å tjupe kva som eventuelt er utydeleg i ansvarsdelinga. Det var 51 respondentar som svarta på dette, og det er mange som peiker på at det ikkje er tilstrekkeleg tydeleggjort kva som er fordelinga av ansvar mellom tenestene som følgjer opp barn og unge. Det er vidare mange som viser til at det er utfordrande å få ei teneste til å ta ansvar for oppfølging og koordinering av ei sak, og at ansvaret dermed blir flytta mellom tenester/aktørar, noko som igjen fører til at det kan ta lang tid før barnet/ungdommen/familien får hjelp. Nokre peiker på at dette særskilt blir ei utfordring når det er kompliserte saker og mange aktørar som er påkopla. Fleire av respondentane som jobbar i skulane peiker på at det er ei utfordring at ein i skulane har fått auka krav til å vareta elevane si sosiale, psykiske og faglege utvikling, samtidig som det ikkje alltid er klart kven som har ansvar for kva når ein må kople på andre instansar. Fleire peiker også på utydeleg ansvarsdeling mellom PPT og skulane og nokre etterlyser at barnevernet i større grad tar ansvar i saker.

Oppgåvedeling

I kommunedelplan for oppvekst 2019-2024 (KDPO) er eit av måla under hovudtema 2: førebygging, samhandling, støtte, at Bømlo kommune har heilskaplege og koordinerte tenester. For å oppnå dette målet blir det mellom anna

³⁴ E-post frå kommunen i samband med verifisering av rapporten 13.01.2023.

vist til at *tenestene skal ha god kjennskap til kvarandre og dei ulike tiltak som vert gjeve*. I handlingsplan til KDPO 2022-2023 går det fram konkrete tiltak, kriterier for måloppnåing og ansvar knytt til denne målsettinga:

Tabell 5: Tiltak og kriterier knytt til kjennskap om tenestetilbod (Kjelde: Bømlo kommune)

Tiltak (slik gjer me det)	Konkrete tiltak 2022/2023	Kriteria for måloppnåing	Ansvar/møte
Tenestene skal ha god kjennskap til kvarandre og dei ulike tiltak som vert gjeve.	<ul style="list-style-type: none"> Vidareutvikla BTI-handlingsrettleiar og tiltaksoversikten i denne. Kontaktpersonar frå PPT / tiltaksteam ved verksemdene er viktige bidragsytarar i informasjonsarbeidet Følgje opp kartlegginga som er gjort i tenestene i 2022 Det vert utarbeidd ein handlingsplan for BTI og denne vert følgt opp. Det vert gjennomført faste møtepunkt for systemansvarlege for oppvekst og BFT 	<ul style="list-style-type: none"> Det vert utarbeidd ein handlingsplan for BTI og denne vert følgt opp. Det vert gjennomført faste møtepunkt for systemansvarlege for oppvekst og BFT 	Einingsleiarar BTI-koordinator

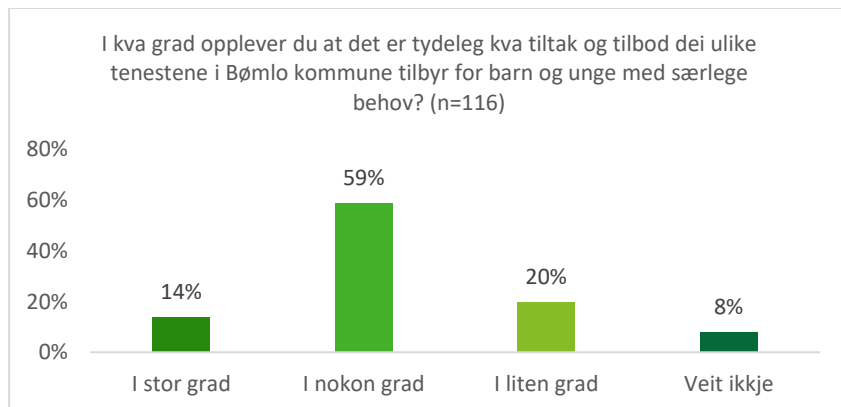
På kommunen sine heimesider finn ein skildring av dei ulike tenestene sine tilbod, og kontaklinformasjon til dei ulike tenestene. På temasidene til barnehage, skule og barne- og familietenesta finn ein også lenke til den digitale BTI-handlingsrettleiaren til kommunen. På BTI-nettsida finn ein mellom anna ei oversikt over *tiltak og tenester for barn og unge i kommunen* og kontaklinformasjon til relevante personar tilknytt kvar av tiltaka/tenestene. BTI-nettsida skildrar tilbod frå både kommunale tenester (t.d. helsestasjon, skulehelsetenesta, PPT og SLT-koordinator) og eksterne aktørar (t.d. BUP i Sunnhordaland og politiet).

I fleire intervju blir det vist til at det er rom for forbetring når det gjeld å skriftleggjere rollar og ansvar for å klargjere og definere kva ansvar og oppgåver knytt til det førebyggjande arbeidet som ligg til dei ulike tenesteområda i kommunen. Det blir peikt på at dei tilsette per i dag kjenner for lite til kvarandre sine ansvarsområde og arbeidsoppgåver, og at dette vanskeleggjer samarbeidet, både internt i einingane og eksternt. Fleire viser også til at det er ei kontinuerleg utfordring å sikre at alle tenestene i kommunen veit om kvarandre og kva for tiltak som finst. Det blir også vist til at det er viktig at endringar i ansvar og oppgåver blir formidla til alle relevante tenester.

Det er vidare fleire som i intervju stiller spørsmål ved om organiseringa av tenester og tilbod er tydeleg for innbyggjarane i kommunen. Det blir vist til at det kan vere føremålstenleg å i større grad informere om BTI-rettleiaren på foreldremøte og på kommunen sine nettsider, då ein her kan finne informasjon om tiltak og tenester for barn og unge.

I spørjeundersøkinga fekk respondentane spørsmål om i kva grad dei opplever at det er tydeleg kva tiltak og tilbod dei ulike tenestene i kommunen tilbyr for barn og unge med særlege behov. Som framstilt i figuren under, svarar 14 prosent at dette *i stor grad* er tydeleg, om lag 3 av 5 respondentar (59 prosent) svarar at dette *i nokon grad* er tydeleg, og 1 av 5 (20 prosent) svarar at det *i liten grad* er tydeleg.

Figur 12: Tiltak og tilbod til barn og unge med særlege behov

Respondentane som svarte *i nokon grad* eller *i liten grad* på spørsmålet som er framstilt i figuren over, fekk eit oppfølgingsspørsmål der dei blei bedt om å utdjupe dette. Av dei 42 respondentar som har lagt inn kommentar, peiker dei aller fleste på at dei opplever at det er manglar ein oversikt over kva tilbod som finst i kommunen og

kva teneste(r) som tilbyr desse. Det blir vist til at det er mange gode tiltak og tilbod i kommunen, men at det er manglande informasjon om tilboda ut til både skular, føresette og barn. Det blir vidare påpeikt at det kan vere personavhengig i kva grad ein tilsett kjenner til tilbod og tiltak, og dermed vil det vere ulikt kva tilbod barn og familiar får informasjon om. Det er også nokre respondentar som viser til at det er uklart kva tilbod barnevernstenesta (SIB) tilbyr.

I spørjeundersøkinga blir det vidare fleire som viser til at det burde utarbeidast tydelegare rolleskildringar for kven som skal gjere kva, til dømes er det fleire som etterlyser at det må tydeleggjerast kven som skal koordinere arbeidet med oppfølginga av barn.

4.3.2 Vurdering

Revisjonen vurderer at kommunen ikkje i tilstrekkeleg grad har sikra ei tydeleg fordeling av ansvar og oppgåver knytt til førebyggjande arbeid retta mot barn og unge i kommunen. I undersøkinga er det fleire som peikar på at fordelinga av ansvar og oppgåver ikkje i tilstrekkeleg grad er tydeleggjort, og at det kan vere utfordrande å ha oversikt over kva teneste som har ansvar for kva oppgåver. Revisjonen vurderer at Bømlo kommune må sikre at tilsette i velferdstenestene har oversikt over kvarandre sitt ansvar og oppgåver når det gjeld førebyggjande arbeid retta mot barn og unge. *Nasjonal veileder for samarbeid om tenester til barn, unge og deres familier*³⁵ peiker på at eit godt tverrsektorielt samarbeid forutset at tenestene mellom anna har tilstrekkeleg kunnskap om kvarandre sitt ansvar og oppgåver. Revisjonen vil samtidig påpeike at det at oppvekstfeltet er samla under ei felles leiing verkar føremålstenleg for å sikre at barnenære tenester kjenner til kvarandre sine oppgåver og ansvar, og vidare for å sikre heilskapleg oppfølging av barn og unge.

Revisjonen merkar seg vidare at det blir etterlyst tydeleggjering av kven i kommunen som skal koordinere arbeidet med oppfølging av barn. Revisjonen vil understreke at det må tydeleggjerast ovanfor velferdstenestene kven som har dette ansvaret. Det er presisert i sektorlovene at dersom det er oppnemnd barnekoordinator, så er det barnekoordinatoren som skal sørge for at tenestetilbodet blir samordna.

4.4 Retningslinjer og rutinar

4.4.1 Datagrunnlag

For tenestene som har eit ansvar opp mot barn, unge og familiar går det i stor grad fram av regelverk kva ansvar tilsette har for å **avdekke forhold som kan indikere førebyggjande tiltak**. Det er til dømes kapittel i opplæringslova og barnehagelova som set krav til oppfølging av barn si rett eit trygt og godt skule/barnehage-miljø, og alle tilsette er påkravd å følgje med på om barna har det trygt og godt, samt **gripe inn** dersom dei observerer eller får informasjon om at dette ikkje er tilfelle (aktivitetsplikt). Helsestasjons- og skulehelsetenesta skal etterleve nasjonal fagleg retningslinje for helsestasjons- og skulehelsetenesta, og det går her til dømes fram at tenesta skal bidra til å avverje og avdekke vald, overgrep og omsorgsvikt, og det er spesifisert korleis tenesta bør gå fram for å arbeide med dette.³⁶

I tillegg til pliktene som går fram av regelverket har kommunen utarbeidd ein **retteleiar for arbeid med Betre Tverrfagleg Innsats (BTI)** og under dette ulike verktøy som tilsette kan ta i bruk dersom dei er uroa for eit barn. Det blir opplyst at Bømlo kommune i 2022 framleis var i prosess med å implementere samhandlingsmodellen, som alle tilsette i oppvekstsektoren skal arbeide etter. Kommunalsjef for OKI viser til at dei private barnehagane også har tatt i bruk BTI-retteleiar, og han peiker på at barnehagane på revisjonstidspunktet hadde kome vel så langt på veg som skulane med implementering av BTI-modellen. Kommunalsjef opplever at intensjonen bak BTI-modellen er tydeleg, men at kommunen framleis har ein veg å gå med å forankre modellen på alle nivå i tenestene.

BTI-retteleiar

Bømlo kommune har utvikla ein **digital BTI-retteleiar** som skildrar korleis tilsette skal gå fram dersom dei opplever bekymring eller uro for eit barn. Rettleiaren er delt opp i fire nivå, der nivå 0 omhandlar framgangsmåte for å definere uroa ein opplever for eit barn, nivå 1 omhandlar samhandling mellom foreldre og ei kommunal teneste, nivå 2 skildrar framgangsmåte ved tverrfagleg samhandling med foreldre/barn og fleire kommunale tenester, og nivå 3 skildrar framgangsmåte ved tverrfagleg samarbeid mellom føresette, barn, kommunale tenester og tilviste tenester (til dømes barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP)).

³⁵ Jf. Helsedirektoratet sin nasjonale rettleiar. *Samarbeid om tenester til barn, unge og deira familier*, kapittel 2.4 om organisering av det tverrsektorielle samarbeidet. Publisert 15.09.2022.

³⁶ Nasjonal faglig retningslinje for helsestasjons- og skulehelsetjenesten. Helsedirektoratet. Sist faglig oppdatert 15.03.2022.

Figur 13: BTI-rettleiar for Bømlo kommune (Kjelde: bomlo.betreinnsats.no)

Som vist i figuren over går det under nivå 0 fram at første steg er å definere uroa ein har for eit barn, før ein deretter eventuelt deler uroa med næraste leiar. Dersom ein i den digitale BTI-rettleiaren trykker på lenka *steg 1: definer uro for eit barn*, som vist i figuren over, får ein opp ei side som skildrar korleis ein skal gå fram for å definere uroa ein har for barnet og lenker til verktøy som ein kan bruke i dette arbeidet. I rettleiaren ligg det til kvart steg under dei ulike nivåa verktøy i form av dokument som skal hjelpe ein med å handtere dei ulike stega. Nokre av verktøya som ligg tilgjengeleg under nivå 0, steg 1 er «skala for uro: barn og unge», «skala for uro: foreldre», «signal på manglande trivsel», observasjonsskjema, tips til samtale med barn» og «fråvær - kartleggings skjema». Det er tilsvarende oppsett dersom ein trykker på nokre av dei andre stega under dei ulike nivåa i rettleiaren.

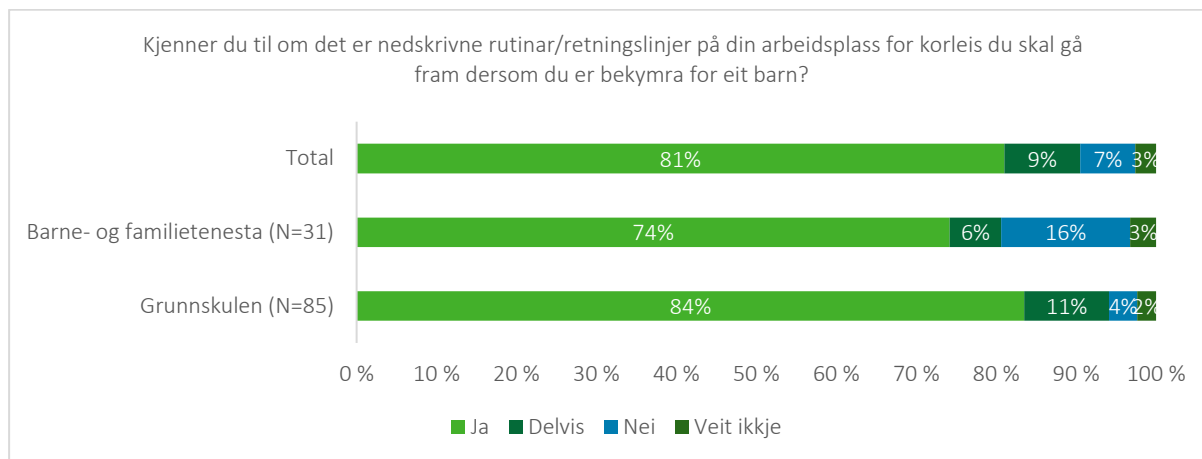
Det går vidare fram av rettleiaren at dersom ein på nivå 0 har funne grunnlag for bekymring etter å ha definert uroa for barnet (steg 1) og har drøfta uroa med leiar (steg 2), skal ein dele uroa med føresette og/eller barnet (steg 3). Dersom dette omhandlar barnet sitt fysiske eller psykososiale skulemiljø, skal denne samtalen finne stad innan ei veke (jf. kapittel 9A i opplæringslova), og dersom det omhandlar ei anna type uro skal samtalen finne stad innan fire veker etter at uroa har oppstått. Det går vidare fram at ein også skal bruke *skulemiljøknappen* til Bømlo kommune. Under Nivå 0, steg 3 ligg det tilgjengeleg eit dokument kalla «førebuing til den nødvendige samtalen» som skildrar korleis ein skal presentere uroa for dei føresette, målet med samtalen, moment i førebuinga, rammer rundt samtalen og generelle innspel til samtalen som skal gjennomførast. Det er vidare laga eit oppsett for sjølv samtalen med ein innleiingsfase, hovudfase og avslutningsfase.

Steg 4 under nivå 0 handlar om å definere om det er behov for vidare oppfølging etter at samtalen med føresette/barnet er gjennomført. Dersom det er behov for å sette inn tiltak skal ein gå vidare til nivå 1 i rettleiaren, og dersom det ikkje er behov for å gå vidare avsluttar ein saka (steg 5, nivå 0). Dersom det er behov for å hente inn ekstern hjelp utanfor gjeldande teneste skal ein gå vidare til nivå 2 i rettleiaren og avgjere kven som skal vere ansvarleg for det vidare arbeidet.

I intervju blir det peikt på at BTI-rettleiaren skal fungerer som ei overordna rutine/ramme for det førebyggjande arbeidet retta mot barn og unge, men at rettleiaren ikkje skal vere ei erstatning for andre rutinar. Det er mange som både i intervju og i spørjeundersøkinga peiker på at BTI-rettleiaren er nyttig og at rettleiaren har tydeleggjort kva ein skal gjere og korleis ein skal gå fram i enkeltsaker. Samtidig blir det vist til at kommunen har ein veg å gå før det er sikra at alle tilsette kjenner til og bruker rettleiaren. I spørjeundersøkinga svarar over 80 prosent av respondentane at dei kjenner til BTI-rettleiaren for Bømlo kommune. 15 prosent svarer at dei *delvis* kjenner til rettleiaren, medan 3 prosent oppgjev at dei ikkje kjenner til rettleiaren.

Respondentane fekk vidare spørsmål om dei kjenner til om det er nedskrivne rutinar/retningslinjer på deira arbeidsplass for korleis dei skal gå fram dersom dei er bekymra for eit barn. Her svarar totalt 81 prosent *ja*, medan 7 prosent svarar *nei* og 9 prosent svarar at det *delvis* er slike skriftleggjorte rutinar. Som vist i figuren under svarar 16 prosent av respondentane frå barne- og familietenesta *nei* på dette spørsmålet, medan fire prosent av respondentane frå skulane svarar det same.

Figur 14: Kjennskap til nedskrivne rutinar på arbeidsplassen om framgangsmåte ved bekymring for eit barn

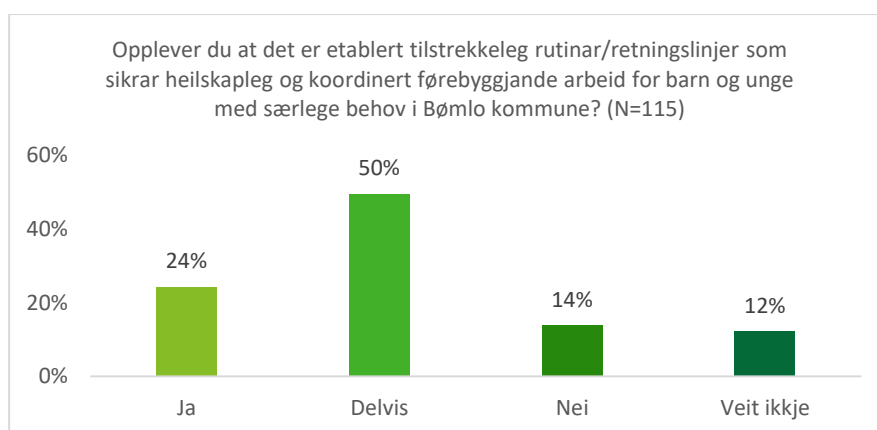
Respondentane som svarte *ja* eller *delvis* på spørsmålet som er framstilt i figur 14, fekk eit oppfølgingsspørsmål om kva rutinar/retningslinjer dei viser til. Om lag alle dei 74 respondentane som har svart på dette spørsmålet viser til BTI-rettleiaren. Tilsette i skulane viser vidare til prosedyrar og meldeskjema for skulemiljø- og mobbesaker og prosedyrar knytt til *skulemiljøknappen*.

Dei respondentane som svarte at dei kjenner til, eller delvis kjenner til, rutinar/retningslinjer for korleis å gå fram ved bekymring, fekk også spørsmål om dei opplever at dei nedskrivne rutinane er tilstrekkelege for å skildre korleis ein skal gå fram ved bekymring for eit barn. Her svarar over 60 prosent *ja* og over 30 prosent svarar *delvis*.³⁷

Det blir i intervju vist til at avdelingar innan barne- og familietenesta har potensial for betring når det gjeld det å skriftleggjere rutinar og retningslinjer for det førebyggjande arbeidet. Det blir mellom anna vist til behov for å utarbeide rutinar for tiltaka og tenestene i barne- og familietenesta, og at det er viktig at rutinar for tverrfaglege samhandlingspunkt blir innarbeidd i desse planane og rutinane. Verksemdsleiar peiker på at det særskilt er behov for rutinar for intern saksflyt frå inntak til tiltak, men peiker samtidig på at dei er i prosess med å utarbeide skriftlege rutinar for dette.

Som framstilt i figuren under, fekk respondentane i spørjeundersøkinga spørsmål om dei opplever at det er etablert tilstrekkeleg rutinar som sikrar heilskapleg og koordinert førebyggjande arbeid for barn og unge med særlege behov i kommunen. Halvparten av respondentane svarar at dette *delvis* er på plass, medan 14 prosent svarar *nei* og 12 prosent svarar *veit ikkje*.

Figur 15: Rutinar for førebyggjande arbeid

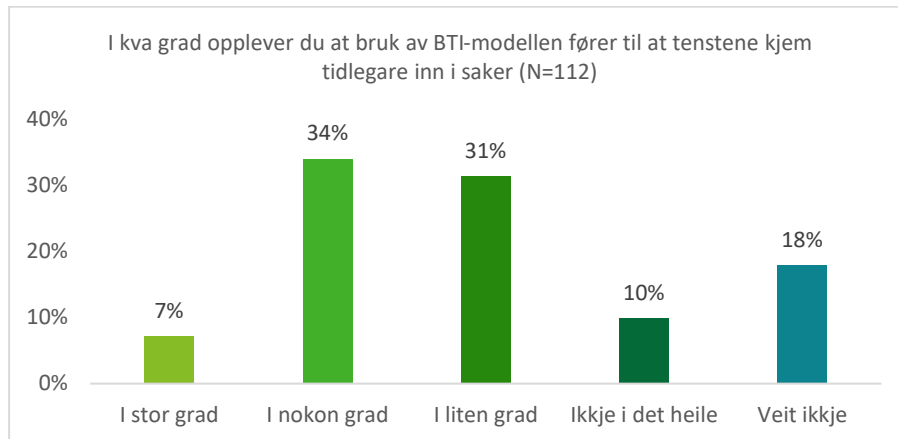
Respondentane som svarte *delvis* eller *nei* på spørsmålet over fekk eit oppfølgingsspørsmål der dei kunne utdjupe svaret sitt. Her er det nokre respondentar som peiker på at det er utarbeidd rutinar for korleis ein skal gå fram ved kjende utfordringar som t.d. lese- og skrivevanskar og åtferdsutfordringar, men at det er utydeleg korleis ein skal gå fram dersom det er barn som har utfordringar utan at det er tydelege årsaker som gir rett til hjelp. Det blir peikt på at barn med utfordringar, men utan diagnose, ikkje får like god hjelp som barn der det er tydelegare kva som er

³⁷ N=106

årsak til utfordringar. Det blir vidare peikt på at det bør utarbeidast prosedyrar for korleis ein skal jobbe med *stafettloggen*³⁸ i oppfølginga av eit barn (meir om stafettloggen i avsnitt 5.3 om samarbeidsstrukturar).

Respondentane blei vidare bedt om å ta stilling til i kva grad BTI-modellen har ført til at tenestene kjem tidlegare inn i saker (figur 16). Om lag 1 av 3 respondentar svarar at BTI-modellen *i nokon grad* har ført til at tenestene kjem tidlegare inn i saker, medan om lag 1 av 3 svarer at tenestene *i liten grad* kjem tidlegare inn saker grunna bruk av BTI-modellen. 10 prosent av respondentane svarer at BTI-modellen *ikkje i det heile* har ført til at tenestene kjem tidlegare inn i saker.

Figur 16: Tidlegare inn i saker ved bruk av BTI-modellen?

Respondentane som svarte *i nokon grad*, *i liten grad* eller *ikkje i det heile* fekk eit oppfølgingsspørsmål der dei blei bedt om å utdjupe. Det er fleire respondentar som i fritekstsvar viser til at det er lang ventetid hos PPT og BUP og at dette fører til at dette gjer at det tar lang tid før barn og unge får oppfølging. Det er vidare fleire som viser til at BTI kan fungere godt i nokre saker, men at det ikkje fungerer optimalt i større og meir komplekse saker. Mange peiker også på at det er variabelt i kva grad skular og barnehagar nyttar BTI-modellen og stafettloggen, og at det framleis er ein veg å gå før modellen og systemet er implementert i alle tenester i kommunen. Det er også fleire som peiker på at dei ikkje merkar skilnad på kor tidleg dei kjem inn i saker ved bruk av BTI-modellen samanlikna med tidlegare.

Handlingsplan og rettleiar

Bømlo kommune har utarbeidd ein **handlingsplan for fråvær i skule og barnehage**³⁹ som ligg tilgjengeleg på kommunen sine BTI-nettsider. Handlingsplanen skildrar korleis kommunen forstår og definerer fråvær, gir ei kortfatta kunnskapsoppsummering på temaet, og skildrar rutinane for fråvær i Bømlo kommune. Handlingsplanen inneheld vidare ei oversikt over hjelpeskjema for å kartlegge situasjonen, og Utdanningsdirektoratet sin rettleiar for born som ikkje møter i skulen. Handlingsplanen er utforma i samsvar med BTI-modellen og ulike tiltak er knytt opp mot nivå i BTI-rettleiaren. I intervju blir det vist til at det er behov for å gjere handlingsplanen for fråvær meir kjend blant tilsette i skulen.

Kommunen har vidare utarbeidd rettleiaren **Førebygging av radikalisme og valdeleg ekstremisme** saman med lokalt politi og kommunane Stord og Fitjar. Rettleiaren ligg tilgjengeleg på kommunen sine BTI-nettsider og gir kunnskap om korleis ein kan førebyggje, oppdage, møte og følgje opp valdeleg ekstremisme. Det går fram at rettleiaren er særleg tiltenkt tilsette i offentlege tenester, private og offentlege arbeidsgjevarar og leiarar i frivillige lag og organisasjonar, men at den også er relevant for innbyggjarane elles. I rettleiaren blir mellom anna radikalisering og valdeleg ekstremisme definert, det går fram kva teikn ein kan sjå etter ved uro, moglege risiko- og vernande faktorar, korleis ein går fram ved uro og det er lagt inn relevant kontaktinformasjon.

4.4.2 Vurdering

Det er revisjonen si vurdering at Bømlo kommune, gjennom digital BTI-rettleiar med tilhøyrande retningslinjer og verkøy, har etablert overordna rutinar som skildrar tilsette i kommunen sitt ansvar for å avdekke forhold som kan indikere behov for førebyggjande tiltak retta mot barn og unge, korleis ein skal handle på bakgrunn av bekymring

³⁸ CX Stafettloggen er ei elektronisk loggbok for ditt barn/ungdom, der informasjon om alle hjelpetiltak som er sette i verk og involverte personar er samla på ein stad. Conexus Companion. <https://stafettloggen.conexus.no/Account>

³⁹ Bømlo kommune. Handlingsplan for fråvær i skule og barnehage 2020.

for barn og at ein skal drøfte tiltak og eventuelt involvere andre relevante tenester ved behov. Revisjonen merkar seg samtidig at ikkje alle relevante tenester var like kjend med BTI-rettleiaren på revisjonstidspunktet, og meiner at kommunen må sikre at alle relevante tenester kjenner til denne med tilhøyrande malar og retningslinjer. Revisjonen vil understreke at kommunen også må sikre at tilsette i tenester som har ansvar for oppfølging av vaksne med barn (t.d. NAV, rustenester), kjenner til kommunen sine rutinar for korleis dei bør handle på bakgrunn av uro for barn og unge.

Revisjonen vil også trekke fram at kommunen har utarbeidd handlingsplan for fråvær i skule og barnehage og rettleiar for førebygging av radikaliseringsom tydeleggjer ansvar for å avdekke forhold som kan indikere behov for førebyggjande tiltak. Revisjonen vil samtidig påpeike at det er viktig at kommunen sikrar at tilsette i skulane er tilstrekkeleg kjende med handlingsplanen og rettleiaren.

Det blir i undersøkinga peikt på behov for å i større grad skriftleggjere rutinar og retningslinjer for det førebyggjande arbeidet innan barne- og familietenestene, inkludert rutinar for tverrfaglege samhandlingspunkt. Revisjonen vurderer at kommunen må sikre at det er etablert nødvendige rutinar og retningslinjer i tenestene (jf. kommunelova § 25-1). Eit godt tverrfagleg samarbeid for barn, unge og deira familiar forutset at velferdstenestene har tilstrekkeleg rutinar og samarbeidsstruktur (jf. nasjonal veileder om samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier. Kapittel 2.4).

4.5 Samhandling mellom kommunale tenester

4.5.1 Datagrunnlag

Samhandling på tvers i oppvekstsektoren

Som tidlegare nemnt i rapporten, mellom anna under avsnitt 4.3.1, er *førebygging, samhandling og støtte* eit av hovudmåla for oppvekst i kommunedelplan for oppvekst 2019-2024 (KDPO). Det blir under skildringa av dette hovudmålet i KDPO vist til at

Målet er at når eit barn veks opp på Bømlo, skal det ikkje oppleve at det offentlege tenestetilbodet ser sin vesle del av barnet, men at eit koordinert og heilskapleg innretta tenestetilbod samhandlar om å gje kvar einiskild det tilbodet han eller ho treng. Dette skal skje på tvers av alle aktørane i oppvekstsektoren.

Det er utarbeidd tiltak, kriterier for oppnåing, og plassert ansvar knytt til dette området i handlingsplan til KDPO 2022-2023.

Som nemnt i avsnitt 3.4.1 har kommunen inngått eit samarbeid med NLA Høgskulen om samarbeid mellom anna knytt til *kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderande praksis*⁴⁰. Kommunen viser til at det i samband med dette samarbeidet er etablert ei arbeidsgruppe som er sett saman av verksemdsleiar for Barne- og familietenesta, avdelingsleiar for PPT, SLT-koordinator, rådgjevar barnehage, skulefagleg rådgjevar, lagleiar barnevernet, representantar frå NLA Høgskulen og kommunalsjef for OKI. Kommunen opplyser at det var gjennomført tre møte i arbeidsgruppa i 2022, og at møteplan for 2023 er under utarbeiding i lag med NLA Høgskulen.⁴¹ Det går fram av avtalen mellom partane at denne mellom anna skal sikre eit føreseieleg og forpliktande samarbeid med felles mål om at barnehagar, skular, PP-tenesta og andre i laget rundt barnet og eleven skal jobbe saman for å skape eit inkluderande fellesskap.

Kommunen viser til at tenestene innan kommunalområdet oppvekst, kultur og idrett (OKI) generelt samarbeider godt. Kommunalsjef peiker på at det er positivt at vaksenopplæringa og kommunen sin dialog med frivilligheita er underlagt kommunalområdet for OKI, då kommunen, gjennom tett samarbeid mellom vaksenopplæringa (som kjenner foreldra og familiane sine behov) og grunnskulane blir meir treffsikre i tiltaka. Han viser vidare til at kultur- og språkbarrierar representerer moglege hinder for å avdekke behov for særskilt tilrettelegging, og at kompetansen som ligg til vaksenopplæringa er viktig her. Tilsvarande peiker han på at frivilligheita representerer ein betydeleg ressurs for å sikre gode og heilskaplege oppvekstvilkår i kommunen, der eit godt samarbeid kan supplere kommunal tenesteyting.

Det er fleire som i intervju peiker på at organiseringa med ei eiga barne- og familieteneste under OKI er føremålstenleg, og bidrar til at tenestene saman kan arbeide meir målretta inn mot barn og unge. Verksemdsleiar for barne- og familietenestene påpeiker samtidig at ein kontinuerleg må sjå etter betre intern organisering opp mot dei til ei kvar tid gjeldande lovverk og krav. Ho peiker vidare på at det alltid vil vere rom for forbetring i

⁴⁰ NLA Høgskolen. Partnerskapsavtale Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderande praksis. Datert 01.02.2022.

⁴¹ E-post i samband med verifisering av rapporten 13.01.2023.

samarbeidet mellom tenestene i barne- og familietenesta. Alle tilsette har mange oppgåver, og det kan fort føre til ein legg meir vekt på å fordele ansvar og oppgåver, enn å diskutere felles løysingar saman.

I barne- og familietenesta er det oppretta tverrfaglege team som skal sikre at tenestene koordinerer arbeidet sitt retta mot barn og unge med særleg behov på ein god måte (sjå figur 2 i kapittel 2):

- **Sped- og småbarnsteam** består av jordmor- og helsestasjonstenesta, fysioterapeut og ergoterapeut. PPT og logoped blir kalla inn ved behov.
- I **barneskuleteamet** deltar representantar frå PPT, sosiale tenester for barn og unge, TIBIR terapeutar, helsesjukepleiarar frå skulehelsetenesta, fysio- og ergoterapeut, UngdomsLOS (i samband med fráværssaker) og eventuelt andre ved behov.
- I **ungdomsteamet** deltar PPT, ungdomsLOS, fysioterapeut, helsesjukepleiar i ungdomsskule og vidaregåande skule og ruskonsulent.
- **Førebyggjande rusteam** jobbar med oppfølging av ungdom med rusvanskar, samt førebyggjande oppsøkjande arbeid ved skular og på *ungdomsloftet*. Samarbeid mellom SLT⁴², psykisk helseteneste, rustenesta og Nav.

Verksemdsleiar for barne- og familietenesta peiker på at det har vore ei utfordring i kommunen at fleire tenester har arbeidd med same barn/familie utan å vite om det. Dette fører til risiko for at sårbare barn og unge får fragmentert hjelp, og at dei blir ein «kasteball» mellom tenester. I eit intervju blir det peikt på at tenestetilbodet for barn, unge og familiar kan bli enda meir heilskapleg ved å sjå familiar som ein heilheit i staden for å fokusere på eitt barn om gongen, då det i mange tilfelle er fleire barn i ein familie som er sårbare. For å auke samarbeidet mellom tenestene har barne- og familietenesta oppretta ein ny praksis for vekentleg inntaksmøte, der representantar frå barne- og familietenesta diskuterer nye saker og fordeler oppgåver mellom dei ulike tenestene.

Verksemdsleiar peikar vidare på at informasjonsdeling mellom tenester retta mot barn og unge er eit viktig ledd i det førebyggjande arbeidet, og vidare nødvendig for å sikre eit heilskapleg tenestetilbod. Samtidig påpeikar verksemdsleiar at informasjonsdeling er sensitivt i ein liten kommune som Bømlo, og at det er påkravd med samtykke frå føresette for å kunne dele informasjon om barnet.⁴³ Verksemdsleiar viser til at barne- og familietenesta har arbeidd aktivt med å informere familiar om kva dei ulike tenestene arbeider med og korleis eit samtykke til informasjonsdeling kan bidra til eit meir heilskapleg tenestetilbod for barnet.

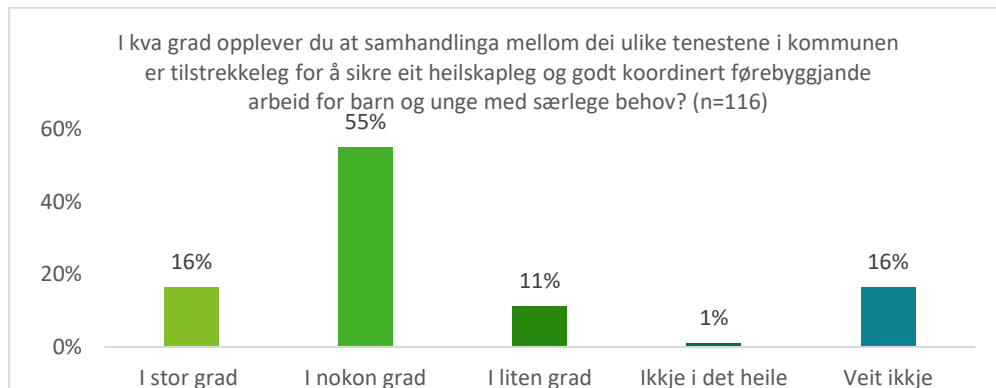
Det blir vidare vist til god samhandling mellom barne- og familietenesta og skulane. Barne- og familietenesta har mellom anna fleire fast treffpunkt med skulane gjennom skulehelsetenesta, og ungdomsskulane har ressursteam der skulehelsetenesta deltar fast. Samtidig blir det både i intervju og i spørjeundersøkinga peikt på at tid til prioritering av førebyggingsarbeid er ein utfordring for dei tilsette i skulane. Det er fleire respondentar frå skulane som i spørjeundersøkinga peiker på at skulane har fått auka ansvar for ikkje-pedagogisk oppfølging av elevane, utan at dei får tilstrekkeleg støtte frå andre tenester i kommunen. Det blir også vist til lite kommunikasjon og dårleg informasjonsflyt mellom tenestene. Av kommunale tenester, er det mange som særleg peikar på at samarbeidet mellom PPT og skulane som lite tilstrekkeleg. Kommunalsjefen viser også i intervju til behov for å tydeleggjere kva som er ansvarsfordelinga mellom PPT og skulene/ barnehagane.

I spørjeundersøkinga blei respondentane bedt om å svare på i kva grad dei opplever at samhandlinga mellom dei ulike tenestene i kommunen er tilstrekkeleg for å sikre eit heilskapleg og godt koordinert førebyggjande arbeid for barn og unge med særlege behov (sjå figur 17 under). Over halvparten av respondentane svarte «i nokon grad», og 16 prosent av respondentane svarte «i stor grad». Det er ikkje store forskjellar mellom svara frå respondentar som arbeider i barne- og familieteneste og dei som arbeider i grunnskulen, men det er ein større del av respondentar som arbeider i ungdomsskulen som svarar at samhandlinga «i stor grad» er tilstrekkeleg (25 prosent).

⁴² SLT står for Samordning av lokale rus- og kriminalitetsførebyggjande tiltak.

⁴³ For barn under 16 år

Figur 17: Samhandling mellom tenester

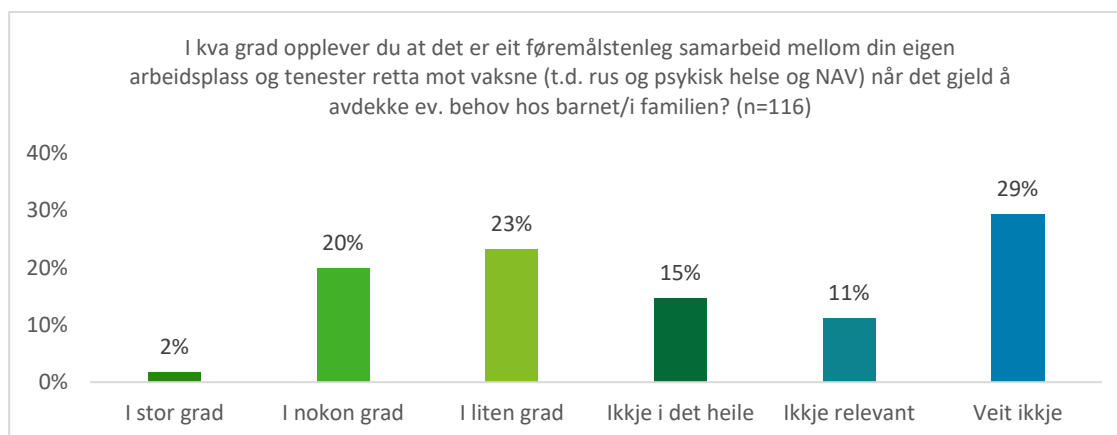
Samhandling med tenester retta mot vaksne:

Som nemnt i avsnitt 4.3.1 blir det i intervju vist til at det tidvis kan vere uklare ansvarsfordeling mellom barne- og familietenesta og *vaksntenestene*. Det blir mellom anna peikt på at det kan vere utydeleg når psykisk helseteneste for vaksne, som ligg under kommunalområdet for helse, sosial og omsorg (HSO), skal involverast i saker som ligg hos barne- og familietenesta. Det blir også vist til at barne- og familietenesta samarbeider langt mindre med psykisk helseteneste no enn det dei har gjort tidlegare. Det blir vidare vist til at det er ein viss risiko for at barn og unge med særleg behov ikkje blir fanga opp, dersom det er utydeleg kva ansvar som ligg hos tenester som ikkje arbeidar direkte med barn og unge. Kommunalsjef peiker på at det i denne samanheng kan vere føremålstenleg å gjere mandatet til rusteamet i barne- og familietenesta meir tydeleg.

I intervju blir det vist til at det ikkje er oppretta hyppige treffpunkt mellom tenester retta mot barn i OKI og tenester retta mot vaksne i HSO, og at det derfor kan vere utfordrande for til dømes helsesjukepleiarar å kjenne til heile familiesituasjonen til eit barn. Det blir vidare haldt fram at meir samhandling mellom desse tenestene truleg hadde bidratt til meir heilskaplege og godt koordinerte tenester for barn og unge. Det blir påpeikt at det er uheldig at det er lite samarbeid, då mange barn og unge som er sårbare kjem frå heimar der foreldra også er sårbare.

Respondentane ble i spørjeundersøkinga bedt om å svare på i kva grad dei opplever at det er eit føremålstenleg samarbeid mellom sin eigen arbeidsplass og tenester retta mot vaksne når det gjeld å avdekke eventuelle behov hos barnet/ barnet sin familie (sjå figur under). 38 prosent av respondentane svarte at det *i liten grad* eller *ikkje i det heile* er eit føremålstenleg samarbeid med tenester retta mot vaksne. 20 prosent av respondentane svarer at det *i nokon grad* er eit føremålstenleg samarbeid med tenester retta mot vaksne, medan 29 prosent svarer *veit ikkje* på dette spørsmålet. Nærare analyse viser at 22 prosent av respondentane frå barneskulane svarer at det *ikkje i det heile* er eit føremålstenleg samarbeid med tenester retta mot vaksne.

Figur 18: Samarbeid med tenester retta mot vaksne

Dei tilsette som deltok i spørjeundersøkinga fekk også spørsmål om dei opplever at det er nokre utfordringar/problemstillingar som det er særleg vanskeleg å identifisere. Om lag halvparten av respondentane som har svara på dette, peiker på at vanskelege heimesituasjonar med t.d. omsorgssvikt eller foreldre som har

rus- og/eller psykiske helseutfordringar er særleg vanskeleg å oppdage.⁴⁴ Det blir også påpeikt at tenestene må bli flinkare til å identifisere kva familiar som strevar økonomisk og jobba meir målretta mot desse familiane før det eventuelt blir synleg at barna har det vanskeleg.

Samhandling ved overgang frå barnehage til skule

Bømlo kommune har ein plan for overgang frå barnehage til skule⁴⁵, og i kommunedelplan for oppvekst 2019-2024 blir det vist til at skulane har prosedyrar for overgangar mellom dei ulike trinna, samt over i vidaregåande skule. Kommunen opplyser at plan for overgang frå barnehage til skule skal reviderast våren 2023 for å få med endringar i *rammeplan for barnehagen sitt innhald og oppgåver* og ny læreplan for skulane.

Formålet med kommunen sin plan for overgang frå barnehage til skule er å styrke samanhengen mellom barnehage og skule og skapa ein god overgang for barn når dei startar på skulen. Det blir vist til at samarbeid mellom aktørane er ein føresetnad for å få dette til. I planen er det lagt inn årshjul for samarbeid mellom barnehage og skule og fleire prosedyrar, mellom anna prosedyre for overføring av barn som kan ha rett til spesialundervisning og overføring av barn med anna morsmål enn norsk. Vidare er det lagt ved skjema for opplysningar om eleven ved innskriving på skulen, overgangsskjema barnehage – skule, samtykkeerklæring ved utveksling av opplysningar, mal for møteprotokoll for overføringsmøte og mal for pedagogisk rapport ved tilvising av individsaker frå barnehage til PPT.

Barnevernsleiar peiker i intervju på at overgangen mellom barnehage og skule er ei generell utfordring for førebyggjande arbeid i kommunar. Han peiker på at den kan oppstå ein del saker og bekymringsmeldingar i overgangen mellom barnehagar og skuler, og at det er behov for ei god samhandling mellom barnehagar og skular for å få denne overgangen til å fungere godt.

Nokre av respondentane i spørjeundersøkinga peiker på at det er behov for eit betre samarbeid mellom aktørane for å sikre gode overgangar for barn. Det blir peikt på at det er særskilt viktig at påbyrja arbeid for barn i barnehagane (t.d. gjennom BTI) blir vidareført når barn blir elevar i skulen.

4.5.2 Vurdering

Basert på undersøkinga som er gjennomført, vurderer revisjonen at det i all hovudsak er etablert god samhandling mellom kommunen sine tenester innan oppvekstområdet. Det blir vist til føremålstenleg organisering og at det er fleire tverrfaglege treffpunkt for å sikre heilskapleg og koordinert arbeid retta mot barn med særlege behov. Samtidig er det fleire som viser til at tilsette i skulane har fått auka ansvar for ikkje-pedagogisk oppfølging av elevane, utan at dei får tilstrekkeleg støtte frå andre tenester i kommunen. Det er særskilt mange som viser til utfordringar i samarbeidet mellom PPT og skulane i oppfølginga av barn og unge, og revisjonen meiner at kommunen må undersøke kva som er utfordringa i dette samarbeidet og sikre at tenestene saman bidrar godt inn i tenestene for barn og unge med behov for oppfølging.

Bømlo kommune har ikkje etablert eit tilstrekkeleg samarbeid mellom tenester retta mot vaksne (t.d. NAV og rus- og psykisk helseteneste) og tenester retta mot barn og unge. Både i intervju og i spørjeundersøkinga blir det vist til at samarbeidet med vaksentenestene ikkje er tilstrekkeleg; 38 prosent av respondentane svarte at det *i liten grad* eller *ikkje i det heile* er eit føremålstenleg samarbeid med tenester retta mot vaksne. Revisjonen vurderer at dette ikkje er i samsvar med kommunen si plikt til å samhandle og å samarbeide både på system- og individnivå⁴⁶, og meiner at kommunen må sikre at det er etablert tiltak for samarbeid mellom oppvekstsektoren og helse- og omsorgssektoren i kommunen.

4.6 Konsekvensar av covid-19 pandemien

4.6.1 Datagrunnlag

Kommunen opplyser at dei under pandemien har hatt fokus på sårbare barn og unge sine behov, men det går fram at det førebyggjande arbeidet retta mot barn og unge på nokre område har blitt påverka av covid-19 pandemien.

⁴⁴ N= 42

⁴⁵ Bømlo kommune. Klar til skulestart. Plan for overgang barnehage – skule i Bømlo kommune. Datert 31.03.2016

⁴⁶ Samarbeidsplikta på systemnivå og individnivå står i barnevernlova § 15-8, familievernkontorlova § 1 a, opplæringslova § 15-8, spesialisthelsetjenestelova § 2-1 e, privatskulelova § 3-6 a, barnehagelova § 2 b, NAV-lova § 15 a, krisesenterlova § 4, sosialtenestelova § 13, helse- og omsorgstenestelova § 3-4, tannhelsetenestelova § 1-4 a og integreringslova § 50.

Det blir vist til at det blei gjennomført **vekentleg møte** der kommunalsjef for oppvekst, kultur og idrett, rektorane, leiar for barne- og familietenesta og, ved behov kommunelege, deltok. Det går vidare fram at kommunalsjef og kommunelege også deltok på møte med barnehagestyrarane. Kommunen viser til at samarbeid mellom skular og barnehagar og helseteneste (helsestasjons- og skulehelseteneste) var fast tema i møta, og at møta også var arena for å avklare kva skular som hadde elevar med behov for oppfølging frå hjelpetenestene. Desse gjorde avtale i etterkant av møta. Samtidig blir det haldt fram at pandemien førte til at kommunen, inkludert barne- og familietenesta, måtte fokusere meir på beredskap og måtte arbeide *ad hoc*. Det blir understreka at dette ikkje er føremålstenleg for førebyggjande arbeid.

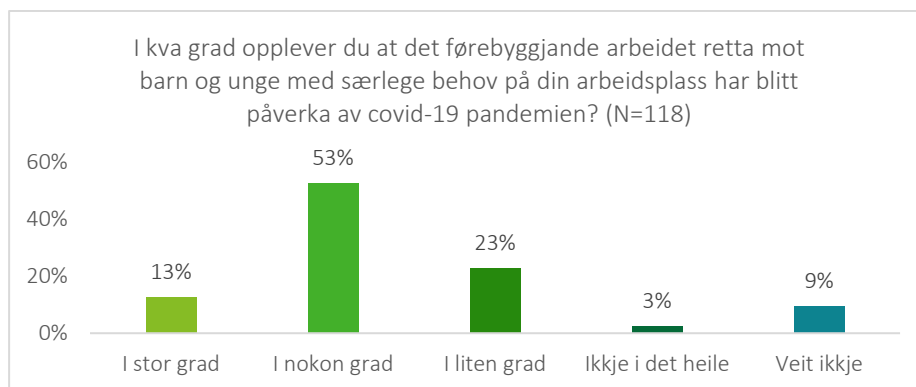
Kommunalsjef påpeiker at covid-19 pandemien har påverka rammeforutsetningane for det førebyggjande arbeidet for barn og unge med særlege behov. Støtta og kapasiteten til å følgje opp BTI som samhandlingsmodell har vidare blitt utfordra av at kommunalområdet for OKI har hatt vakante stillingar under pandemien.

Det er fleire som viser til at det særskilt er samarbeidet med BUP og barnevernstenesta som blei, og framleis er utfordrande som følgje av pandemien. Til dømes blir det vist til at det har vore ei stor auke i saker relatert til angst og fråvær i skulen etter pandemien, og at sakene har vore meir omfattande enn tidlegare. Som følgje av dette har det blitt auka del tilvisingar til BUP, og det blir vist til at kommunen har fått informasjon frå BUP om at ein må rekne med at det blir høgare terskel eller ventetid for å få hjelp for desse barna. Verksemdsleiar for barne- og familietenesta peiker på at kapasiteten i barnevernet og BUP er under sterkt press, men at ho opplever at kommuneleiinga er kjend med og arbeider med å løyse desse utfordringane.

Det blir i intervju vist til at covid-19 pandemien har påverka barn og unge og det førebyggjande arbeidet for barn og unge på mange måtar. Fellesskapsarenaene i samfunnet blei redusert som følgje av smitteverntiltaka, og for mange barn og unge var det ein del beskyttelsesfaktorar som i både barnehagar, skular, og fritidstilbod som dei mista. Samtidig blir det vist til at risikofaktorar i eigne heim auka for nokre barn og unge, og at det er indikasjonar på at talet på meldingar knytt til vald i nære relasjonar og meldingar knytt til rusmisbruk hos foreldre har auka i samband med pandemien. Fleire peiker på at det var utfordrande å vere heime frå skulen for mange barn og unge med særlege behov. Det blir samtidig haldt fram at skulene var flinke til å følgje opp sårbare elevar, og at barne- og familietenesta hadde eit godt samarbeid med skulane i samband med pandemihandteringa. Ein av dei intervjuua viser til dømes til at vedkomande har kontakta skulane til dei elevane hen var mest bekymra for, og såleis fekk ein tilbod til desse elevane på skulen nokre dagar i veka. Det blir påpeikt at skulen i dei fleste tilfella hadde ekstra kontakt med foreldra til desse barna.

Respondentane ble i spørjeundersøkinga bedt om å svare på om det førebyggjande arbeidet retta mot barn og unge med særlege behov ble påverka av covid-19 pandemien (figur 19). 13 prosent av respondentane svarar at dei *i stor grad* opplever at det førebyggjande arbeidet ble påverka av pandemien, og over halvparten svarer at det førebyggjandearbeidet *i nokon grad* blei påverka. 23 prosent oppgjev at arbeidet *i liten grad* har blitt påverka, medan 3 prosent svarer at arbeidet *ikkje i det heile* har blitt påverka.

Figur 19: Påverknad av covid-19 pandemien på det førebyggjande arbeidet

I fritekstsva blei respondentane bedt om å utdjupe korleis covid-19 pandemien har påverka det førebyggjande arbeidet retta mot barn og unge med særlege behov i kommunen.⁴⁷ Mange respondentane peikar på lengre periodar med heimeskule gjorde det vanskelegare å følgje opp elevane og oppdage avvik, samt at høgt sjukefråvær i periodar gjorde det krevjande å gjennomføre planlagde aktivitetar. Det er til dømes nokre som peiker på at elevar

⁴⁷ N= 51

har mista ein del timar med spesialundervisning på grunn av sjukefråvær. Fleire peikar også på at skulehelsetenesta fekk tilført fleire oppgåver under pandemien (vaksinerings, koronasentral) og at dette har påverka i kva grad dei har vore til stades for elevane på skulane. Vidare er det mange som viser til at pandemien og smittevernrestriksjonane i samfunnet førte til at mange tiltak blei sett på vent, og at det førebyggjande arbeidet blei nedprioritert i delar av pandemien til fordel for arbeid der det «brann» mest.

Kommunen si eigenevaluering

Bømlo kommune har utarbeidd **ein evalueringsrapport etter covid-19 pandemien** som var ferdigstilt i september 2022.⁴⁸ I evalueringa blir det vist til at bekymringa under pandemien i størst grad har vore retta mot barn og unge generelt, då kommunen erfarer at denne gruppa har gått glipp av viktig sosial læring under pandemien og vidare at det har vore ei auke i tilvisingar til hjelpeapparatet knytt til denne gruppa av innbyggjarar. Det blir vidare vist til at det har vore **ei markant auke i bekymringsmeldingar til barnevernet** i pandemiperioden.

Tal rapportert frå kommunen til KOSTRA viser at prosentdel barn (0-17 år) med undersøking frå barnevernet i forhold til innbyggartal i Bømlo var på 4,1 prosent i 2020 og 3,5 prosent i 2021. Dette er lågare enn prosentdelen i samanliknbare kommunar som var 5 prosent i både 2020 og 2021. Det går vidare fram at 96 prosent av undersøkingane i barnevernet i 2020 blei gjennomført innan 3 månadar. I 2021 blei 93 prosent av undersøkingane gjennomført innan 3 månadar, medan delen for samanliknbare kommunar var på 85 prosent dette året.

Evalueringsrapporten peiker vidare på at dei kommunale tenestene som arbeider med **psykisk helse** i starten av pandemien har måtte legge om arbeidsmetodane sine ved å følgje opp brukarar via telefon eller utandørs. Det blir vist til at kontakten mellom kommunen og brukarane av psykiske helsetenester ikkje har blitt avslutta, men at det kan ha vore vanskelegare for nye brukarar å søke hjelp under pandemien.

Rapporten viser til at elevar med særskilde behov fekk tilbod om oppfølging på **skulane** då samfunnet blei stengt ned, men at det ikkje var alle elevar som ønska dette sidan dei fleste andre elevar hadde heimeskule. Vidare blir det peikt på at rektorar undervegs i pandemien har rapportert om sterk bekymring for langvarig negativ påverknad på elevane si sosiale fungering, mindre motivasjon for skulearbeid og frykt for auka fråfall. Det blir peikt på at kommunen har sett ei auke i skulemiljøsaker i etterkant av pandemien og vidare vist til at dette kan ha samanheng med redusert sosial trening dei siste åra. Det blir vidare vist til at det har vore **strengje restriksjonar på aktivitetar** som samlar mange barn og unge eller barn og unge på tvers av kommunen, og at dette kan ha redusert moglegheita til å knytte nye venskap. Det blir også vist til at restriksjonar i aktivitetar kan ha gitt mindre motivasjon til å delta og har auka risiko for fråfall i aktivitetar. Politiet har også rapportert om større samlingar av ungdom på kveldstid då tilboda deira blei stengt.

Det går fram av rapporten at **barnehagane** var pålagde å halde opent for sårbare born og born av «samfunnskritisk personell». Det går fram at barnehagane sjølve opplever å ha gitt eit godt tilbod til barna under pandemien.

Kommunen gjennomførte også ei **spørjeundersøking angående opplæring i Bømløskulen** under koronapandemien. Undersøkinga blei sendt ut våren 2022 og fekk rundt 400 svar frå foreldre og 400 svar frå elevar.⁴⁹ I undersøkinga blei det stilt spørsmål ved, på ein skala frå 1 til 5 (der 5 er svært godt nøgd) kor nøgd ein var med heimeopplæringa. 60 prosent av respondentane har plassert seg på nivå 4 og 5. Kommunalsjefen peiker på at også elevundersøkinga dels har kartlagt påverknaden covid-19 pandemien har hatt på barn og unge i kommunen, og at skulane har gjennomført eigne trivselsundersøkingar der pandemien og smitteverntiltak har vore tema.

4.6.2 Vurdering

Undersøkinga viser at covid-19 pandemien har påverka, og påverkar, enkelte tenester sitt førebyggjande arbeid retta mot barn og unge, og at ikkje alle tenestene har vore tilfredsstillande til ei kvar tid. Det er mellom anna fleire som viser til at det førebyggjande arbeidet for barn og unge i periodar har blitt nedprioritert til fordel for koronarelaterte oppgåver, og fleire viser til utfordringar i oppfølginga av barn og unge med behov for oppfølging frå barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) grunna auka del tilvisingar. I spørjeundersøkinga er det vidare respondentar som peiker på at elevar har mista ein del timar med spesialundervisning grunna sjukefråvær blant tilsette under pandemien.

⁴⁸ Bømlo kommune. Evalueringsrapport. Periode februar 2020 – juli 2022. Datert 12.09.2022.

⁴⁹ 66 % av respondentane var forelder til elev eller elev på ungdomsskulen.

5 Samarbeid og samordning

5.1 Problemstilling

I dette kapittelet vil vi svare på følgjande hovudproblemstilling med underproblemstillingar:

I kva grad har kommunen etablert system for å sikre at samarbeid og samordning mellom kommunale tenester er i samsvar med regelverket?

Under dette:

- Er det etablert tilstrekkelege samarbeidsstrukturar og tverrsektorielle møteplassar mellom dei ulike velferdstenestene, og mellom velferdstenestene og andre aktuelle tenester eller aktørar (t.d. kultur og fritidstilbod) som arbeider opp mot barn og unge i kommunen?
- Er det etablert system for melding om avvik/manglar i samhandlinga og for oppfølging av slike avvik/manglar?

5.2 Revisjonskriterier

§ 25-1 slår fast at kommunedirektøren har ansvar for internkontrollen i kommunen og at internkontrollen skal vere systematisk og tilpassa verksemda si storleik, størrelse, eigenart, aktivitetar og risikoforhold. Ved internkontroll etter § 25-1 skal kommunedirektøren:

- a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

I lovvedtak 143 (2020-2021) blei det i juni 2021 vedtatt av Stortinget å innføre endring i 14 lover, knytt til mellom anna innføring av samordningsplikt for kommunen ved yting av velferdstenester og innføring av rett til barnekoordinator. Nokre av lovene som får endringar er barnevernlova⁵⁰, familievernkontorlova⁵¹, opplæringslova⁵², barnehagelova⁵³, helse- og omsorgstenestelova⁵⁴ og integreringslova⁵⁵. Lovendringane medfører mellom anna at skulefritidsordninga og PP-tenesta blir inkludert i samarbeidsføresegnene i opplæringslova og at dei ulike velferdstenestene pliktar å samarbeide med andre velferdstenester når det er nødvendig for å gi tenestemottakaren eit heilskapleg og samordna tenestetilbod. Vidare inneber lovendringane ei plikt til å samarbeide utover oppfølginga av konkrete tenestemottakarar, slik at tenesta sjølv og dei andre tenestene kan ivareta sine oppgåver etter lov og forskrift. Lovendringane tredde i kraft frå 1. august 2022.

September 2022 blei det etablert ein nasjonal rettleiar om samarbeid om tenester til barn, unge og deira familiar.⁵⁶ I rettleiaren blir det mellom anna slått fast at samordningsplikta lovfestar kommunen sitt ansvar for å sikre eit samordna tenestetilbod til den enkelte tenestemottakar. Det blir peikt på at **samordningsplikta gjeld når tenestene har plikt til å samarbeide på individnivå, og skal sørge for at ei kommunal teneste får hovudansvaret for samordninga av tenestene**. Det blir understreka at det er kommunen, og ikkje den enkelte kommunale tenesta som har ei samordningsplikt. Det er presisert at dersom det er oppnemnd barnekoordinator, så er det barnekoordinatoren som skal sørge for at tenestetilbodet blir samordna.

Velferdstenestene har også plikt til å samarbeide utan at samarbeidet er knytt til ei enkelt sak (samarbeid på systemnivå). Velferdstenestene skal sørge for at barn og unge som treng det, får rett hjelp til rett tid. Dette forutset at tenestene jobbar saman for å styrke barna sitt samla oppvekst- og læringsmiljø.

⁵⁰ Ny § 3-2 om samarbeid og samordning og § 3-2 a. om rett til individuell plan i barnevernlova gjeldande fram til 31.12.2022. § 15-8 om samarbeid og samordning og §15-9 om rett til individuell plan i barnevernlova gjeldande frå 01.01.2023.

⁵¹ Ny § 1a. om samarbeid og samordning,

⁵² §3-6, nytt andre ledd om tverrfagleg samarbeid i oppfølgingstenesta, ny § 4A-14 om samarbeid og samordning, § 15-3 om opplysningsplikt til barnevernet, § 15-4 om opplysningar til den kommunale helse- og omsorgstenesta og sosialtenesta og § 15-8 om samarbeid og samordning

⁵³ Ny § 2 b om samarbeid og samordning og § 45 om opplysningar til den kommunale helse- og omsorgstenesta og sosialtenesta

⁵⁴ § 3-4 om kommunen si plikt til samarbeid og samordning, § 6-2 om krav til avtalen sitt innhald, ny § 7-2 a. om barnekoordinator

⁵⁵ § 41, § 48 første ledd, ny § 50 om samarbeid og samordning

⁵⁶ Helsedirektoratet. Nasjonal veileder. Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier. Publisert 15. september 2022.

Velferdstenestene skal samarbeide både for 1) å ivareta egne oppgåver og 2) at andre tenesteytarar skal kunne ivareta sine oppgåver.

Sjå vedlegg 2 for utfyllande revisjonskriterium.

5.3 Samarbeidsstruktur og tverrsektorielle møteplassar.

5.3.1 Datagrunnlag

Samarbeidsstruktur og tverrsektorielle møteplassar mellom kommunale tenester

Det blir vist til at det ikkje er oppretta samarbeidsavtaler mellom kommunale tenester, men at det blir gjennomført leiarmøte om lag åtte gongar i året der rektorar, verksemdleiarar, og kommunalsjef for OKI deltar. Biblioteksjefane og representantar frå Utdanningsforbundet deltar i mange av møta, og nokre gonger deltar også avdelingsleiarar i barne- og familietenesta på utvida møte. Felles verksemdsleiarmøte på tvers av OKI blir gjennomført minst ein gang i halvåret, og eventuelt ved behov i samband med konkrete saker.

Det blir jamleg gjennomført møte for skuleleiarane, som vekslar mellom å vere reine rektormøte (der også verksemdsleiar for barne- og familietenesta er med) og utvida skuleleiarmøte der også avdelingsleiarnivået er med. Det blir også gjennomført egne leiarmøte for dei som har ansvar for kulturelle tilbod og frivilligheita.

Som nemnt i avsnitt 4.5 er det oppretta fleire tverrfaglege team i barne- og familietenesta, og desse teama har vekentlege møte. Det er vidare oppretta eit vekentleg inntaksmøte i barne- og familietenesta der leiarane for alle teama deltar.

Betre tverrfagleg innsats og stafettlogg

Bømlo kommune inngjekk i 2018 ein samarbeidsavtale med dei regionale kompetansesentera på rusfeltet (KoRus Vest og Stavanger) om samhandlingsmodellen **Betre Tverrfagleg Innsats (BTI)**. Som omtalt i avsnitt 4.4.1, er BTI-modellen er eit system og ein mal for korleis ein kan gå fram når ein har uro for eit barn eller ein ungdom, og korleis ulike faggrupper ved behov kan bidra saman for å løysa ei utfordring på tvers. Modellen skal bidra til å sikre ein tidleg og samanhengande innsats, og å hindre oppfølgingsbrot. Vidare skal modellen bidra til at dei tenestene i kommunen som er involverte skal kunne utvikle og styrkje formelle struktur, rutinar og arenaer for tverrfagleg samhandling. Kommunen opplyser om at også dei private barnehagane tar i bruk BTI-modellen.

Det er SLT-koordinator som arbeider under stabsfunksjonen til oppvekst, kultur og idrett (OKI) som har ansvar for koordinering og implementering av BTI i kommunen. Det er også oppretta eit arbeidsutval for implementeringa av BTI-modellen. I BTI-utvalet deltar mellom anna SLT-koordinator, skulefagleg rådgjevar, rådgjevar for oppvekst, verksemdsleiar for barne- og familietenesta og systemansvarleg oppvekst. I samband med implementeringa av BTI-modellen har kommunen også innført eit digitalt samhandlingsverktøy, **Stafettloggen**,⁵⁷ for å dokumentere måla og tiltaka som dei arbeider mot i oppfølginga av eit barn som det er knytt uro til.

Det er lagt inn lenke til oppretting av stafettlogg på nivå 1, steg 1 i BTI-rettleiaren (sjå framstilling av BTI-rettleiaren på figur 13 side 27). Det går vidare fram at ein må informere om, og få signert samtykke frå føresette til barn under 16 år (ev. frå barnet sjølv dersom det er over 16 år) før ein stafettlogg blir oppretta. Det er vidare lagt inn introduksjonsvideo og informasjon om bruk av stafettloggen, mal for samtykke og rettleiar til regelverk om samtykke.

Kommunalsjef viser til at intensjonen bak BTI-modellen er tydeleg, men at kommunen framleis har ein veg å gå med å forankre modellen på alle nivå i tenestene. Han peiker på at det framleis kan vere usikkerheit i nokre av tenestene på kva som skal definerast som ei BTI-sak, og at det er behov for å løfte kompetansen når det gjeld forståinga av BTI-modellen og kva den kan brukast til, og gjere formålet med modellen meir tydeleg for alle tilsette.

Det blir i intervju haldt fram at BTI-modellen kan bidra til betre samhandling mellom relevante kommunale tenester, så lenge alle tenestene faktisk brukar BTI-rettleiaren og stafettloggen. I fleire intervju blir det vist til behov for å større grad tydeleggjere for alle tilsette når dei skal bruke den digitale stafettloggen til å dokumentere saker. Det blir understreka at det er svært viktig at BTI-modellen blir betre implementert i skular og barnehagar, då desse tenestene arbeidar tett på barn og unge i kvardagen.

Det blir i intervju vist til at arbeidsutvalet for BTI i kommunen ønskjer å skape eit felles språk rundt BTI-modellen og sikre at alle tenester brukar BTI-rettleiaren og stafettloggen like aktivt. Det blir vidare peikt på at arbeidsutvalet

⁵⁷ CX Stafettloggen er ei elektronisk loggbok for ditt barn/ungdom, der informasjon om alle hjelpetiltak som er sette i verk og involverte personar er samla på ein stad. Conexus Companion. <https://stafettloggen.conexus.no/Account>

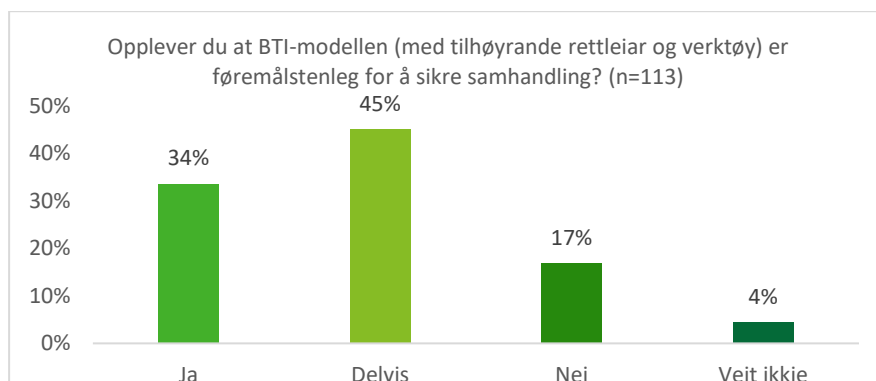
våren 2022 gjennomførte ei kartlegging hos tilsette i skular, barnehagar og i barne- og familietenesta, der dei fekk innspel rundt kva dei tilsette opplever at fungerer bra og kva som ikkje fungerer i arbeidet med BTI og stafettloggen. Kommunen opplyser at innspela fyrst blei samla i eit grunnlagsdokument, og at dei deretter blei systematiserte. Det blir vidare vist til at kartlegginga var tema på leiarsamling for oppvekst i oktober 2022. På leiarsamlinga blei det presentert funn frå kartlegginga, og deltakarane i leiarsamlinga fekk vere med på å gjere ei prioritering av seks identifiserte innsatsområde. Arbeidsutvalet hadde ein gjennomgang av prioriteringane og status for arbeidet innan dei ulike innsatsområda i møte 6. januar 2023.⁵⁸ I tabellen under framgår ei oppsummering av status på dei ulike innsatsområda per januar 2023:

Tabell 6: Status for innsatsområde innan BTI-arbeidet per januar 2023

Innsatsområde	Status
Sikre gode planar og strukturar:	Arbeidet med å utarbeide ein framdriftsplan (handlingsplan) er påbegynt. BTI arbeidsutval har blitt utvida, i tråd med målsetjinga.
Ha tydelege og kjende rutinar:	Dette arbeidet er påbegynt.
Gjennomføre tilpassa BTI-opplæring:	Det skal utarbeidast ein plan for opplæring. Denne skal vere ferdig våren 2023.
God funksjonalitet i stafettloggen	Det har blitt sendt spørsmål til leverandør. Me held no på med ein gjennomgang av svara.
God informasjon om BTI:	Ikkje påbegynt.
Oversiktleg og god handlingsretteleiar:	Det er etablert faste (månadlege) møtepunkt med systemansvarlege, der ein har gjennomgang av innhaldet i handlingsretteleiar. Me har også byrja på eit større arbeid knytt til å utvikle ei ny oversikt over tiltak og tenester i kommunen. Dette arbeidet blir gjort i samarbeid med Stord og Fitjar kommunar.

Dei tilsette som deltok i spørjeundersøkinga fekk spørsmål om dei opplever at BTI-modellen er føremålstenleg for å sikre samhandling (figur 20). Om lag 1 av 3 respondentar svarar *ja* på dette spørsmålet, medan 45 prosent svarar *delvis* og 17 prosent svarar *nei*.

Figur 20: Oppleving av om BTI-modellen sikrar samhandling

Respondentane som svarte *delvis* eller *nei* på spørsmålet som er framstilt i figuren over, blei bedt om å utdjupe dette.⁵⁹ Mange av respondentane gjev i fritekstsvara uttrykk for at BTI-modellen og bruk av stafettloggen er tidkrevjande og byråkratisk, og at det verkar mot føremålet i samarbeid med foreldre. Nokre viser til at det er enklare å ha kommunikasjon med foreldre gjennom andre kanalar som Vigilo, telefon mv. Det blir vidare vist til at ikkje alle tilsette i kommunen sine tenester ønsker å delta i samhandling gjennom BTI-modellen og stafettloggen, og det blir også peikt på at tilsette i skulane opplever at det berre er dei som opprettar stafettlogg og at dei dermed får alt ansvar for å kalle inn til møter, sikre dokumentering i stafettloggen mv., noko som tar tid og kapasitet som dei ikkje har.

⁵⁸ E-post 13. januar 2023 i samband med verifisering av rapporten.

⁵⁹ N= 52

Det er vidare fleire respondentar som peiker på at det ikkje er mogleg å overføre sakene til andre ansvarlege tenester dersom det til dømes viser seg at sakene er omfattande og det er behov for oppfølging frå fleire aktørar, og at det er behov for meir opplæring i bruk av stafettloggen. Det er også fleire som påpeiker at det kan vere utydeleg kven som koordinerer, eller skal koordinere, i saker der det er fleire instansar frå kommunen inne.

I spørjeundersøkinga blei respondentane bedt om å ta stilling til om BTI-modellen har ført til auka samhandling mellom tenestene når det gjeld barn og unge med særlege behov. Om lag 40 prosent av respondentane svarer at BTI-modellen *i nokon grad* har ført til auka samhandling, medan om lag 1 av 3 svarer at det *i liten grad* har ført til auka samhandling mellom tenestene.

Samarbeidsstrukturar og tverrsektorielle møteplassar mellom velferdstenestene og eksterne aktørar

Bømlo kommune deltar inn i samarbeid med fleire eksterne aktørar på område retta inn mot barn og unge i kommunen. I avsnitta under vil vi ta for oss kommunen sitt samarbeid med Sunnhordland Interkommunale Barnevern (SIB), dei private barnehagane, samarbeid om rus- og kriminalitetsførebyggjande arbeid, samarbeid med barne- og ungdomspsykiatrien ved Helse Fonna og samarbeid med frivillige organisasjonar og lokalsamfunnet.

Samarbeid mellom kommunen og Sunnhordland Interkommunale Barnevern (SIB)

Bømlo kommune inngår i Sunnhordland Interkommunale Barnevern (SIB) med kommunane Stord, Fitjar og Bømlo, med Stord som vertskommune. Det går fram av samarbeidsavtalen for SIB⁶⁰ at målet med samarbeidet er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade barnet si utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid og til barnet sitt beste, og medverkar til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.

Det er etablert ei referansegruppe for det interkommunale samarbeidet, og denne består av mellom anna barnevernsleiar og kommunalsjefane i samarbeidskommunane. Det er jamlege møte i referansegruppa og i møta går ein gjennom status, tiltak, trendar og utviklingar, personalsaker mv. I intervju går det fram at referansegruppemøta er dei einaste faste overordna møte mellom Bømlo kommune og barneverntenesta.

Kommunalsjefen understrekar at eit interkommunalt samarbeid er nødvendig for å sikre ei kompetent og kapabel barnevernteneste. Han peiker vidare på at det er svært viktig for Bømlo kommune at barneverntenesta er ein aktiv deltakar med eit førebyggjande perspektiv i kommunen sine tenester for barn og unge, men han viser til at barneverntenesta har ikkje alltid tilstrekkeleg kapasitet til dette arbeidet.

I fleire intervju blir det peikt på at det er rom for forbetring når det gjeld samhandlinga mellom den interkommunale barneverntenesta og kommunale tenester retta mot barn og unge i Bømlo kommune. Det blir i fleire intervju vist til at det er oppretta få jamlege møte mellom barne- og familietenesta og SIB, og at barneverntenesta i liten grad stiller opp når dei blir invitert til møte. Fleire peiker på at SIB forklarar manglande deltaking i møte med kapasitetsutfordringar, og det blir vist til at dette ikkje er haldbart då det er viktig at barneverntenesta er til stades i alle kommunane i det interkommunale samarbeidet.

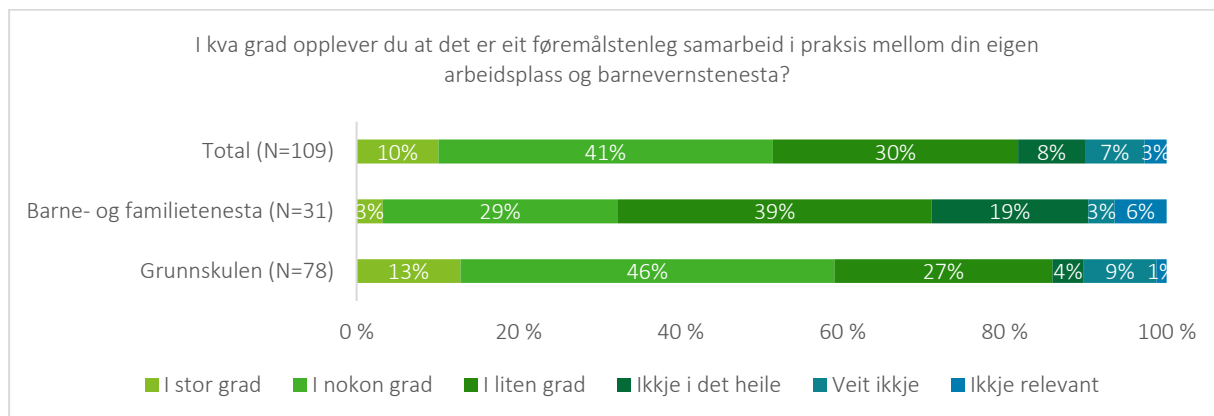
Det blir vidare peikt på at det er eit godt samarbeid mellom kommunen og barneverntenesta i nokre enkeltsaker, men ikkje i alle sakene. Det blir vist til at barneverntenesta er lite tilgjengelege og at det er ei utfordring at det er lite informasjonsdeling mellom barneverntenesta og andre kommunale tenester retta mot barn og unge. Det blir anerkjend at det er avgrensa kva informasjon som kan delast av omsyn til teieplikta, men samtidig er det fleire, både i skulane og i barne- og familietenesta som peiker på at det er behov for større grad av informasjonsutveksling for å sikre at barn og unge får tilstrekkeleg oppfølging av alle tenester som er i kontakt med barnet og familien.

Barnevernsleiar viser til at barnevernet i størst grad samarbeider med barne- og familietenesta i Bømlo kommune og at barneverntenesta som regel ikkje deltar i ressursteam ved skulane i Bømlo kommune. Barnevernsleiar påpeiker at barneverntenesta får mange førespurnadar frå samarbeidskommunane, og tenesta har ikkje kapasitet til å delta på alt.

Dei tilsette som deltok i spørjeundersøkinga fekk spørsmål om i kva grad dei opplever at det er eit føremålstenleg samarbeid mellom deira arbeidsstad og barneverntenesta (figur 21). Totalt er det 41 prosent av respondentane som svarer at det *i nokon grad* er eit føremålstenleg samarbeid, medan nesten 1 av 3 (30 prosent) svarer at det *i liten grad* er eit føremålstenleg samarbeid. Som vist i figuren under svarer 19 prosent av respondentane frå barne- og familietenesta at det *ikkje i det heile* er eit føremålstenleg samarbeid med barneverntenesta.

⁶⁰ Samarbeidsavtale for Sunnhordland interkommunale barnevern. Ikkje datert.

Figur 21: Samarbeid med barnevernstenesta

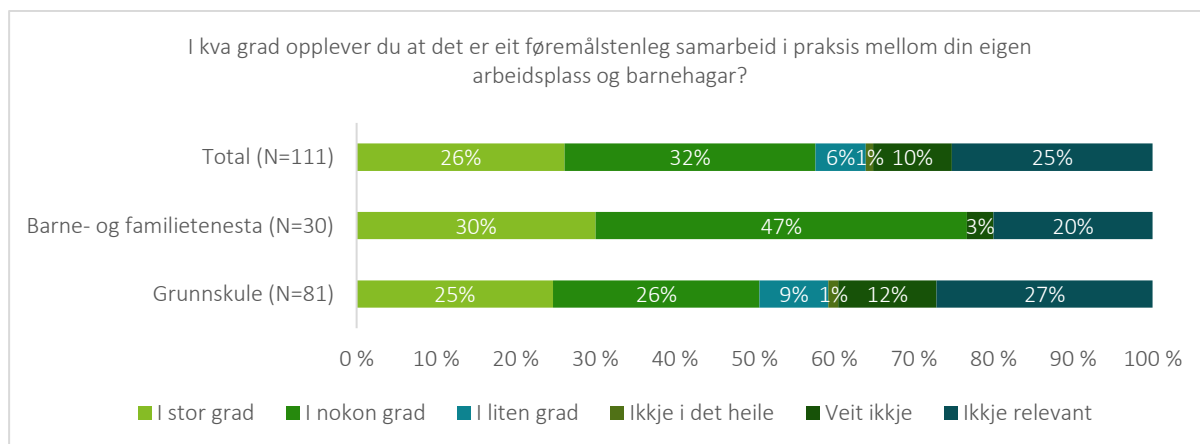
Samarbeid med dei private barnehagane

Alle barnehagane i Bømlo kommune har private eigarar. Det blir vist til at kommunen, for å ivareta si rolle som barnehagemyndigheit ovanfor barnehagane, gjennomfører faste styrarmøte kvar 6. veke der representantar frå barnehagane og kommunen deltar. Nokre gonger blir representantar frå barne- og familietenesta invitert inn i desse møta for å informere om kommunen sine tilbod til barn og unge

Det blir gjennomgåande peikt på eit godt samarbeid mellom kommunen og dei private barnehagane når det gjeld førebyggjande arbeid og samarbeid knytt til barn med behov for særskilt oppfølging. Både overordna i OKI og gjennom tenester i barne- og familietenesta blir det peikt på at dette samarbeidet fungerer godt.

Respondentane i spørjeundersøkinga fekk spørsmål om i kva grad dei opplever at det er føremålstenleg samarbeid mellom eigen arbeidsplass og barnehagane i kommunen. Totalt svarar over ein av fire respondentar at det *i stor grad* er eit føremålstenleg samarbeid med barnehagane, medan om lag ein av tre svarar at det *i nokon grad* er eit føremålstenleg samarbeid. 10 prosent av respondentane svarer *veit ikkje* og 25 prosent svarer at dette ikkje er relevant i deira stilling.⁶¹ Som nemnt i avsnitt 4.5.1 om samhandling ved overgang frå barnehage til skule er det nokre respondentar som peiker på at det er behov for betre samarbeid mellom barneskular og barnehagen for barn som går frå barnehage til skule.

Figur 22: Føremålstenleg samarbeid mellom kommunen og barnehagane

Samordning av lokale rus- og kriminalitetsførebyggjande tiltak (SLT)

Bømlo kommune har inngått samarbeidsavtale med Sør-Vest politidistrikt om rus- og kriminalitetsførebyggjande arbeid.⁶² Det går fram i avtalen at politiet i tenesteeining Stord har ein politikontakt inn mot kommunen som vil nytta seg av lokala til Bømlo kommune tre dagar pr. veke. Det er SLT-koordinator som skal vere kommunen sitt bindeledd opp mot politiet når det gjeld førebyggjande arbeid blant ungdom. Målet med arbeidet er at barn og unge i kommunen skal få riktig hjelp til riktig tid av eit hjelpeapparat som samarbeider godt på tvers av einingar

⁶¹ 63 prosent av respondentane frå ungdomsskulane svarte at dette ikkje er relevant, medan 13 prosent av respondentar frå barneskular svarte det same. Det er dermed til saman 27 prosent frå grunnskulane som svarer at dette ikkje er relevant.

⁶² Samarbeidsavtale mellom Sør-Vest politidistrikt og Bømlo kommune om Rus og kriminalitetsførebyggjande arbeid. Signert desember 2020.

og faggrupper. SLT-arbeidet i Bømlo kommune er organisert på tre nivå; politiråd, SLT-arbeidsutval og utførande nivået.

- **Politirådet** er eit forum på øvste nivå i kommunen, og er styringsgruppa for SLT-arbeidet i kommunen. I politirådet deltar både kommuneleiinga og politileiinga, og ordførar er leiar av rådet. Rådet er meint å vere eit strategisk organ og skal sikre utveksling av kunnskap og erfaring mellom politi og kommune. SLT-koordinator er referent og saksførebuar til politirådet.
- **Arbeidsutvalet** er eit fora med rundt 20 medlemmar frå kommunen, og er ei koordineringsgruppe for SLT-arbeidet i kommunen. Utvalet arbeider ut ifrå dei rammene som er sett av politirådet, og skal avdekke utfordringar som kommunen står ovanfor knytt til rus og kriminalitet. Arbeidsutvalet skal møtast fem gonger i året.
- Det tredje nivået i SLT-modellen er det **utførande nivået**, og består av alle som arbeider med rus- og kriminalitetsførebygging i praksis.

Kommunen viser til at SLT-koordinatoren si rolle er å vere eit bindeledd mellom dei tre nivåa og sørge for at kommunen sine førebyggjande ressursar blir samordna mest mogleg effektivt. Arbeidet handlar om å leggje til rette for eit nært og godt samarbeid mellom dei ulike instansar og profesjonar som er involvert i det lokale kriminalitetsførebyggjande arbeidet.

I intervju blir det vist til at kommunen arbeider for å få til ein betre samordning med SLT-arbeidet, og at dette var noko av bakgrunnen for at dei oppretta eit utvida arbeidsutval. SLT-koordinator viser til at arbeidsutvalet er eit svært nyttig fora for å samle tenestene som arbeider med førebyggjande arbeid for barn og unge. Han peiker på at barneverntenesta også deltar i dette arbeidsutvalet.

Samarbeid med Helse Fonna

Bømlo kommune har inngått samarbeidsavtale med Helse Fonna HF.⁶³ Føremålet med avtalen er mellom anna å konkretisere oppgåve- og ansvarsfordelinga mellom kommunen og helseføretaket, og å etablera gode samarbeidsrutinar på sentrale samhandlingsområde. Avtalen skal vidare bidra til at pasientar og brukarar får eit heilskapleg tilbod om helse- og omsorgstenester og styrkje førebyggjande og helsefremjande arbeid. Samarbeidet mellom kommunen og Helse Fonna er vidare regulert av eit sett med avtalar, mellom anna samarbeid om folkehelse, førebygging og helsefremming⁶⁴. Avtalen skal regulere samhandling og ansvarsavklaring mellom kommunen og føretaket om helsefremjande og førebyggjande arbeid. Det er vidare etablert samarbeidsstruktur for å følgje opp avtalane som er etablerte mellom helseføretaket og kommunen, og der representantar frå kommunen møter: partnerskapsmøte, strategisk samarbeidsutval, faglege samarbeidsutval, fellesmøte, og tvisteløysingsorgan. Samansetting, arbeidsform og mandat går fram av den overordna samarbeidsavtalen.

Nokre av dei faglege nettverka kommunen deltar inn i saman med Helse Fonna, og som omhandlar førebyggjande arbeid retta mot barn og unge, er mellom anna Nettverk for BTI-kommunar i Helse Fonna-området i samarbeid med kompetansesenter rus i Bergen og Stavanger (KoRus Vest og KoRus Sør), Regionalt kunnskapssenter for barn og unge (RKBU) og BUP i Helse Fonna. Nettverket møtes om lag ein til to gonger per halvår og føremålet er erfaringsdeling og praktisk hjelp når det gjeld BTI-arbeid.⁶⁵

Kommunen deltar vidare i ulike andre nettverk og samarbeidsforum som til dømes samarbeidsforum for ytre Sunnhordland i regi av BUP Stord⁶⁶ og samarbeidsforum for **barn og unges helsetenester** i Helse Fonna. På Bømlo kommune sine heimesider finn ein lenke til barn og unges helseteneste i Helse Fonna. Sida gi oversikt over tenester for barn og unge ved å vise til sju samhandlingsforløp for dei mest vanlege psykiske helseplagene hos barn og unge. Forløpa fungerer som eit kart over tenestene og gir oversikt over dei ulike tenestene si rolle og ansvarsområde. Det går fram at verktøyet først og fremst er laga for fagfolk for at dei skal klare å gi barn og unge eit samanhengande hjelpetilbod.

Det går vidare fram at **FACT Ung**⁶⁷ er under etablering i Sunnhordland. FACT Ung skal vere eit tverrfagleg samansett team som skal sikre integrert og langvarig behandling til barn og unge mellom 12 og 25 år med store og samansette utfordringar som gjev behov for tiltak både frå kommunen og spesialisthelsetenesta.

⁶³ Overordna samarbeidsavtale mellom Bømlo kommune og Helse Fonna HF. Ikkje datert

⁶⁴ Tenesteavtale 10. Mellom Bømlo kommune og Helse Fonna HF. Samarbeid om folkehelse, førebygging og helsefremming.

⁶⁵ Region Vest. Sentersamarbeid om Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI). November 2017. <https://tidliginnsats.forebygging.no/globalassets/bti-sentersamarbeid---sammen-om-satsing---november-2017---signert.pdf>

⁶⁶ Saman med Stord kommune, Fitjar kommune og Tysnes kommune

⁶⁷ FACT (Flexible Assertive Community Treatment) står for fleksibelt aktivt oppsøkjande behandling.

Som nemnt under avsnitt 4.6 om konsekvensar av covid-19 pandemien, er det ein del respondentar og intervjuar som peiker på at samarbeidet mellom kommunen og BUP er noko utfordrande etter covid-19 pandemien. Det blir vist til auka i omfattande saker relatert til mellom anna angst og fråvær i skulen etter pandemien, og at dette har ført til auka del tilvisingar til BUP. Det blir dermed lengre ventetid før barn og unge kjem til hos BUP. Som tidlegare nemnt peiker verksemdsleiar for barne- og familietenesta på at kommuneleiinga er kjend med og arbeider med å løyse desse utfordringane.

Samarbeid med frivillige organisasjonar og lokalsamfunnet

Bømlo kommune jobbar med utgangspunkt i **ABCD-metoden**⁶⁸ i prosjekt for helsefremjande nærmiljø. ABCD-metoden er ein metode der ein skal finne ut kva ressursar, ferdigheiter og kapasitet som finst hos innbyggjarane, frivillige organisasjonar og lokale institusjonar i lokalsamfunnet. Målet er å skape engasjement hos ulike aktørar for å jobbe mot felles mål. Kommunen har lagt ut verktøy og ressursar knytt til ABCD-metoden på sine heimesider.

I 2020-2021 fekk Bømlo kommune NOK 100 000,- frå Vestland fylke for å arbeide med ABCD i kommunen. På kommunen si heimeside står det at midlane frå Vestland fylke har bidratt til utvikling og gjennomføring av ABCD-kurs og leiarforum tilpassa pandemi og restriksjonar. Det går fram at fleire innbyggjarar, lag, organisasjonar og grendautval og kommunalt tilsette har delteke på kurs og aktivitetar i samarbeid med fagseksjon for samfunnsarbeid ved Høgskulen på Vestlandet og Nurture Development. Kommunen har også lagt vekt på å integrere ABCD i ulike prosessar og prosjekt i kommunen. Desse går fram i tabellen under. Som nemnt i avsnitt 3.5 om lågterskeltiltak, er kommunen også del av satsinga *aktivitet for alle*⁶⁹ i samarbeid med kommunane Stord og Fitjar. På denne nettsida kan ein finne fram til ulike aktivitetar for alle aldersgrupper i dei tre kommunane.

Tabell 7: Prosjekt, prosessar og satsingar i Bømlo som byggjer på ABCD-metoden (Kjelde: Bømlo kommune)

Prosjekt/prosess/satsing	Skildring
Program for medverknad for Bømlo kommune har i perioden 2019-2022 eit program for folkehelsearbeid retta mot deltaking for god trivsel og livskvalitet for alle barn og unge	Bømlo kommune har i perioden 2019-2022 eit program for folkehelsearbeid retta mot medverknad og deltaking for god trivsel og livskvalitet for alle barn og unge. ⁷⁰ Målet er at barn og unge er medvitne om eigne ressursar, at dei har verdi og er viktige aktørar i sitt lokalsamfunn, i barnehagen og i skulen. Bremnes ungdomsskule, Meling skule, Maurtua barnehage og ungdomsrådet deltar i prosjektet.
«Ungdom ved roret»	I prosjektet som gjekk i 2021-2022 testa kommunen mellom anna ut ei alternativ organisering av ungdomsrådet i Bømlo, med kick off-samling og prosjektbasert arbeid. Eit ungdomsrådsstyre møttest om lag ein gong kvar månad, medan alle elevrådsrepresentantane på ungdomsskulane og dei vidaregåande skulane møtast tre gonger i løpet av skuleåret.
Helsefremjande nærmiljø	Bømlo kommune deltok i perioden 2016-2019 i prosjekt for helsefremjande nærmiljø. Grendautvala i Moster, Rubbestadneset og Espevær deltok i prosjektet. I tillegg var prosjektet ei ramme for medverknad i samband med utvikling av kommunedelplanen sin samfunnsdel.
Ein veg inn i lokalsamfunnet	Prosjektet er driven av Bømlo vaksenopplæring i samarbeid med IMDI. Prosjektet har vore ein større pilot i Bømlo kommune som tilbyr <i>Inn på tunet</i> -tenester til ulike brukargrupper.

5.3.2 Vurdering

Bømlo kommune har etablert fleire strukturar for samarbeid mellom tenestene i oppvekstsektoren (kommunalområdet OKI). Det er etablert jamlege leiarmøte på tvers av tenestene i oppvekstsektoren, kommunen er i prosess med å implementere BTI-modellen og *stafettloggen*, og det er etablert tverrfaglege team i barne- og familietenesta for å sikre samhandling opp mot barn og unge. Revisjonen har ikkje indikasjonar på at desse strukturane ikkje er tilstrekkelege, men vil påpeke at kommunen må sikre at relevante tenester får nødvendig opplæring i, og bruker, BTI-rettleiaren og stafettloggen. Revisjonen registrerer at kommunen er i prosess med å utarbeide ein plan for tilpassa BTI-opplæring.

Undersøkinga viser at det er utfordringar i samarbeidet mellom den interkommunale barnevernstenesta (SIB) og kommunen. Det blir vist til at barnevernstenesta ikkje alltid har kapasitet til å delta inn i det førebyggjande arbeidet for barn og unge i kommunen, at det er etablert få jamlege møter mellom kommunen og barnevernstenesta, og

⁶⁸ Asset Based Community Development

⁶⁹ www.aktivitetforalle.no

⁷⁰ Prosjekta er finansiert med støtte frå Vestland fylke, Helsedirektoratet og Sparebankstiftinga SR-bank.

at barneverntenesta i for liten grad stiller opp når dei blir invitert til møte med tenestene. Revisjonen vil påpeike at det går fram av barnevernlova at barnevernstenesta skal samarbeide med offentlege instansar og andre tenesteytarar dersom samarbeidet er nødvendig for å gi barn eit heilskapleg og samordna tenestetilbod (jf. barnevernlova § 15-8). Revisjonen vurderer at kommunen må følgje opp påpeikte utfordringar i samarbeidet med barnevernstenesta. Dersom avtalen med den interkommunale barnevernstenesta ikkje fungerer etter hensikta, er det eit leiaransvar å identifisere problema, og løyse desse (t.d. gjennom å etablere fleire møtearenaar).⁷¹

Bømlo kommune har etablert fleire samarbeidsstrukturar og tverrsektorielle møteplassar med eksterne aktørar som private barnehagar, lag og frivillige organisasjonar, politi og spesialisthelsetenester for å sikre heilskapleg oppfølging av barn og unge i kommunen. Basert på undersøkinga som er gjennomført har ikkje revisjonen indikasjonar på at dette samarbeidet ikkje er tilstrekkeleg for å sikre førebyggjande tenester opp mot barn og unge på desse områda.

5.4 System for melding og oppfølging av avvik

5.4.1 Datagrunnlag

Kommunen opplyser at tilsette i dei kommunale tenestene kan melde avvik gjennom kommunen sitt kvalitetssystem, Compilo. Compilo har også system som skal sikre at meldte avvik blir følgt opp.

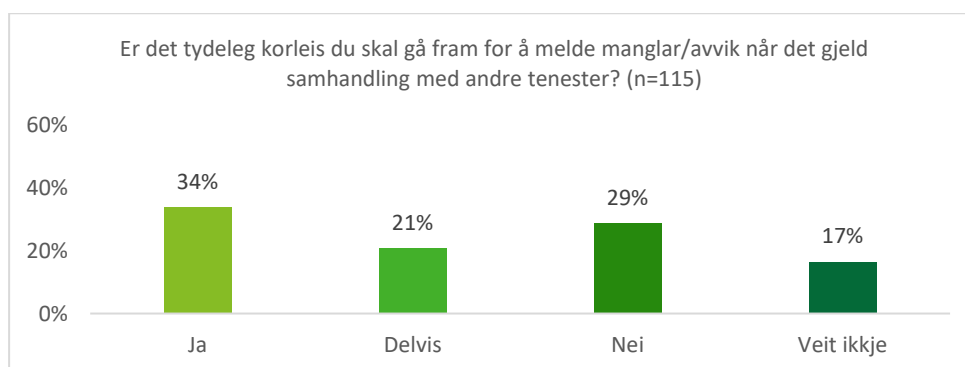
I alle intervju med tilsette i kommunen blir det vist til at tilsette kan melde avvik på tematikk knytt til samhandling mellom kommunale tenester i avviksmodule i Compilo, men at dette i liten grad blir gjort. I eit intervju blir det vist til at visse utfordringar truleg ikkje blir meldt inn i avvikssystemet, men heller blir snakka om munnleg; til dømes utfordringar knytt til samhandling med barnevernet. Det blir vidare peikt på at det er at det er uvisst om manglande avviksmeldingar om manglar i samhandlinga skuldast at det er få avvik eller at det ikkje er etablert rutinar knytt til krav om samhandling.

Kommunalsjef viser til at han er kjend med at det har vore tilfelle der det har blitt meldt avvik knytt til manglande samhandling, men peiker på at det er rom for forbetring på avviksmeldekulturen i tenestene. Han viser til at det mellom anna i større grad kan tydeleggjerast for tilsette kva dei kan og bør melde avvik på.

Dei tilsette som deltok i spørjeundersøkinga fekk spørsmål om det i kommunen er etablert eit system for å melde frå om avvik og/eller manglar i samhandlinga med andre tenester.⁷² Halvparten av respondentane svarar *ja* på dette spørsmålet, medan over ein av fire svarar *veit ikkje*.⁷³

Respondentane fekk vidare spørsmål om det er tydeleg korleis ein skal gå fram for å melde manglar/avvik når det gjeld gjeld samhandling med andre tenester. Som vist i figur 23 under, svarar total 29 prosent av respondentane *nei* på dette spørsmålet og 17 prosent svarar *veit ikkje*.

Figur 23: Tydeleg korleis ein skal melde avvik knytt til manglande samhandling?

Respondentane som svara *nei* eller *delvis* på spørsmålet som er framstilt i figuren over, fekk eit oppfølgingsspørsmål der dei blei bedt om å utdjupe.⁷⁴ I fritekstsvara blir det mellom anna vist til at ein ikkje er gode nok på å bruke avviksmeldesystemet generelt sett, og at det ikkje er etablert ein kultur for å melde avvik på

⁷¹ Helsedirektoratet. Nasjonal faglig retningslinje. Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge. Anbefaling: Kommunens ledelse bør sikre at det er etablerte avtaler om samarbeid mellom virksomheter involvert i oppfølging av barn og unge det er knyttet bekymring til. S.9

⁷² N=116

⁷³ Om lag 5 prosent svarar «nei» og om lag 15 prosent svarar «delvis»

⁷⁴ N=17

manglande samhandling med andre tenester. Det er nokre som nemner at det er krevjande å melde avvik på manglande samhandling dersom dette omhandlar leiar (som også vil vere mottakar av avviksmeldinga). Det er vidare nokre som viser til at dei ikkje er kjende med korleis dei til dømes skal melde avvik på manglande samhandling frå BUP og barnevernstenesta si side.

5.4.2 Vurdering

Bømlo kommune har etablert system for melding om avvik eller manglar i samhandlinga mellom tenester i arbeid retta mot utsette barn og unge. Tilsette kan melde frå om slike avvik gjennom avviksmodulen i kvalitetssystemet (Compilo), og det er i systemet også funksjonar som skal sikre at meldingar om avvik blir følgt opp. Undersøkinga viser samtidig at det ikkje er etablert kultur for å melde denne typen avvik i kommunen. Det er vidare 29 prosent av respondentane i spørjeundersøkinga som svarer at det ikkje er tydeleg korleis ein som tilsett skal gå fram for å melde avvik når det gjeld samhandling med andre tenester. 17 prosent av respondentane svarar *veit ikkje* på dette spørsmålet. Revisjonen understrekar at tenestene etter regelverket har plikt til å samarbeide for å sikre koordinerte og heilskaplege tenester til barn og unge, og vurderer at kommunen må sette i verk tiltak som sikrar at tenestene får på plass gode rutinar for å melde frå om manglar eller avvik i samhandlinga for barn og unge.

6 Konklusjon og tilrådingar

Undersøkinga viser at Bømlo kommune i all hovudsak har etablert eit heilskapleg, planmessig og systematisk arbeid for tidleg innsats for barn og unge med særlege behov. Det er etablert fleire mål for arbeidet med førebyggjande arbeid for barn og unge i kommunen, og innan oppvekstsektoren er det vidare utarbeidd kommunedelplan og årlege handlingsplanar for å følgje opp overordna mål og planar. Det er også tilgang til ei rekkje føremålstenlege lågterskel hjelpetiltak for utsette barn og unge og deira familiar i kommunen. **Bømlo kommune har også etablert system for å sikre at samarbeid og samordning mellom kommunale tenester innan oppvekstsektoren er i samsvar med regelverket.** Det er etablert jamlege leiarmøte på tvers av tenestene i oppvekstsektoren, kommunen er i prosess med å implementere BTI-modellen og *stafettloggen*, og det er etablert tverrfaglege team i barne- og familietenesta for å sikre samhandling opp mot barn og unge. Det er også lagt til rette for at tilsette kan melde avvik på manglar i samhandlinga gjennom avviksmodulen i kvalitetssystemet.

Samtidig viser undersøkinga at kommunen har utfordringar som påverkar eller kan påverke kommunen sitt arbeid inn mot barn og unge med særlege behov, og i kva grad tenestene kjem tilstrekkeleg tidleg inn med tiltak eller tilbod:

- Det ikkje tilstrekkeleg tydeleggjort i kommunen sine planar kva kommunalområde og tenester som har ansvaret for å følgje opp psykisk helsearbeid for barn og unge, på tross av at dette er eit satsingsområde i kommunen.
- Vidare er ikkje den interkommunale barneverntenesta (SIB) tilstrekkeleg inkludert i det overordna planarbeidet knytt til førebyggjande arbeid retta mot barn og unge i kommunen. Kommunen bør sikre at alle relevante tenester er inkludert i og har oversikt over planar som er etablert for førebyggjande arbeid retta mot barn og unge.
- Kommunen har **ikkje i tilstrekkeleg grad sikra at alle relevante tenester har nødvendig kompetanse** til å avdekke barn med særlege behov. Det går mellom anna fram at det på tvers av tenesteområda særskilt er behov for meir kompetanse for å avdekke omsorgssvikt, rus- og/eller psykiske helseutfordringar. Undersøkinga indikerer også at tilsette som arbeider opp mot barn og unge ikkje har tilstrekkeleg kunnskap om kva forhold som utløyser meldingsplikt til barnevernstenesta. Revisjonen vurderer at dette ikkje er tilfredsstillande, og påpeiker at kommunen skal sørge for at alle tilsette som jobbar opp mot barn og unge har god kunnskap om meldeplikta til barnevernet, og kva som utløyser denne plikta.
- **Fordelinga av ansvar og oppgåver** er ikkje i tilstrekkeleg grad tydeleggjort i tenestene, og at det blir vist til at det kan vere utfordrande å ha oversikt over kva teneste som har ansvar for kva oppgåver. Revisjonen understrekar at eit godt tverrsektorielt samarbeid forutset at tenestene mellom anna har tilstrekkeleg kunnskap om kvarandre sitt ansvar og oppgåver. Kommunen bør også i større grad sikre at både barn og familiar, samt dei tilsette i kommunen som jobbar opp mot barn og familiar, har tilstrekkeleg informasjon om kva lågterskeltilbod kommunen har for utsette barn og familiar.
- Bømlo kommune har gjennom BTI-rettleiaren og tilhøyrande malar og retningslinjer, etablert eit overordna rammeverk for korleis tilsette skal gå fram dersom dei opplever bekymring for eit barn. Undersøkinga indikerer samtidig at **ikkje alle tilsette er kjend med, eller brukar, BTI-rettleiaren.** Revisjonen understrekar at kommunen også må sikre at tilsette i tenester som har ansvar for oppfølging av vaksne med barn (t.d. NAV, rustenester), kjenner til kommunen sine rutinar for korleis dei bør handle på bakgrunn av uro for barn og unge.
- Eit godt tverrfagleg samarbeid for barn, unge og deira familiar forutset at velferdstenestene har tilstrekkeleg rutinar og samarbeidsstruktur.⁷⁵ Undersøkinga viser **behov for å i større grad skriftleggjere rutinar og retningslinjer for det førebyggjande arbeidet innan barne- og familietenesta**, inkludert rutinar for tverrfaglege samhandlingspunkt.

⁷⁵ jf. nasjonal rettleiar om samarbeid om tenester til barn, unge og deira familiar. Kapittel 2.4

- I undersøkinga er det fleire som viser til at tilsette i skulane har fått auka ansvar for ikkje-pedagogisk oppfølging av elevane, utan at dei får tilstrekkeleg støtte frå andre tenester i kommunen. Det er særskilt mange som viser til **utfordringar i samarbeidet mellom PPT og skulane** i oppfølginga av barn og unge.
- **Det er ikkje etablert eit tilstrekkeleg samarbeid mellom tenester** retta mot vaksne (t.d. NAV og rus- og psykisk helseteneste) og tenester retta mot barn og unge. Både i intervju og i spørjeundersøkinga blir det vist til at samarbeidet med vaksntenestene ikkje er tilstrekkeleg. Det er også fleire som viser til at det er utfordringar i samarbeidet mellom PPT og skulane i oppfølginga av barn og unge. Revisjonen meiner at kommunen må sikre tilstrekkeleg tverrfagleg samhandling for barn og unge med behov for oppfølging. Ein av faktorane for å sikre barn og unge tidleg hjelp, er tverrfagleg samarbeid og samhandling mellom tenester i kommunen.
- Det blir vist til **utfordringar i samarbeidet mellom kommunen og den interkommunale barnevernstenesta (SIB)**. Undersøkinga viser mellom anna at det er få jamlege møte mellom kommunen og SIB og at barnevernstenesta i for liten grad stiller opp når dei blir invitert til møte. Barnevernstenesta skal samarbeide med offentlege instansar og andre tenesteytarar dersom samarbeidet er nødvendig for å gi barn eit heilskapleg og samordna tenestetilbod (jf. barnevernlova § 15-8). Revisjonen vurderer at kommunen må følgje opp påpeikte betringpunkt i samarbeidet med barnevernstenesta. Dersom avtalen med den interkommunale barnevernstenesta ikkje fungerer etter hensikta, er det eit leiaransvar å identifisere problema, og løyse desse (t.d. gjennom å etablere fleire møtearenaar).⁷⁶
- Undersøkinga indikerer at det **ikkje er etablert kultur for å melde avvik på manglar i samhandlinga mellom tenester i kommunen**, og svar frå respondentane i spørjeundersøkinga viser at det ikkje er tilstrekkeleg tydeleg korleis ein som tilsett skal gå fram for å melde slike avvik. Revisjonen understrekar at tenestene har plikt til å samarbeide for å sikre koordinerte og heilskaplege tenester til barn og unge, og vurderer at kommunen må sette i verk tiltak som sikrar at tenestene får på plass gode rutinar for å melde frå om manglar eller avvik i samhandlinga for barn og unge.

Basert på det som kjem fram i undersøkinga vil revisjonen tilrå at Bømlo kommune sett i verk følgjande tiltak:

1. Sikrar eit planmessig, heilskapleg og systematisk arbeid for barn og unge, under dette:
 - a) Tydeleggjer og plasserer ansvaret for å følgje opp psykisk helsearbeid for barn og unge
 - b) Syte for at barnevernstenesta er tilstrekkeleg involvert i kommunen sitt arbeid med planar som omhandlar førebyggjande arbeid retta mot barn og unge
2. Sikrar at tilsette har tilstrekkeleg kompetanse til å kunne følgje opp barn og unge på ein god måte, under dette:
 - a) Sikrar at alle tilsette som jobbar opp mot barn, unge og familiar har god kunnskap om meldeplikta til barnevernet, og kva som utløyser denne plikta.
 - b) Legg til rette for at tilsette som dagleg er i kontakt med barn og unge har tilstrekkeleg kompetanse til å kunne identifisere barn og unge med ulike utfordringar (t.d. rus- og/eller psykisk helseutfordringar og omsorgssvikt).
 - c) Sikrar at tilsette har tilstrekkeleg kjennskap til kommunen sine lågterskeltiltak for utsette barn og familiar.
 - d) Sikre at alle tilsette kjenner til, og kan bruke, kommunen sitt overordna rammeverk for korleis tilsette skal gå fram dersom dei opplever bekymring for eit barn (BTI-rettleiar og stafettlogg).
3. Sikrar at det er tydeleg fordeling av ansvar og oppgåver når det gjeld oppfølging av utsette barn og unge i kommunen.
4. Etablerer nødvendige skriftlege rutinar og retningslinjer for det førebyggjande arbeidet innan barne- og familietenesta.
5. Legg til rette for føremålstenleg samarbeid for å sikre heilskapleg og samordna oppfølging av, og tenester til, barn og unge med særskilte behov. Under dette:
 - a) Sikrar tilstrekkeleg samarbeid mellom kommunen og Sunnhordland interkommunale barnevernsteneste for å sikre heilskapleg og samordna tenestetilbod til barn og unge i kommunen.

⁷⁶ Helsedirektoratet. Nasjonal faglig retningslinje. Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge. Anbefaling: Kommunens ledelse bør sikre at det er etablerte avtaler om samarbeid mellom virksomheter involvert i oppfølging av barn og unge det er knyttet bekymring til. S.9

- b) Undersøker kva som er utfordringa i samarbeidet mellom PPT og skular og følgjer opp eventuelle utfordringar for å sikre at aktørane saman bidrar godt inn i tenestene for barn og unge med behov for oppfølging.
 - c) Sikrar at det er tilstrekkeleg tverrfagleg samarbeid mellom tenester retta mot vaksne (t.d. NAV og rus- og psykisk helseteneste) og tenester retta mot barn og unge, for å legge til rette for tidleg innsats til barn og unge (t.d. barn som er pårørande).
6. Sett i verk tiltak som sikrar at tenestene får på plass gode rutinar for å melde frå om manglar eller avvik i samhandlinga for barn og unge.

Vedlegg 1: Høyringsuttale

Bømlo kommune

Vår dato: 01/02/2023
Vår referanse: 2021/4622-217

Vår saksbehandlar:
Bjørn Håvard Bjørklund

Direkte telefonnr.:
53423054

Dykkar dato: Dykkar referanse:
Offentleglova § 15

Gjuvsland, Kjersti

Bømlo kommune sitt høyringssvar til utkast til forvaltningsrevisjonsrapport

–
Me viser til oversendt utkast til rapport etter forvaltningsrevisjon med Bømlo kommune, og frist for høyringssvar onsdag 01.02.23 kl. 12:00.

Bømlo kommune har følgjande merknadar til rapportutkastet:

Generelt opplever me at revisjonen har nytta både relevante revisjonskriteria og datagrunnlag.

Kommunedirektøren meiner også at tilrådingane som kjem fram i kapittel 6 og grunngjevingane for desse i hovudsak er treffande. Gjennom pågåande internkontroll og evalueringsprosessar har kommunen sjølv avdekkja mange av dei same forbetringpunkta som kjem fram i revisjonsarbeidet, m.a. behov for gjennomgang av rutinar knytt til meldeplikt til barnevernet, informasjonsarbeid for å gjere dei ulike hjelpetiltaka betre kjent, tydeliggjering av ansvar og oppgåver i det førebyggjande arbeidet, og skriftleggjing av rutinar. Det er allereie sett i gong tiltak for å utbetre dette og kommunedirektøren vil koma attende med detaljar om dette i den vidare oppfølging av revisjonsrapporten.

Med helsing
Bømlo kommune

Bjørn Håvard Bjørklund
kommunalsjef - oppvekst, kultur og idrett
Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift

Kopi til:

Kjetil Aga Gjøsæter
Kristine Sætre

Kommunedirektøren
Stabsfunksjonar oppvekst

Adresse: Rådhuset, Leirdalen 1, 5430 BREMNES
postmottak@bomlo.kommune.no
www.bomlo.kommune.no

Telefon: 53 42 30 00

Organisasjonsnr.: 834 210 622
Bankgiro: 3201.61.51687
Postgiro for skatt: 6345.06.12199

Vedlegg 2: Revisjonskriterier

Internkontroll

§ 25-1 slår fast at kommunedirektøren har ansvar for internkontrollen i kommunen og at internkontrollen skal vere systematisk og tilpassa verksemda si storleik, størrelse, eigenart, aktivitetar og risikoforhold. Ved internkontroll etter § 25-1 skal kommunedirektøren:

- a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

Etter folkehelselova § 4 første ledd skal kommunar fremme befolkninga si helse, trivsel og gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å førebygge psykisk og somatisk sjukdom, skade eller liding, bidra til utjamning av sosiale helseskilnader og bidra til å verne befolkninga mot faktorar som kan ha negativ innverknad på helse.

§ 15-1, andre ledd i barnevernlova⁷⁷ gjev vidare kommunen plikt til å vedta ein plan for kommunen sitt førebyggjande arbeid for barn og unge. Planen skal beskrive kva som er måla for arbeidet, korleis arbeidet skal organiserast og delast mellom etatane i kommunen, og korleis dei skal samarbeide.

Kompetanse

Helse- og omsorgstenester som blir tilbydd eller ytt etter helse- og omsorgstenestelova skal vere forsvarlege, (jf. hol. § 4-1). Dette inneber mellom anna at kommunen skal sikre tilstrekkeleg fagkompetanse i tenestene.

Ein viktig del av det helsefremjande og førebyggjande arbeidet er ansvar for å identifisere barn og unge med ulike utfordringar. Dette inneber at dei som arbeidar med barn og unge bør ha kunnskap og kompetanse om faktorar som kan påverke den psykiske helse hos barn og unge. Den nasjonale faglege retningslinja *Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge*⁷⁸ rettar seg mot barnehage, skule, helsestasjon og skulehelsetenesta, og andre instansar som har ei viktig oppgåve i tidleg oppdaging av barn og unge med utfordringar og/eller sårbarheit. Retningslinja har anbefalingar om kva beskyttelses- og risikofaktorar, teikn og signal som kan gi grunn til bekymring for at barn og unge lever i ein risikosituasjon, basert på bl.a. omsorgssituasjon, samspel, fysiske teikn og signal. Det blir vidare påpeikt at tilsette som arbeidar med barn og unge bør ha god kunnskap om mellom anna opplysningsplikta til barnevernstenesta.

I ei melding til Stortinget, *Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO*⁷⁹, blir det slått fast at dersom alle barn og elevar skal få eit godt tilbod, er det viktig at tilbodet til barn og elevar er kunnskapsbasert og blir gitt av kompetente fagfolk. Det går vidare fram at:

ansatte med høy kompetanse må jobbe tett på barna og elevene slik at de raskt kan fange opp behov og tilrettelegge tilbudet på en god måte. Det er viktig at de som arbeider tett på barna og elevene, har kunnskap om hvordan mangfold kan brukes som en ressurs, og om hvordan de kan støtte, styrke og følge opp barn og unge ut fra deres individuelle forutsetninger.

Det går vidare fram av meldinga at det er nødvendig at barnehagar og skular har tilgang til fagpersonar med ulik kompetanse som saman med lærarane kan danne eit lag rundt barna og elevane.

Lågterskel hjelpetiltak

I følge Nasjonal fagleg retningslinje for helsestasjon- og skulehelsetenesta, skal alle barn og ungdom ha eit lett tilgjengeleg lågterskeltilbod i helsestasjon, skulehelsetenesta og helsestasjon for ungdom. Lågterskelomgrepet blir her nytta for å tydeleggjere at barn, ungdom og deira foreldre skal kunne henvende seg utan avtale eller tilvising (drop-in). For å sørge for eit lett tilgjengeleg lågterskeltilbod skal tenesta sørge for opningstider som er

⁷⁷ § 3-1 i barnevernlova gjeldande fram til 31.12.2022

⁷⁸ Helsedirektoratet. Nasjonal veileder for tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge. Sist faglig oppdatert 03.12.2019.

⁷⁹ Kunnskapsdepartementet. Mld.st.6 (2019 – 2020): Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO. Del 1.3: Tidlig innsats og inkluderende fellesskap.

tilpassa målgruppa og formålet med tenesta. Tilbodet bør lokaliserast på stader der det er enkelt for unge å oppsøke, og opningstidene bør vere tilpassa ungdommen sine behov.⁸⁰

Lågterskeltenester innan psykisk helsearbeid kan definerast som tenester som gir direkte hjelp utan tilvising, er tilgjengeleg for alle og har opningstid tilpassa målgrupper og formål.⁸¹

*Fritidserklæringa*⁸² er eit samarbeid mellom regjeringa, kommunar og frivilligheita, og blei første gang signert i 2016. Fritidserklæringa for 2022 seier at alle barn skal ha moglegheit til å delta jamleg i minst ein organisert fritidsaktivitet saman med andre. Det blir vidare slått fast at alle barn og unge må inkluderast på lik linje, uavhengig av til dømes kjønn, etnisitet, religion, seksuell orientering, funksjonsevne, bustad og foreldra sin sosiale og økonomiske situasjon.

Rutinar og retningslinjer

I den nasjonale rettleiaren for tidleg oppdaging av utsette barn og unge⁸³ blir det gitt ei sterk tilråding om at kommunen si leiing bør sikre at relevante verksemder der tilsette møter barn og unge i sitt daglege arbeid har rutinar for korleis dei tilsette kan handle på bakgrunn av ei bekymring for barn og unge. Det blir vidare peika på at rutinane bør vere kjende for mellom anna tilsette i barnehagar, skular, helse- og omsorgstenester som har regelmessig oppfølging av barn og unge, helse- og omsorgstenester som har ansvar for vaksne som har barn (barn som pårørande) og tenester som av ulike årsaker har oppfølgingsansvar for foreldre og ev. familiar (t.d. NAV). Rettleiaren set vidare krav til kva punkt som bør inngå i rutinane, mellom anna systematisk observasjon og dokumentasjon av vedvarande teikn og signal som gir grunnlag for bekymring.

Ein kvar som utfører tenester eller arbeid etter opplæringslova, barnehagelova, privatskulelova, krisesenterlova, integreringslova, i arbeids- og velferdsforvaltninga, er fagpersonell ved familievernkontor og den som yter helsehjelp har plikt til å vere merksam på forhold som kan føre til tiltak frå barnevernstenesta.⁸⁴ For at personalet skal kunne oppfylle merksemdsplikta si, er det ein forutsetning at dei har kunnskap om kva situasjonar som kan føre til tiltak frå barneverntenesta og kva situasjonar som er så alvorlege at meldeplikta til barnevernet blir utløyst.

Alle som utfører tenester eller arbeid på skulane skal vere merksam på forhold som bør føre til tiltak frå kommunen i arbeids- og velferdsforvaltninga eller helse- og omsorgstenesta (jf. opplæringslova § 15-4). Ei tilsvarande plikt gjeld for barnehagepersonalet (jf. barnehagelova § 45). Bestemminga vil for offentlege skular omfatte personalet i leksehjelpordninga, skulefritidsordninga, kulturskulen, vaksenopplæringa, oppfølgingstenesta og PP-tenesta, i tillegg til personalet i skulen. Kommunen må sørge for at dei tilsette har kunnskap om kva tiltak som kan vere aktuelle etter både sosialtenestelova og helse- og omsorgstenestelova. Kommunen skal også sørge for at alle som utfører tenester eller arbeid etter lova, oppfyller plikta til å vere merksam på behov for tiltak, og plikta til å gi opplysningar om slike forhold (forutsett samtykke).⁸⁵

Samhandling

Kommunane står i utgangspunktet fritt til å organisere tenesteapparatet slik dei sjølv meiner er mest føremålstenleg, men dei har ansvar for å samordne sine tenester.

I lovvedtak 143 (2020-2021) blei det i juni 2021 vedtatt av Stortinget å innføre endring i 14 lover, knytt til mellom anna innføring av samordningsplikt for kommunen ved yting av velferdstenester og innføring av rett til barnekoordinator. Nokre av lovene som får endringar er barnevernlova⁸⁶, familievernkontorlova⁸⁷, opplæringslova⁸⁸, barnehagelova⁸⁹, helse- og omsorgstenestelova⁹⁰ og integreringslova⁹¹. Lovendringane

⁸⁰ Helsedirektoratet. Psykisk helsearbeid for barn og unge – en innsiktsrapport. Publisert og sist fagleg oppdatert 19.05.2021.

⁸¹ Helsedirektoratet. Psykisk helsearbeid for barn og unge – en innsiktsrapport. Publisert og sist fagleg oppdatert 19.05.2021.

⁸² Fritidserklæringen. Datert 11.08.2022.

⁸³ Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge. Nasjonal veileder. Helsedirektoratet. Sist fagleg oppdatert 3. desember 2019.

⁸⁴ jf. barnehagelova § 46, opplæringslova § 15-3, privatskulelova § 7-4, sosialtenestelova § 45, integreringslova § 49, folketrygdlova § 25-11, helsepersonellova § 33, familievernkontorlova § 10 og krisesenterlova § 6.

⁸⁵ Helsedirektoratet. Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier. Del 7: Veiledningsplikt, oppmerksomhetsplikt og taushetsplikt. Nasjonal veileder. Sist fagleg oppdatert 15. september 2022.

⁸⁶ § 3-2 om samarbeid og samordning og § 3-2 a. om rett til individuell plan i barnevernlova gjeldande fram til 31.12.2022. § 15-8 om samarbeid og samordning og §15-9 om rett til individuell plan i barnevernlova gjeldande frå 01.01.2023.

⁸⁷ Ny § 1a. om samarbeid og samordning,

⁸⁸ §3-6, nytt andre ledd om tverrfagleg samarbeid i oppfølgingstenesta, ny § 4A-14 om samarbeid og samordning, § 15-3 om opplysningsplikt til barnevernet, § 15-4 om opplysningar til den kommunale helse- og omsorgstenesta og sosialtenesta og § 15-8 om samarbeid og samordning

⁸⁹ Ny § 2 b om samarbeid og samordning og § 45 om opplysningar til den kommunale helse- og omsorgstenesta og sosialtenesta

⁹⁰ § 3-4 om kommunen si plikt til samarbeid og samordning, § 6-2 om krav til avtalen sitt innhald, ny § 7-2 a. om barnekoordinator

⁹¹ § 41, § 48 første ledd, ny § 50 om samarbeid og samordning

medfører mellom anna at skulefritidsordninga og PP-tenesta blir inkludert i samarbeidsføresegnene i opplæringslova og at dei ulike velferdstenestene pliktar å samarbeide med andre velferdstenester når det er nødvendig for å gi tenestemottakaren eit heilskapleg og samordna tenestetilbod. Vidare inneber lovendingane ei plikt til å samarbeide utover oppfølginga av konkrete tenestemottakarar, slik at tenesta sjølv og dei andre tenestene kan ivareta sine oppgåver etter lov og forskrift. Lovendingane tredde i kraft frå 1. august 2022.

I forarbeid til lovendingane⁹² blir det vist til eit behov for ei betre og sterkare samordning av tenester til barn og unge. Det blir peikt på at ulike velferdstenester per i dag har ulike samarbeidsplikter og at nokre velferdstenester, til dømes skulefritidsordninga, ikkje er omfatta av eksisterande samarbeidsplikter. Proposisjonen viser vidare til at tverrsektorielle samarbeid mellom ulike kommunale tenester og mellom kommunale tenester og spesialisthelsetenesta er avgjerande for å sikre god kvalitet og samanheng i tenestene til barn og unge med samansette vanskar og lidingar.

I september 2022 blei det etablert ein nasjonal rettleiar om samarbeid om tenester til barn, unge og deira familiar.⁹³ I rettleiaren blir det mellom anna slått fast at samordningsplikta lovfestar kommunen sitt ansvar for å sikre eit samordna tenestetilbod til den enkelte tenestemottakar. Det blir peikt på at samordningsplikta gjeld når tenestene har plikt til å samarbeide på individnivå, og skal sørge for at ei kommunal teneste får hovudansvaret for samordninga av tenestene. Det blir understreka at det er kommunen, og ikkje den enkelte kommunale tenesta som har ei samordningsplikt. Det er presisert at dersom det er oppnemnd barnekoordinator, så er det barnekoordinatoren som skal sørge for at tenestetilbodet blir samordna.

Velferdstenestene har også plikt til å samarbeide utan at samarbeidet er knytt til ei enkelt sak (samarbeid på systemnivå). Velferdstenestene skal sørge for at barn og unge som treng det, får rett hjelp til rett tid. Dette forutset at tenestene jobbar saman for å styrke barna sitt samla oppvekst- og læringsmiljø. Velferdstenestene skal samarbeide både for 1) å ivareta eigne oppgåver og 2) at andre tenesteytarar skal kunne ivareta sine oppgåver.

Endringar i barnevernlova blei satt i verk i samband med iverksetting av *barnevernreforma* (ofte kalla oppvekstreforma) 1. januar 2022. Føremålet med reforma er mellom anna å styrke kommunane sitt førebyggjande arbeid og arbeidet med tidleg innsats for barn i risiko.

Det går fram av §1-10 i ny barnevernlov at barnevernet skal sette inn tiltak tidleg for å forebygge alvorleg omsorgssvikt og åtferdsvanskar. § 15-8 i barnevernslova seier at barnevernstenesta skal medverke til at barn sine interesser blir ivaretatt også av andre offentlege organ. Vidare går det fram at

Barnevernstjenesten skal, i tillegg til å følge opp enkelte barn, samarbeide med offentlege instansar og andre tenesteyterne slik at barnevernstjenesten og de andre tenesteyterne kan ivareta sine oppgaver etter lov og forskrift

Opplæringslova set i § 15-8 krav til at skulen skal samarbeide med relevante kommunale velferdstenester om vurdering og oppfølging av barn og unge med helsemessige, personlege, sosiale eller emosjonelle vanskar. Plikta gjeld både i enkeltsaker og samarbeid utover oppfølginga av konkrete elever. § 2b i barnehagelova set tilsvarande krav til barnehagetilsette.

§4 i forskrift om helsestasjons- og skulehelsetenesta set også føringar for samhandling og samarbeid:

Helsestasjons- og skulehelsetjenesten skal ha rutiner for, og legge til rette for, nødvendig samarbeid med:

- a. pasienter og brukere og deres pårørende,
- b. relevante kommunale tenester og spesialisthelsetjenester, inkludert private tenesteytere med avtale med spesialisthelsetjenesten eller kommunen, herunder fastleger,
- c. tannhelsetjenesten,
- d. relevante fylkeskommunale tenester og
- e. relevante statlige tenester

⁹² Prop.100 L (2020-2021). Endringer i velferdstjenestelovgivning (samarbeid, samordning og barnekoordinator). Kunnskapsdepartementet.

⁹³ Helsedirektoratet. Nasjonal veileder. Samarbeid om tenester til barn, unge og deres familier. Publisert 15. september 2022.

§ 13-5 i opplæringslova set vidare krav til at skulen skal samarbeide med barnehagen om barna sin overgang frå barnehage til skule og skulefritidsordning (jf. § 2 a. i barnehagelova). Det går fram at samarbeidet skal bidra til at barna får ein trygg og god overgang, og at det skal utarbeidast ein plan for overgangen.

I Fafo sin rapport *trøbbel i grenseflatene*⁹⁴ bidrog 13 kommunar med døme på tiltak som kan bidra til ei meir heilskapleg oppfølging av barn og unge. Dette omfattar mellom anna:

- utvikling av ein felles oppvekstplan eller felles plattform i kommunen for samordna innsats på oppvekstfeltet
- samle oppvekstfeltet under ei leiing
- ha felles leiarmøte for alle etats-/tenesteleiarar på oppvekstfeltet
- utvikle ein felles modell i kommunen for arbeid med heilskapleg oppfølging av målgruppa
- etablering av team som samlar ulike tenester og profesjonar som er relevante for oppfølging av ulike grupper
- samarbeid mellom ulike etatar/tenester (og forvaltningsnivå) om opptak til ulike tiltak eller tilbod (eit eksempel er pakkeforløp innan psykisk helsevern for barn og unge)
- faste tverrfaglege møte i barnehage og skole
- modellar for tidleg og førebyggjande innsats ovanfor utsette barn og unge.

⁹⁴ Fafo. *Trøbbel i grenseflatene*. Samordnet innsats for utsatte barn og unge. Inger Lise Skog Hansen, Ragnhild Steen Jensen og Tone Fløtten. Fafo-rapport 2020:02.

Vedlegg 3: Sentrale dokument og litteratur

Lov og forskrift

- Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven). LOV-2021-04-23-24
- Kunnskapsdepartementet: Lov og grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). LOV-2022-06-17-68
- Kunnskapsdepartementet: Lov om barnehager (barnehageloven). LOV-2022-06-10-40
- Barne- og familiedepartementet: Lov om barnevern (barnevernsloven). LOV-2021-06-18-97
- Barne- og familiedepartementet: Lov om barnevern (barnevernsloven). LOV-2022-06-17-45
- Helse- og omsorgsdepartementet: Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven). LOV-2021-06-18-122
- Helse- og omsorgsdepartementet: Lov om kommunale helse- og omsorgstjenesten m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven). LOV-2022-11-25-86

Forarbeid, rundskriv, rettleiarar mv.

- Helsedirektoratet. *Helsestasjons- og skolehelsetjenesten*. Nasjonal faglig retningslinje. Helsedirektoratet. Først publisert 08.02.2017. Sist fagleg oppdatert 10.06.2022.
- Helsedirektoratet. *Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier*. Nasjonal veileder. Sist oppdatert 28.09.2022.
- Helsedirektoratet. *Psykisk helsearbeid for barn og unge – en innsiktsrapport*. Publisert og sist fagleg oppdatert 19.05.2021.
- Helsedirektoratet. *Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge- Nasjonal faglig retningslinje*. Publisert og sist fagleg oppdatert 03.12.2019.
- Kunnskapsdepartementet. Mld.st.6 (2019 – 2020): *Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO*. Del 1.3: Tidlig innsats og inkluderende fellesskap.
- Prop.100 L (2020-2021). *Endringer i velferdstjenestelovgivningingen (samarbeid, samordning og barnekoordinator)*. Kunnskapsdepartementet.
- Lovvedtak 143 (2020-2021). *Vedtak til lov om endringer i velferdstjenestelovgivningingen (samarbeid, samordning og barnekoordinator)*.

Dokument frå kommunen

- Bømlo kommune. *Kommunedelplan Helse-sosial-omsorg 2017-2027*. Vedteke i Bømlo kommunestyre 05.12.2016.
- Bømlo kommune. *#Bømlo2049. Kommuneplanen sin samfunnsdel – KPS (2019-2049)*. Vedteke i Bømlo kommunestyre 17.06.2019.
- Bømlo kommune. *Kommunedelplan for oppvekst 2019-2024*. Vedteke i Bømlo kommunestyre 30.09.2019.
- Bømlo kommune. *Handlingsplan 2022-2023 til kommunedelplan oppvekst*. Vedteke i kommunestyremøte 07.11.2022.
- Bømlo kommune. *Økonomiplan 2023-2026*. Vedtatt i kommunestyret 12.12.2022 i sak 103/2022.
- Bømlo kommune. *Betre tverrfagleg innsats for barn og unge i Bømlo kommune. Saman for ein god oppvekst*. Nettside. Utan dato.
- Bømlo kommune. *Handlingsplan for fråvær i skule og barnehage 2020*. Utan dato.
- Bømlo kommune. *Evalueringsrapport. Periode februar 2020 – juli 2022*. Datert 12.09.2022.
- Bømlo kommune. *Samarbeidsavtale mellom Sør-Vest politidistrikt og Bømlo kommune om rus og kriminalitetsførebyggjande arbeid*. Signert desember 2020.
- Bømlo kommune. *Førebygging av radikalisme og valdeleg ekstremisme* (i samarbeid med lokalt politi og kommunane Fitjar og Stord). Først publisert: juni 2016.
- Bømlo kommune. *Klar til skulestart. Plan for overgang barnehage – skule i Bømlo kommune*. Datert 31.09.2016.
- Bømlo kommune. *Økonomiplan 2023 – 2026*. 07.11.22.

- Bømlo kommune. *Kommunedelplan for Helse, sosial og omsorg (utkast)*. Høyringsfrist 2. februar 2023.

Andre kjelder

- Aktivitet for alle: <https://aktivitetforalle.no/>
- Regjeringa. *Fritidseklæringen*. Datert 11.08.2022.
- Stafettloggen: <https://stafettloggen.conexus.no/Account>
- Statsforvalter i Vestland. Presentasjon frå Bømlo kommune på digital samling. Tema: tverrfaglig samarbeid og samordning av tenester til barn og unge. Dato for samling: 07.12.2022.
- Utdanningsdirektoratet. *Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis*. Artikkel. Sist endra 05.10.2022.
- Utdanningsdirektoratet. *Samlingsbasert tilbod for inkluderende barnehage- og skolemiljø*. Artikkel. Sist endra 04.11.2021.
- Fafo. *Trøbbel i grenseflatene*. Samordnet innsats for utsatte barn og unge. Inger Lise Skog Hansen, Ragnhild Steen Jensen og Tone Fløtten. Fafo-rapport 2020:02.

Deloitte AS and Deloitte Advokatfirma AS are the Norwegian affiliates of Deloitte NSE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our network of member firms in more than 150 countries and territories serves four out of five Fortune Global 500® companies. Learn how Deloitte's 330,000 people make an impact that matters at www.deloitte.no.

© 2023 Deloitte AS